

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: FÉLŐS szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Mult és jelen.

Budapest, március 13.

(Á. K.) Köszönettel tartozunk Szederkényi Nándornak, hogy teljes történelmi apparátussal tette szemléltetővé azokat a szomorú idők, melyekben az ősi magyar hadiszervezet maradványai egymás után kallódtak el s még az 1715: VIII. törvény által alkotott állandó sereg magyar ezredei is egymás után jutottak idegen kezekre. Valóban ezek nagyon szomorú idők voltak. Az országgyűlések hasztalan panaszkodtak, mert még odáig sem jutottak el, hogy végzéseket hozhassanak. A seregek egyik országgyűlésről a másik országgyűlésre ugy maradtak, mint elintézetlen határozatok; — és volt idő, midőn az unjocot is, az adót is törvénytelenül szedték s tehát mikor az össze sem hívott országgyűlés ezeket meg sem tagadhatta.

Óráig kalandozott Szederkényi Nándor ezekben a sötét századokban, de mégsem mondhatott el mindent. Nem terjeszkedhetett ki arra, hogy a magyar rendek is hányszor nyújtottak segítséget ezekhez; s hogy miként tudta a bécsi kormány kihátrálni a rendek kisszerű önzését, hogy a hadsereg ügyét teljesen kivonja az országgyűlés hatásköre alól. De ezekről jobb nem is beszélni. És mely okból tartozunk Szederkényi Nándornak köszönettel azért, hogy mindezeket szemünk elé tárta egy egész ülést betöltő — elismerjük, hogy nem obstrukciós — beszéd alakjában? Azért tartozunk neki köszönettel, mert senki azokat, akik a mai időköt is folyvást a régi szomorú időkhez szeretik hasonlítani, jobban meg nem vizsgálhatta, mint Szederkényi Nándor; és senkisé nem hozhatott fel több érveket az ellenzéki obstrukció abszurditásának bizonyítására, mint amennyit Szederkényi

Nándor előadott ma, a régi szomorú idők élethű rajzában.

Mert hogyan állunk azokhoz a szomorú időkhez képest ma? — Az országgyűlést, noha az unjocemelést két hónap óta nem akarja megszavazni, a — többség? nem, hanem a kisebbség, — mégsem küldik haza. A szónokokat, akik nem válogatnak a kifejezésekben, nem fogják hűtlenségi pörbe, sem az országgyűlésről el nem tiltják. Abban a sérelmesnek mondott „közös hadseregben“ 1868 óta, tehát 35 év alatt több fejlődés történt nemzeti irányban, mint azelőtt másfél száz év alatt. A magyar országgyűlés joga nemcsak az unjocmegajánlásra nézve intakt és gyakoroltatik évről évre, hanem az országgyűlésnek minden tíz évben, amikor a véderőtörvény megújítatik, közvetlen beleszólása van a hadsereg szervezeti kérdéseibe is; mivel hogy ami a hadsereg időnkénti kiegészítését, elhelyezését és élelmezését, valamint a szolgálati idő meghatározását és az unjocok létszámát illeti, ezeket az országgyűlés kifejezetten fentartotta magának. Az országgyűlés 1868 óta kivonta a magyar katonai oktatást, kivonta a magyar hatóságokkal való magyar levelezést; kivonta a közjognak megfelelő címet — s a kivivandó sikerek küszöbén áll a magyar tiszteknek csak magyar ezredekben való alkalmazása, a szolgálati időnek három évről két évre való leszállítása és a katonai büntető-reform életbe lépése. Ezek a mai idők jelenségei, melyekhez hozzájárul a magyar honvédség intézménye, mint egy teljesen föléletes magyar hadsereg, magyar zászlóval, magyar szolgálati nyelvvél. Valóban érthető, ha a két hónap óta obstrukció ellenzék minden igyekezte mellett sem képes a desperációba kergetni a magyar nemzetet s nem képes elhítni vele, hogy az

alkalom eljött a „végletekig“ menő küzdelemre. Mert a jelen és a mult közti különbség, mint ahogyan azt Szederkényi Nándor ma öt órán keresztül, kissé monoton hangon ugyan, de mesterileg ecsetelte, — oly éles, hogy még a vak is kénytelen látni. S ezért tartozunk neki köszönettel.

De a Szederkényi Nándor által megrajzolt szomorú időknek ellenképeül még más is kínálkozik a jelenben. Hisz éppen ma van tele a sajtó a tegnapi udvari ebéd eseményeivel, melyek közt nem a legutolsó dolog, a magyar királynak hosszas párbeszéde a függetlenségi párt egyik kiváló vezérfiával, Justh Gyulával.

Erről a párbeszéről nem adatott ugyan ki hivatalos közlés, de abból, ami autentikus alakban el van terjedve, bizonyosnak látszik, hogy Justh Gyulának módjában volt *politikai nyilatkozatokat* tenni s hogy az uralkodó minden nehezitelés nélkül volt kegyes azokat meghallgatni. Az osztrák császár volt ez az uralkodó? Nem, hanem a magyar király. A magyar király, aki itthon van és aki magyar nyelven érintkezik az országgyűlés tagjaival, pártkülönbség nélkül. S csak ma teszi ezt, mikor az unjocot megajánlásáról van szó? Nem, hanem tette a koronázás óta minden időben. Azaz, hogy tette volna állandóan, ha a felelős magyar kormányok sohasem emeltek volna akadályokat arra nézve, hogy a magyar király mindig ezt tehessen.

Hát ilyen viszonyok közt és ilyen kézzelfogható tények és jelenségek láttára van-e vagy lehet-e jogosultsága annak a megrohanásnak, melylyel a kisebbség, — ha az obstrukciót csakugyan a végletekig akarván vinni, — megállítaná a törvényes kormányzást és megbítná az alkotmányos többség akaratát? — Lehet-e jogosultsága egy olyan

TÁRCA

A tegnapi művészete.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Guthi-Guttman Oszkár.

„Ars longa, vita brevis“, mondták a rövidlétű rómaiak, nem is sejtve, hogy leszen még idő, amikor az emberi élet hosszának tűnik a művészet áramlatainak változásai mellett.

Maga az impresszionizmus, a közelmúltnak legfontosabb művészi iránya is, mily mozgalmas történelmi fejlődésen ment át! — Alig három évtizede, hogy ez a festőiskola — vagy mit is mondanak, iskola — egy festőcsoport, mely a párisi szalonból következetesen kitiltva, száműzve, a visszaautóitott szalonját alapította meg, mindenütt gnyakacajt fakasztott a közönség ajkán. Még vagy tíz éve, midőn a „Libre esthetique“ műveiket bemutatta, mulatni jártak oda az emberke. Ma pedig esodálva láthatjuk, hogy a mozgalom, mely akkoriban a merészesség netovábbjára gyamát tünt fel, nemcsak hogy minden tekintetben élt ért, hanem a művészet ezen iránya ma már szinte akadémikussá vált. Szemeink előtt vonja be azt a patina és az egész áramlat ma-holnap bevégzett mozgalom gyanánt kerül a műtörténet lapjaira.

Hogy milyen sokat éltünk át azóta, azt legjobban mutatja, hogy már nem is haragszunk rájuk, a merész újtókra, akik felrúztak bennünket kényelmes nyugalmunkból, akik arra kényszerítettek, hogy szakítsunk régi, megszokott ideáljainkkal és hozzásozjunk az új művészet szemlékéhez. Annymira távol vagyunk tőlük — e rövid néhány év óta — hogy már szinte elfogadatlannak vagyunk velünk szemben. Nemrégiben

még kétségbevonattak, hogy ez egyáltalán művészet, és ma már keressük és meg is találjuk az összefüggést köztük és a régi nagymesterek között.

Ok diadalmaskodtak, de mily retentő nyomor, mily óriási küzdelem előzte meg e diadalt! Küzdelem önmagukkal és az étellel. Itt van Gogh, egy fiatal holland művész, kinek kétségbe-ejtő lelki harcái életébe kerültek. Látta a célt, felismerte, mi a feladat, és törekedett, hogy megvalósítsa művészi álmát. De az anyag nem engedelmességet ideges kezének; újra meg újra belefogott munkájába, hogy megrögzítse az élet képét, úgy, ahogy ő látja, amint az ő művészi szemével látta. Elfogta a teremtés láza és alkotott, dolgozott a kimerültség, amíg lelkére a lehangoltság és kétely felhői borultak, amíg el nem lopta a kétségbeesés saját tehetségén. Ennek behatása alatt eltört esetjét és fölbőlte magát megkezdett képe előtt, hasonlóan Claudius-hoz, Zola „Oeuvre“-jének szomorú hőiséhez.

Hányan lehettek, akik nem bírvak tovább a harcot, nyakukat a konvenció igája alá hajtották. De mindegy! — maradtak azért elegenden, akik — habár tin az ideálért remegő karokkal — magasra tartották az éhséltizmus zászlaját. Elő példa reá Renoir, aki annak idején annyit sem bírt megkeresni, hogy szállást kifizethesse, és vajmi gyakran festményeit és vázlatait visszahagyva kellett más lakásba költöznie.

Lehetetlen, hogy az embernek eszébe ne jussanak Murger bohémjei, könnyekre indító szegénységükkel, büszkeségükkel és a sikerbe vetett rendületlen bizalmukkal. Mint e regénynek hősei, úgy az impresszionisták is inkább lemondának az élet legapróbb örömeiről, kényelméről is, semhogy olyant fessenek, ami meggyőződésükkel ellenkezik. Művészi érzékük felhaborodott azon, amit az akadémikusok tanítottak. Megannyi tömlő gyanánt tüntek fel nekik a műtermek, diffúz világításukkal, melyekből ki volt zárva a nap-

sugár, melyekben avult minták után szabályszerű recepte szerint festették a képeket. Kívágyódtak a természetbe, szabadság kellett nekik, „nap, szabad levegő és verőfény.“

Nem akartak többé mesterkéltlen felállított modelleket rajzolni, vonalról vonalra, hazug megvilágításban, hanem az élő természetet a maga közvetlenségében, úgy, ahogy az a pillanat hatása alatt szemünkbe ölik. Ezt a benyomást visszaadni, a valóságot visszatükrözni volt céljuk.

De ami még ennél és minden egyéb érdek-műnél is többre becsülendő, hogy akartak és tudtak modernnek lenni. És ez nagy szó! Modern művésznak lenni, ez azt jelenti: együtt érezni a korrall, melyben élünk, felfogni az eszméket, melyek benne szunynadnak, és féltetni azokat a világot előtt. Azt jelenti, hogy ismerje fel a művész mindazt, ami korára jellemző, nem a nap eseményeit, hanem azok szellemét, vigye azt át művébe, hogy évszázadok múltán is megérezzék még belőle kora szívének dobbanását.

Ilyen nemes értelemben modern volt az antik művészet, a renaissance, ilyen a barok, a rokokó és a hollandiak művészete, de nem volt ilyen a XIX. századé, mely nem mert, vagy nem tudott, vagy pedig nem mert, mivel nem tudott kifejezést adni a kort átható érzéseknek.

Az impresszionizmus program-művészet volt. Nem öntudatlan és álmatag, hanem célirányos és a szépségnek megfelelő. A festészetet meg kellett tisztítani azoktól az idegen törekvésektől, amelyek az idők folyamán belékerültek: az anekdotától, az elbeszélő elemektől, a rajz kizárólagos uralmától, és mindenféle akadémikus dogmától. Pozitív programjukba vették fel, hogy csak a természet után fognak dolgozni, azt legbehatóbban tanulmányozzák, nevezetesen a fény és levegő hatását; de mindennekfelett a tulajdonképpeni „festői“ elemet a lehetőségig fokozzák.

Ezen főelveket írták zászlajukra, midőn megkezdtek hódító hadjárataikat. Ezek mellett kü-

ultima rationak, melybe csak a világos törvénytelenység vagy a végkétségbeesés vihet bele valamely nemzetet? — Itéljen erről mindenki, de főként a Szederkényi Nándor mai beszéde után, melynél fényesebb apológiát még senkise mondott a multhoz képest a jelenre nézve. S itéljen főként a függetlenségi párt, melynek egyik kiváló vezére újabb bizonyítékot szerezhetett, hogy az az uralkodó, kinek kezébe mint felségjogot letette a törvényhozás a legfőbb haduri jogot, — az az uralkodó nem csupán osztrák császár, hanem igazán magyar király is.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, március 13.

A vita megint visszazökkent. Két százaz beszéddel telt ki az idő, Szederkényi Nándor és Kovács Gyula beszédeivel.

Némi változatosságot az elmaradhatatlan incidensek hoztak az ülésbe. Az a bizalmas rendelet, melynek megtörését Kubik Béla tegnap egy közbeszólással jelezte s melynek nyomán ellenzéki lapok vihart jósoltak, az ülésteremben szóba sem került. A folyosón azonban erről beszéltek s a szélsőbal egy rendelet-példány után kutak. Ha kap egyet, akkor lesz vihar; ha nem kap, a sok jóslás kutba esik. Ezek a kombinációk csak a a folyosó izgatták, míg benn a teremben két kis incidens volt. Az egyik, mikor Tallián Béla Ráth Endrével szemben visszavolta a tegnapi rendreutastást, amire mindjárt előkerült az a kivánság, hogy most már építessék át alacsonyabbra az elnöki dobogót, mert így az elnök semmit sem hall s állandók a félroortések. A második incidens pedig akkor volt, mikor Tallián elnök bejelentette, hogy a holnapi ülés csak egy óráig fog tartani. A szélsőbal itt szükségesnek tartotta kifejezetten konstatálni, hogy az ülést a március tizenötödiki ünnep miatt szakítják ilyen korán félbe. Az incidensek is csendben folytak le, egyéb pedig nem történt.

A képviselőház ülése március 13-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza, gróf Szechenyi Gyula, Plossz Sándor.

Széll Kálmán: Van szerencsém egy törvény-

dött a hatalmas ifjú akarat, mely az egekre tör, ellenük a tulnyomó hatalom, mely eleinte visszavisszavert a támadásokat. Körülveszté magát az autoritás hideg gyűrűjével, éles fegyvere a gunkacaj, mely a géniusz fiait felé száll. És ime a hitetlenség és realizmus századában a holtak jönnek segítségükre az élőknek és deus ex machinaként a távol Kelet szelleme is segíti őket.

Az újítók — impresszionisták — anogy őket eleintén gunyosan nevezték, az övékhez hasonló törekvéseket fedeznek fel a régiéknél. És ők hálásan fogadják a tanítást, melyet főleg Velazquez és Goya és Halsztranz műveiből merítenek, kik művészi ösztönükkel találtak volt meg az utat. Gyönyörrel merülnek el műveik szépségeibe, tisztul rajtuk az izlésük és anélkül, hogy utánozókká válnának, megtermékenyül tőlük a szellemük. De még ezeknél is erősebben a japán művészet hat rájuk, ezernyi finomságával és új motívumainak tömegével.

E hatalmas szövetségek segélyével megolvastja lelkesedésük és lángeszük a hideg gunyt és egy éjen át buzgó hívek lesznek a gancsolók tömegéből, kik diashimnusokat zengenek a győzőknek és mi több, arannyal fizetik előbb annyira megvetett műveiket.

Ez egyike a tizenkilencedik század legszebb hősköltőműveinek. Nem hiányzik belőle az éposz egyetlen kelléke sem; nagyszabású, szinte drámai és tele van oly vonásokkal, melyek örökké jellemzők az emberiség szellemére.

Egyetlen ember volt, akit a mozgalom elejétől fogva nem tántorított meg a tömeg viselkedése, ki bizalommal eltelve várta be a harc kimenetelét. Ez Duran-Ruel képkereskedő volt. Modern, praktikus ember; nem várt tétlenül, mint valami spectator benevolens, hanem vásárolt; folyton vette előre öcsáról, megvetett képeket. Mig mások orosz járadékba, vagy kőtvényekbe helyezték vagyonukat, ő impresszionista képekben helyezte el az övét. Nem vásárolt drágán, óh,

javaslatot előterjeszteni, (Halljuk! Halljuk!) amely a fővárosnak törlesztéses kölcsöneire nézve az 1886: VI. t. cikk 13. §. 2-ik pontjában foglalt kedvezményt terjeszti ki. Kérem, megtámaszk a javaslatot, a ki-nyomatás és szétosztás után, a pénzügyi bizottsághoz utasítani.

Elnök: A törvényjavaslat előzetes tárgyalás és jelentésével véget a pénzügyi bizottsághoz utasítottak.

(Az ujoncjavaslat.)

Szederkényi Nándor: Történeti visszapillantást vet annak bizonyítására, hogy a magyar nemzet királyhűség dolgában pártatlanul áll az összes nemzetek között. Itt van Mária Terézia esete. 1796-ban is veszedelemben lorgott a dinasztia, de a nemzet megmentette őt.

Hentaller Lajos: Mi volt érte a hála?

Szederkényi Nándor: Pedig Napoleonnak proklamációi írták be az országot, függetlenséget ígérve a nemzetnek. Ha visszapillantunk a történelemre, tapasztalhatjuk, hogy Ausztria mindig rajtunk ülökölök. A régi országyűlés akit az bizonyítják, hogy Magyarországot mindig szákmanynak tekintették. Ausztriának a mostani magatartása is a legszigorúbb bírálatot vonja maga után. De másrészt az egész ország megmozdult a javaslatok ellen. Miért nem teljesítik a nemzet akaratát? Nem veszik észre Ausztria politikáját, melyet ellenünk, lojaltat. Miért van Ausztriának s tüskére ránk? Azért hogy piaca legyen, ahol ipari termékeit el tudja helyezni. A honvédelmi miniszter elvett tette arra, hogy teljesíteni fogja a királyi rendeleteit. Miért nem teljesíti a 1868-iki rendeletet?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem is tudtam, hogy van az a rendelet? (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Beöthy Akos: Elég szomorú!

Báró Fejérváry honvédelmi miniszter: Ez nagy sláger volt!

Uray Imre: Ez nem makeda!

Szederkényi Nándor tiltakozik az ellen, hogy a magyar fiúkat soldatnak nevezik. A magyar nem zsoldos, tehát nem soldat. Ezentul hosszasan fejtegeti, hogy a latint őseink nem használták hivatalos nyelvvül, mert a latin itt is csak úgy érvényesült, mint más államban.

Magyarul tanásozkoztak őseink, csak a határozatokat szövegezték latin nyelven. Szünetet kér.

Elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után (Az elnöki széklet Tallián Béla foglalja.)

Szederkényi Nándor folytatja beszédét s a magyar nyelv jogainak érvényesülését követeli. Nem szabad továbbra megtagadni a jogot. Mig a magyar nyelv nem érvényesül a hadseregben, addig ne is várják hogy a magyar fiatalás a közös hadseregben szolgáljon. Felserolja hogy a magyar ezredek tulajdonosi mind idegennevűek.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Szederkényi egy sem volt közöttük. (Zaj a szélsőbalon.)

Báró Kaas Ivor: De minden Szederkényi magyar ember volt.

Endrey Gyula: Bár mind olyan magyarok lettek volna!

Szederkényi Nándor: Világos jele ez az osztrák egységesség törekvéseknek. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Magyar ezredtulajdonos csak három van,

szó sincs róla. Husz, harminc frankjával vette őket; de mikor más még ennyit sem adott értük. Hiszen ő is kétszer esdöbe került miattuk: még sem vesztette el a bizalmát és ime, ma többszörös milliomos. Ez a mi korunk költői igazságszolgáltatása: azelőtt az állhatatos hősnök babérszozoru és halhatatlan hírnév volt jutalma, manapság nagy vagyon lesz osztályrésze és milliók birtokában mesélhetik kétszeri tönkretjutas történetét.

Most pedig, a győzelem után, csapatsemlét tart a világ a győzők felett. Visszaidezzük a tegnapi küzdelmeit, csoportosítjuk a tegnapi művészi alkotásait, nem feledkezve meg sem az impresszionizmus őseiről, sem utódairól, a neo-impresszionistákról. Csakis így érthetjük meg a mai művészet keletkezését.

Az érdeklődés középpontjában természetesen mégis csak a tudományképpen impresszionista festők állanak, e ősor on Manet, Degas és Renoir, majd Claude Monet, Pissarro és Cézanne.

Első pillantásra meg van az ember lepvő műveiktől; nem veszi ki semmit a festményeken, csupa fehér, szürke, fekete, kék színtof az egész. De tegyük egy-két lépést hátrafelé és egyszerre, amint kellő távolságra jut szemünk a képtől, új meglepetés éri a szemlélőt. A színek összefolyának és harmonikus egészet alkotva. A természet egy darabjának lenyomatását teszik. Sokkal többet vélünk látni, mint festményt. Hát lehet festőeknek ily világító erők? Hiszen szinte ragyognak, kápráztatják a szemet. És e hatást nem érik el más-sal, mint ellentétel egymás mellé állításával. Mily ragyogó lehet a piros szín, ha tompa, szürke alapról válik le, mily intenzív a sárga, violaszínű színtofok mellett.

És nem létezik többé éles körvonal. Csak az a pont, amelyen a fősúly fekszik, az van határozottabban megrajzolva; körös-körül mind jobban elmosódnak a körvonalak, arról, ami ott van, csak általános benyomást nyerünk. Ez pedig nem önkényes eljárás, ez természetes. Hiszen így működik a szem is, mely csak kis kört lát tisztán, azt,

Fejérváry, Porinyák s Bakonyi. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Ellenben külföldi hercegek, fejedelmek mind magyar ezredet kaptak. Hát a magyar historikák nincsenek neves férfiak, kik ilyen kitüntetés érdemelnek? Hát azok, kik a honvédelmi miniszter mögött ülnek, miért nem teljesítik kötelességüket? Annyira gyávák, hogy kihalt beidőltek a vér? Miért nem megy a magyar ifuság a hadsereghez?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Kényelmesek!

Szederkényi Nándor: Kérdi a többségtől, elfogadja-e a honvédelmi miniszter azon kiakadását, hogy a magyar ifuság tunya, kényelmes? Az ellenzék nem fogadja el azt. Több száz kvalifikált fiatal ember hasztalan várja elhelyezését különböző hivatalokban. De a hadsereghez nem megy. Miért? Mert magyar ember nem éri jól magát a közös hadseregben. Fel lehet tételezni azon nemzet tagjaitól, mely egész létét nemzeti hadüggyeknek közzönöbti, hogy nem szívesen lesz katonája, ha különböző oka nincsen rá?

Az ellenzék teljesíti a kötelességét a haza érdekében. Nagyon komoly vita, amelyet az ellenzék most provokál. Őseink is megtették kötelességüket a katonai hatalom ellen. A mostani küzdelem nemzeti ellentállás. Nem fogadja el a javaslatot, hanem határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a közös hadseregnek a magyar ezredekre vonatkozó intézkedési joga a honvédelmi miniszter hatáskörébe utalassék. (Zajos helyeslés és taps a szélsőbaloldalon. Szónokot számosan üdvözlik.)

(Visszavont rendreutastás.)

Elnök: Elvi kijelentést kell tennem. Ráth Endre képviselő urnak ama kiizgását, mely szerint a rendreutastást provokáló közbeszólását a multra vonatkozólag tettem, elfogadom s a rendreutastást visszavonom.

Benedek János: A házszabályokhoz kér szót. Az a látszat merülhet fel, mintha az utólagos rendreutastásra a Házon kívül álló személyek is közreműködtek volna. Már ez tekintetben is helytelennek tartja az utólagos rendreutastást.

Elnök: Az elsőkétség sokszor nem képes megérteni a vita folyamán elhangzottakat. Ha a képviselő urnak az elsőkétség felé tennék közbeszólásait, akkor könnyű volna intézkednem. Másfelől ki kell jelentenem azt is, hogy az elsőkétség a multhan elkövetett működéssénél fogva nem adott arra a gyanura okot, mintha külső oldalról befolyásoltatnék. (Helyeslés jobbfelől.)

Kubik Béla: Kéri az elsőkétség, intézkedjék, hogy az elnöki emelvény, mint a lörediházban, lejjebb szállíttassék. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Erre vonatkozólag kész a tervezet s amit a Ház ideje megengedi, intézkedés fog történni, hogy az elnöki emelvény lejjebb szállíttassék. (Helyeslés.)

(A vita folytatása.)

Kovács Gyula vitatja, hogy az ellenzék kötelessége visszautasítani a törvényjavaslatot. Hasonló könnyelműséggel nem tárgyalhat javaslatot.

Csodálkozik azon, hogy a miniszterelnök nem veszt részt a vitában.

Széll Kálmán miniszterelnök: Hisz már háromszor beszéltém!

Kubik Béla: De nem a tárgyhoz!

ahová éppen irányul a tekintet, ami azon kívül esik, az csak gyengébben, sokkal kevésbbé határozottan jut tudomásunkra.

Edouard Manet volt az első, aki ezt öntudatosan alkalmazta a festészetben, hosszas tanulmányok és kísérletek után megfestve híres „Reggeli a szabadban” című képét, melyet a jury természetesen visszautasított. Visszautasította azért, mert nem fogadhatta el az elveket, amelyek alapján a kép feladott. Ez hagyján. De a közönség valóságos fellázadt. Őt inkább a kép tárgya ingerelte fel.

Folyó partján két férfi — nyilván festő — ül, fekete bársonykefében a pázsiton; mellettük egy meztelen nő ül, mig egy másik a folyóban fürdik. Egyetlen illetlen mozdulat vagy ideccens tekintet sem keltheti ugyan fel a gyanut, hogy a festőnek talán mellekes céljai lehettek a képpel, de mint mindig, midőn új áramlat támad a művészetben, a közönség és a kritika nagy része erköltselenségről beszél. A szent morál nevében ítélte el a képet és nem értette meg, hogy a festő bizony semmi rosszat nem gondolt a festésnél, hogy nem az érzékeivel, hanem a széperzésével gyönyörködött az összeállításban. Hogy a női test gyengéd rózsaszínje, a pázsit zöldje, a fehér ing, a lovett ruhá kékje és a férfiak fekete bársonykeféje milyen bámulatos szinharmonia! alkotnak, hogy Velazquezig kell visszamenünk, hogy hasonló festői finomságot találhassunk. Azonban Manet minden képével bátrabb lett. Velazquez után Goya inspirálta, de még annál is jobban felszabadítja magát a kemény rajz befolyása alól, sőt későbbi képein már csupán szinfinilettekekkel dolgozik. Csupa töretlen alapszín van egymás mellé téve és bámulatos, hogy ezek mint emelők ki egymást, mint sugárzások és mint segítenek a térbenyomások létrehozásánál.

És amit a festők addig nem mertek, nem is tehettek, mert nem volt arra alkalmas technikájuk, Manet képei a modern Páris adták vissza, a szellem, a fény, elegancia és az éjjeli élet városát. A

Széll Kálmán miniszterelnök: De igenis a hadsereg!

Kovács Gyula határozati javaslatot ad be a katonatisztek állami adók alá vételése iránt. A törvényjavaslatot nem fogadja el.

Elnök a Ház hozzájárulásával a holnapi ülésre az újonc-törvényjavaslat tárgyalásának folytatását, az indultvány- és interpellációknóv felolvasását tűzi ki. A holnapi ülés délután egy órakor kezdődik.

Benedek János helyesli, hogy hónap csak egy óráig tart az ülés, mert így a képviselők elutazhatnak kerületükbe a március tizenötödiki ünnepeikre.

Elnök az ülést berekeszti.

Ülés vége délután három órakor.

BELFÖLD

A készletek megkezdése. Bécsből táviratozzák: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsosa ma tartott ülésében egyhangulag elfogadta, a készletek felvételéről szóló törvényjavaslat benyújtásával egyidejűleg, a két állam pénzügyi kormányával a kisebb (50 K. alatti) bankjegyek forgalomban tartása tárgyában kötendő megegyezést. Ennek értelmében a két kormány a banknak a 20 koronás bankjegyek előállításá felelősségét kárpótlásért 500.000 korona évi átalányt fizet, a bank a készletek felvétele után is jogosítva lesz 60 millió korona devizé-érepéztelenednek beszámítani. A bank azonkívül kedvezményt kap az állami pénzverési illetékekben, amelyet a finom-arany kilogrammjáért az eddigi 4 korona helyett 2 koronában állapítanak meg. Ezzel szemben kötelezi magát a bank, hogy a forgalom időnkénti szükségletének megfelelőleg 10 és 20 koronás bankjegyeket forgalomban tart és azokat 400 millió korona értékig ércértékben fedezi.

Széll Kálmán üdvözlése. Hódmezővásárhelyről jelentik: A törvényhatóság közigazgatási bizottsága Lukács György főispán indítványára elhatározta, hogy üdvözlő írlratot intéz Széll Kálmán miniszterelnökhez abból az alkalomból, hogy már négy év óta áll a kormány élén.

Küldöttségek a kormányánál. Borsod- és Gömör-vármegyek, továbbá Dobsina város nevében ma délután a két vármegye főispánjai, alispánjai és országgyűlési képviselői küldöttségrel üzentek Széll Kálmán kormányelnök belügyminiszternek Láng Lajos kereskedelmi, Lukács László pénzügyi és Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternek. A deputációt Hámos László gömöri főispán vezette. A kérelem az volt, hogy a mikolcz-putnoki műút az állami utak közé vételessék, Dobsinán a vasipar állami segítségben részesüljön és hogy a dobsinai leányiskola állami támogatása már a legközelebbi költségvetésbe öltvételessék. Ugy a kormányelnök, mint a miniszterek szívesen látták a küldöttséget, készséggel vették át a kérelmet, megígérték a szóbanforgó

ügyek sürgős tanulmány tárgyává vételét és biztosították mindkét vármegyét jóindulatukról és partfogásukról.

Széll Kálmán és választói. A szent-góthardi intelligencia tegnap este Desits Gyula közjegyző, kir. tanácsos tiszteletére bankettet rendezett, mely alkalommal Széll Kálmán miniszterelnökhez a következő sürgönyt küldötték:

Desits Gyula királyi tanácsost ünnepli ma a szent-góthardi járás értelmisége. Az ünnepeket iránt általánosan érzelt szeretet és ragaszkodás nem tudja abszorbeálni azokat az eltűrhetetlen melez érzelmeket, melyek bennünk nagyméltóságod iránt mindenkor buzogtak és éppen azért a mai ünnepség kedves alkalom szolgálnék nekünk, hogy nagyméltóságodat tántoríthatatlan ragaszkodásunkról és szeretetünkéről biztosítsuk.

Jegyzői tanfolyamok. A belügyminiszter a budapesti községi közigazgatási tanfolyam vizsgáló-bizottságába az 1903. évre a következőket nevezte ki:

Elnökké: dr. Némethy Károly belügyminiszteri tanácsost, dr. Ruffy Pál címzetes miniszteri tanácsost, dr. Bochner Károly egyetemi ny. r. tanár, tanfolyami igazgatót, Beniczky Lajos alispánt és dr. Melichár Kálmán honvédelmi miniszteri osztálytanácsost, tanfolyamai előadót.

Kérdő-bizottsági tagok a tanfolyam összes előadói kivül a következők: dr. Aman János miniszteri számvizsgáló, Labó Mihály országgyűlési képviselő, dr. Birtóczy József földmivvelésügyi miniszteri osztálytanácsost, Beke József budapesti közszolgálati igazgató, Bicskey Ilés tápiószéki közszolgálati igazgató, Bonca Miklós országgyűlési képviselő, Fazekas Agost vármegyei főjegyző, dr. Ferdinándy Gejza honvédelmi miniszteri titkár, dr. Fuhrmann Ferenc kereskedelmiügyi miniszteri osztálytanácsost, dr. Hajdu József ügyvédet, dr. Halász Lajos királyi ügyész, Haász Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsost, Hammersberg László orsz. képviselőt, Heggyesi Kálmán pénzügyi titkár, dr. Heyek Adolf földmivvelésügyi miniszteri titkár, Janovecz Lajos számvizsgáló titkár, dr. Kampis János anyakönyvi felügyelő, Kristoff József orsz. képviselő, dr. Ladik Gusztáv orsz. törvényhat. szerkesztő, dr. Lakky István földmivvelésügyi miniszteri titkár, dr. Margitay József pénzügyminiszteri osztálytanácsost, dr. Marschalkó János kir. törvényszéki bírót, dr. Mezőssy Béla országgyűlési képviselőt, dr. Molnár Viktor vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsost, Nagy-György István orsz. képviselőt, dr. Neumann Károly kereskedelmiügyi miniszteri osztálytanácsost, dr. Orvai Antal honvédelmi miniszteri titkár, dr. Samassa Adolf belügyminiszteri segédtitkár, dr. Samassa János országgyűlési képviselőt, dr. Sántha Elemér kir. törvényszéki bírót, dr. Strauss István számvizsgáló titkár, Szabó Károly pénzügyminiszteri segédtitkár, dr. Teleszky János pénzügyminiszteri osztálytanácsost és dr. Tóth Béla ügyvédet.

Uj kanonok. Mint a Pol. Ért. értesül, a király Molnár János apát országgyűlési képviselőt az országgyűlési néppárt volt elnökét esztergomi kano-

nokká nevezte ki. A kinevezést a hivatalos lap egyik legközelebbi száma fogja közölni. Molnár János prelat, ki hosszú időn keresztül súlyos beteg volt, jelenleg a Rivierán üdül s a napokban több néppárti képviselő szándékszik meglátogatni. Molnár apáton kívül, hír szerint, még két kanonoki állást töltenek be.

A főváros törlesztéses kölcsönkötvényei. Széll Kálmán kormányelnök mint belügyminiszter a képviselőház mai ülésének elején törvényjavaslatot terjesztett a Ház elé, amely szerint az 1885. VI. t. c. 13. §. 2-ik pontjának rendelkezése Budapest székes-főváros törlesztéses kölcsönkötvényeire kiterjesztetik.

A törvényjavaslat megokolása kiemeli, hogy a főváros ismételtlen azzal a kérelemmel fordult a kormányhoz, hogy a törvény alapján a kormány engedéllyel kibocsátott, a törvényhozás által békesség- és illetékmentesség kedvezményében részesített kölcsönkötvényei a gyámoltak és gondnokoltak pénzzeinek elhelyezésére alkalmas értékek sorába illeszessenek. A kérelem támogatására a főváros felhozta, hogy ambar hitelezőivel szemben kötelezettségeinek mindenkor a legpontosabban megfelelt és eméllőgva, valamint az általa kibocsátott kölcsönkötvények jeldeti alapjára való tekintettel is, kötvényei jogi és pénzügyi jóság szempontjából ugyanazon biztosítékot nyújtják, amelyet akár az állampapírok nyújtanak, akár pedig azon pénzintézetek záloglevelei, amelyeket különösen az 1885. évi VI. törvényok 13. §-a a gyámoltak és gondnokoltak pénzzeinek elhelyezésére alkalmasnak talál; ezen elhelyezési mód az 6 kölcsönkötvényeire kiterjesztve nincs, ami címleteinek elhelyezését nehezíti, azok árfolyamára nyomásztólag hat és ígyképpen a főváros hitelére és pénzügyi érdekeire hátrányos. A főváros által panaszot ez a hátrány tényleg lennáll s annak tenntartására semmi ok nincs. Minthogy azonban a gyámoltak és gondnokoltak pénzzeinek gyümölcsöztesztési módja a törvényben van meghatározva, a főváros kérelme is csak törvény útján teljesíthető. Ez az oka a jelen törvényjavaslatnak.

Sándor Pál összeférhetlenségi ügye. A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma délben vette tárgyalás alá Sándor Pál képviselő összeférhetlenségi ügyét, amelyet tudvalegöl 6 maga jelentett be. A bizottság visszautasította a bejelentést, mert nem tartja alkalmasnak sem arra, hogy saját hatáskörében elbíralja, sem pedig arra, hogy eláthozatalra előkészítse. A házszabályok 144. szakasza szerint, mondja a határozat megokolása, minden összeférhetlenségi bejelentésnek lényeges kelléke, hogy az összeférhetlenség valamely esetének fönnforgását maga a bejelentő állítsa. Ugy bejelentést tehát, amelyben a bejelentőnek ilyen állítása nem foglaltatik s amely csak arra van alapítva, hogy egy harmadik személy nyilatkozatából vagy állításából vonható következtetés az összeférhetlenségi eset fönnállására: szabálytalan és az eljárás alapjául nem szolgálhat.

kávészakát, színházakat és mulatóhelyeket festi meg, ahol a lámpák fénye a Gil Blas hölgyei ruhájának selymén, ékszeirein török meg, amelyeknek hátterét a férfiak fekete frakkjai és a páholyok sötétvörös kárpitja képezik.

Ki nem látta már legalább a fényképet Manet „Pezsogó lány”-ának, aki a Folies Bergère egyik elarusítóasztalánál áll, a háta mögött levő tükörben pedig az egész mulatóhely képe tükröződik vissza. Képzhetnénk-e valami párisisbbat, képzhetlő e leírás, mely így tökéletesen ismeretel meg a mulató Szajna-Bábel éjjeli életét?

Es midőn betelt a festői élvezetekkel, melyeket a lámpák, az estélyi öltözékek és a tarka tömeg szemlélete nyújtanak, kiment a Szajna partjára, Argentéuilbe, vagy a boulognei kikötőbe és gyönyörködik a hullámok játékában, a kekes-szürke égboltozatban és a hajókban, melyek fehér, sárga és barnás vitorlái és sötét teste vissza-tükröződik a vízben. Vagy felkeresi a nyaralóhelyeket, amelyek életközvetlétét képezik az igazi párisnak, és megfigyeli az anyát, ki gyermekével játszadozik a fűben, míg mögöttük a kertész öntözi a virággyakat és a lombokon átszűrődő napugár világos, ragyogó foltokkal tarkítja a ruhákat, a fűvet és a kert utját. O, hány-szor láttuk azóta e színlíttokat kontárkezektől ismételve, akiknek képein paródia lett e szellemes festői gondolatból.

Talán a tájképeken fekszik Manet fő erőssége, habár az ő irányadó tevékenysége alapjában véve az impresszionisták összes törekvéseit magában foglalta. Ezen törekvések egyenként határozottabban nyilatkoznak más festőknél, de a leg-sokoldalubb mégis csak ő volt.

Degas bizonyos tekintetben sokkal tovább ment Manetnél. Őt nevezik a „legklasszikusabb impresszionistának.” Amire az még adott valamit, azt kompozícióra, azt ő teljesen elveti. E tekintetben a japánok voltak mesterei; azoktól tanulta a képet úgy elhatárolni, hogy valósággal az életből találmra vett metszetnek tessenék. Nem találmunk nála összeállított csoportokat és számtalan-

szor megfontánik, hogy a kép kerete egy alakot középen metsz ketté, hogy egy kez, láb, benyul a képbe, amelynek tulajdonosa már leszorult róla. De nagy tévedésben leledzik az, aki azt hiszi, hogy ez tényleg oly önkényesen történt, amilyennek látszik. Nála minden a főcél szolgálja és mindent, ami felesleges, elhagy a képből.

Degas bírodalma a tün és az opera. Ott, ahol műcsz mozdulatokat lehet látni, amelyek az emberi test hajlékonyságát, kecsességét legtekéletesebben tüntetik ki, odament ő megfigyelni, tanulni. A legeszkézebb mozdulat sem kerülte el figyelmét és azon pillanatok, amelyekben a mozgás legkifejezőbb, legteljesebb volt, művésze „állj!”-t parancsolt. Azért is tessék képei pillanatképek benyomását.

Igen gyakran festette a próbálgató és táncoló ballerínákat, különösen a csoportok mozgását tanulmányozva. Az ember nem lát először egyebet, vonalak, testek összevisszaságánál, de csakhamar kivesszük a csoportok szabályos hullámzását, ritmusát, egyes főirányokat, amelyekben a tömeg elrendeződik. Fokozza még a hatást a színpad megvilágításának módja; a fény segítségével még több életet hoz képeibe.

Degast az ujkor Michel Angelójának neveztek. És habár a francia mester kaliber tekintetében nem is éri el a renaissance királyát, meg egyezik vele abban, hogy ő is az emberi test ábrázolását tekinti a művészet legfőbb feladatának, még pedig az emberi testet mozgásában, működésében. De míg Michel Angelonak minden gondolata plasztikus kifejezést nyer még festményeiben is, addig a párisi mester minden ízében festői. Így állnak ök egymással szemben, két, törekvéseiben homlokegyenest ellenkező irányú mozgalom tétőpontjaiként.

Renoir igen gyakran teszi fel Degas motívumait, azonban őt nem annyira a tömegek mozgása vonzza, még az egyes testé sem; ő a lelki momentumok festője. A finom mosoly, a szemnek egy-egy felcsillanása, egy tekintet, amely gyönyört ígér, megvetést fejez ki, vagy elárulja

hosszu évek szenvedéseit — ezeknek megfestésében áll az ő erőssége. Különösen a nőt és ezek közül is a párisi nőt dicsőíti, a grácia és finom érzékiség megszemélyesítőjét. Legismertebb képei a páholyban ülő hölgy és fiatal táncosnője, kinek gyöngyszürke ruhája a kék csokorral, rózsaszínű trikójával és cipővel kolorisztikai tekintetben a legfinomabb dolgokhoz tartozik, amit e kor létrehozott. Degastól különbözik abban is, hogy míg azt inkább a japánok inspirálták, addig az ő erősvilága a rokokóhoz áll közelebb; képei némileg Watteaua emlékeztetnek, kit különben a pozitivizmus korában csak úgy megvetettek, mint az ifju impresszionistákat. Beszélük, hogy Courbet tanítványai a Louvreban lévő festményeit kenyérgolyókkal dobálták; szerintük Watteau nem érdemel egyebet.

E francia mesterekkel, skik az impresszionizmus első generációját képviselik, teljesen egy rangban áll az amerikai Whistler, kinek jobban ismerik rézmetszeit és rézkarcait, mint festményeit, melyek nagybörzszt Amerikában és angol privátkezekben vannak. Ezért nagyon nehéz azokat felkutatni; e kiállításra is csak egy képét lehetett megkapni, amely nem is olyan jellemző, mint „anya képe” a párisi „Musée Luxembourg”-ban. Ezen látszik csak meg valójában, hogy mily befolyással volt reá Velazquez; látszik, hogy tőle sajátította el azt, ami legelőkelőbb, legszubbtilisabb művészetében. Whistler eleme nem a plein-air, hanem a nyugodt, tömpött fény és a tompa színek. Minden egyszerűsítve, mérsékelve van műveiben. Izlése bámulatos, kihatása pedig a modern angol művészetre döntő; különösen a skót festőknél találjuk fel gyakran az ő szürke és barna színgammát, melyek az előkelőség és nyugodtság benyomását idézik elő.

Az impresszionizmus további fejlődésére egy külső körülmény nagy befolyással volt. Durand-Ruel a tönk szélén állott és kénytelen volt Angliába menekülni. Pártfogoltjai követték ide macenásukat és megismerkedtek Turner műveivel, kinek képei mély benyomást tettek rájuk. Az ő

Gyermekvédelem.

Budapest, március 13.

I.

A gyermekvédelemről szóló 1901. évi VIII. és XX. törvények végrehajtási szabályzata szerint Magyarország minden gyermeknek joga van az állam támogatására, míg tizenötödik évét be nem tölti. A törvények pontos és következetes végrehajtásáról szóló szabályzat és Ruffy Pál kormánybiztos személye, kinek kezébe a törvény jóvondó sorsa le van téve, biztosítékul szolgál, arra, hogy a felette humánus intézkedések nemzetgazdasági és szociális szempontból beláthatatlan nagy hordereje lesz. A gyermekek elhelyezésének rendszere és általában az egész tervezet ritka praktikus érzékre vall. Direktívát szab a már fennálló intézményeknek arra, hogy miképpen kell gazdasági, de főleg nevelési szempontból a gyermekek elhelyezéséről legelőszőrűbben gondoskodni. A családi nevelést teszi ugyanis elsősorban kötelezővé a gyermekmenedékhelyeknek.

A már fennálló intézményeknek (árvasotthonok, szerzetesházak) egyik legkardinálisabb feladata az, hogy a gyermekeket a mindennapi élet viszonyaihoz kiragadják. Oly világba viszik őket, amelyben szegénységűknél fogva sosem voltak és tán sosem jutnak. Uri ellátást adnak nekik, tanyá életmódhoz szoktatják őket. Ezenkívül nélkülözök a családi tűzhely meghitt, szeretetet takasztó és termő melegét. Mídon az így nevelt gyermekek a különleges viszonyokból ismét az élet rendes viszonyai közé kerül, szíve üres, értelme nélkülözök az acélos erőt, hogy a létért való küzdelem harcaiban résztvevessen; a harc vége bukás; bűn, börtön. Az életben megvívandó csatákra csak az élet — a család a maga valóságában készítheti elő az embert. A gyakorlati életben pedig a család nevezi a gyermeket nagyra. Minden ember szíve egész melegevel üdvözli a szabályzatot már azért is, mert visszahelyezi a családot a maga természetes jogaiba.

„Nyissatok egy iskolát és becsukhatok egy börtönt.“ Soha jobban rá nem illett ez axióma egy intézményre, mint éppen erre a gyermekvédelmi intézményre. Sok optimizmust rejt magában, az igaz; de magam is optimisztikus szemmel nézem a dolgot: látom az idő közeledését, mikor a gyermekvédelem helyes irányu megoldása a börtönök népességét meg fogja tizedelni. De bármily körültekintéssel készült is a törvény és az azt szabályozó és végrehajtó tervezet, annak készítője mégis megfélekezett azokról a gyermekekről, kik még a nyomorultak között is a legnagyobbak és ennek folytán leginkább szorulnak a társadalom és az állam védelmére. Ezek a siktetnémák és a vakok. Egy nagyszívű emberbarát a természet áránának nevezte a siktetnémákat. S nem volt-e igaza? Nem árva, mostohagyermek-e Istennek embernek egyaránt az, kit a társadalom, az állam a kultúra rohamos fejlődése

dadára a porban fetrengve hagy? Az ókor népei a nyomorékokat — mint a társadalom hasznavehetetlen tagjait — elpusztították. Nem voltak-e azok könyörületesebbek, mint a humánusnak nevezett XX. század népei, kik nem pusztítják ugyan [nyomorékokat], de öbte tett kézzel nézik, mint sorvad, mint zülük mint kinlódik a szerencsétlen nyomorékok légúja?

Magyarországon 20.000 a siktetnémák és majdnem ugyanennyi a vakok száma. Nyolcvanezer munkás vész el az országra néve; oly országban, hol még — az apagyilkosnak is meg kell kergetnie. Tudott dolog, hogy a siktetnémából — kiképezve őt — oly munkás nevelhető, aki az ipari foglalkozások terén nemcsak hogy versenyre kelhet épérekü munkástársával, de ezt sokszor árnéka is állítja. A vak meg annyira képezhető, hogy kezemunkájával fenntarthatja magát. S mit nyújt a humánus század nálunk e szerencsétleneknek? Alalmaztat melylyel a szegény-pírt kergetik arukba. Ne alalmaztat nyujtsunk nekik, hanem lehetőséget a munkálkodásra!

A gyermekvédelmet szabályozó törvény lehetővé, sőt kötelezővé teszi a védelemre szoruló siktetnémák és vakok nevelésének kérdését. Lehetővé teszi, hogy oseklyé anyagi terhelés árán nagy tartozást rójunk le a társadalom e páriáival szemben.

Ha csak a legutóbbi idő bűnkronikáját nézzük végig, nem egy esetben találunk oly siktetnémákkal, kik lelketlen emberek eszközei voltak lopás, gyilkolás és gyújtogatás bűneinek elkövetésében. Ezek a siktetnémák mind képezetlenek voltak. Képezett siktetnéma törvénybe ütköző bűncselekményi áig követ el. Ezt mi tudjuk legjobban, kiknek alkalmuk van mint szakértők a siktetnémák tolmácsaiként szerepelni. Ha tehát képezetlenségük gondot fordítanak, az erre szükséges anyagi eszközök megtérülnek azon károm elkerüléséből, melyeket a képezetlen siktetnémák lopás, gyilkosság, gyújtogatás következtében okoznak.

A magyar kormány az 1898. évi XXI. t.-c.-kel kötelezi a törvényhatóságokat, hogy a siktetnéma stb. gyermekek ellátásáról — ha a szülők nem képesek — gondoskodni tartoznak; de e rendeletet sajnos többször sűrűleg dacára nem hajták végre. A gyermekvédelemről szóló 1901. évi VIII. és XX. törvényekkel kapcsolatosan könnyen lehetne a siktetnémák oktatás-nevelését megoldani. A törvény minden siktetnémát, kiről a szülők nem gondoskodnak — elhagyottnak, árvának kellene hogy nyilvánítsanak és az állam tartozék ról gondoskodni. A gyermekre fordítandó költségeket aztán a törvényhatóság behajtáná a módos szülőkön.

Németországban, hol igen sok provinciában ki van már mondva a siktetnémák kötelező tanitása, következőképpen járnak el: A Landeshauptmann (megfelel körülbelül a mi alispánunknak) nyilvánírtja a siktetnéma gyermekeket. A tankötelekorukat (7 évesektől) felosztja évenként a provincia siktetnéma-intézeti között

Az intézet igazgatója az ellátás díját a provincia pénztárából veszi fel és a provincia az illetégségi községtől, ez pedig a szülőktől szedi be az ellátás díját. Ha a szülő szegény, akkor a község illetve a provincia fedezi a költséget. Ily módon nevelnek Németország 96 siktetnéma-intézetében 6800 siktetnémát, vagyis a tanköteleseknél 98%-át; míg nálunk alig részesül 10% oktatásban és ezekről is az állam gondoskodik legnagyobb részben.

A gyermekvédelmet szabályozó tervezetet egy közelebbi összejövő bizottság fogja tárgyalni. E bizottságnak felhívom a siktetnémák és vakok ügyére.

Váradi Zsigmond.

II.

A gyermekvédelemről szóló törvény végrehajtási szabályzata tökéletesen kifejezésre juttatja azokat a humánus elveket, melyeket Széll Kálmán a törvény megalkotásakor a parlamentben kifejtett. A jelenkor szociális kérdései között nincs egy se, amely horderejében vetekednék az állami gyermekmentés kérdésével.

A társadalom működésének bevonása helyes dolog. A tervezet céltudatos, szervezett működést helyez kilátásba. Az állandóság, szervezett védekezés, preventív intézkedések kizárják a jövőben a szomorú csecsemőhalálzás statisztikát, a magárahagyott gyerekek visszafelzárását, tűzbeesését, sőtét pincelyutakban a gyerekek személtágnak elvesztését, megmentik a gyerekeket részeg szülők verésétől, esetleg életunt szülők általi megöletéstől. Leghumánusabb kétségkívül az elhagyott gyermek jogának kimondása az állami gyermekvédelemre. A pauperizmus által okozott pusztulások úgy a testi egészségéért, mint a már életben maradtak lelki világát illetőleg legborzasztóbbak intenzitásukban. E rétegből kerülnek ki a nyomorágás miatt vétezők, bűnbe esettek, kik közül legtöbben azt adják okul, hogy gyermekkorukban nem gondozták sem testleg, sem lelkileg. Ily módon alahelyt, hogy hasznos erőforrásává lennének az államnak, társadalomnak — bomlasztó tényezőivé lesznek. Az állami gyermekvédelem életbelépte után ez a panasza Magyarországon nem állhat meg többé. Azt, amit Anglia, Németország a kötelességükkel megfélekező anyák, gyermeküket eltartani nem akaró apák ellenében társadalmi uton elért, céltudatosan elérni a belügyi kormány el fogja érni az új intézményekkel rendszerint járó zökkenések nélkül, mert azon alapokra építi, melyeket magyar társadalomunk eddiggel magyar földön már megvetett. Elismerés illeti a szabályzat megalkotóját, Bosnyák Zoltán osztálytanácsost, az egyes fejezetekben kifejezere jutó humánus gondolatokért. Ezer meg ezer kisdéd hálátet szemei mondanak érte köszönetet.

Dr. R.

befolyása alatt a levegő jelenségei és az égboltozat hódítanak tért fűtőkeiken. A napsugarak megfeszítik a felhőket, megtörnek az atmoszféra páráin és tüzijátékszerű fényhatásokat idéznek elő, melyek a folyók ezüstös vízében tükröződnek vissza. Másrészt elfordulnak a „heróikus tájképtől“, a szinpadias tájaktól épp úgy, mint előbb a történelmi képektől. Nemcsak az óserdők mélyét és regényes bérceket tartják festésre méltóknak, hanem feledezik a szántóföldek, az országutak szépségeit, melyek az emberi munka és küzdelem nyomait viselik magukon.

Ezen törekvéseket Claude Monet, Sisley és Pissarro képviselik, akikhez Bernard, Cotte, Lucien Simon, majd a német Liebermann és Slevogt csatlakoznak. Mindannyian a fényért rajongnak, a fényért mint éltető elemért, mely magával hozza az életörömet és a színeket.

Különösen a havasi mezők csillogása vonzotta őket. A hótakaró nem halotti lepékként terül többé a természetre, hanem csillog-villog a nap sugarai és reflektálja a ragyogó égboltozat színeit. E fényművészek között Claude Monet foglalja el az első helyet. Színeit leírni toll nem képes. Megfestette a tengert, a nap minden szakában, a felkelő nap fényétől rózsaszínű hegyeket, melyek földe kékeszöld égboltozat borul, majd a nagyváros pályaudvarát, melybe füstöt, szikrát okádva rohog be az ujkor lángszemű szörnyetegje, a gőzmozdony. De megmutatta azt is, hogy nem a táj teszi a jó tájképet, hanem annak feltöltése.

„Szalmakazal“ című ciklusában tizenkilencszor festette meg ugyanazt a szántóföldet, a nap és az év minden szakában, mindig új módon mutatta be rajta a levegő és napsugarak játékát. — Mint egész festési módja, úgy ez a kísérlete is a japánokra emlékeztet, különösen Hokusainak száz képből álló sorozatára, a „Fuji hegy látéképei“-re.

Ha valamit kifogásolhatunk a virtuozitással festett képeken, úgy ez az érzésnek hiánya bennük. Összes képei tisztán a színvételük mérle-

gelésén alapszanak és nincs bennük semmi, ami szívhöz szólna. Ezt találjuk különben Sisley és Pissarro képein is.

E tényen különben nem igen kell esodálkoznunk. Mindig megtörténik az, hogy az új irány a maga lázas törekvésében egyoldalúságra vezet, míg aztán jön egy másik áramlat, mely azon elemeket karolja fel, amelyeket elődei elhanyagoltak.

Igy változnak maguknak az impresszionistáknak kolorisztikai nézetei is: hol nagy, erős színtelőkkel dolgoznak, hol pedig a legnagyobb méreéklettel és finomsággal tompítják a színeket, majd ismét ragyogókká lesznek képeik. E tekintetben legtöbbször mentek a neo-impresszionisták közül azok, akiket modorokról pontillistáknak neveznek; Signac, Rysselberghe. Ők felbontják a színeket alapszínekre, úgy mint azt tőlük függetlenül Segantini tette és vonalak, pontok, foltozók alakjában rakják őket egymás mellé, ami által képeik közelről nézve úgy néznek ki, mint a mozaik. De bizonyos távolságban e szétbontott színek a szem retináján egyesülnek és oly hatásokat tesznek lehetővé, amelyeket addig lehetetlennek tartottak.

Ebből láthatni, hogy az impresszionistikus festési modor mindinkább tudományos kutatássá vált és a technika terén nagy szolgálatot tett az utókorok. De a pozitív irány e tulhajtása természetesen ismét irányváltozást eredményezett és az impresszionizmus utolsó ágazatainak törekvése a reális lélettől elfordulva, a nagy ismeretlen felé irányul.

A legújabb időben oly jelentőségű vált grafikai művészetek is nagy befolyással voltak az impresszionizmus epigonjaira, amint Khnopf, Vallotton, Toulouse-Lautrec és az angol Aubrey Beardsley művein látni. Ők végre eljutottak az impresszionizmus határáig. Vallotton képei síkdekorációk benyomását teszik; a belga Ferdinand Khnopf a legmélyebb miszticizmusba merül. Az új formákat arra használja fel, hogy életet adjon mélységes, bár néha szinte érthetetlen fantáziáinak. A

módban, amelylyel ezt teszi, valóban van valami démoni, valami megnevezhetetlen, ami Maeterlinck korai drámái emlékeztet. Aubrey Beardsley, a korán elhunyt festő-költő lázas fantáziái már szinte az örültéggel határosak; tola meg esete a szimboliztikus fantomok egész hadát teremtik meg. Azonban ez a produktivitás nem egészséges, művei át-meg áthatják az angolok hideg, számitó, kegyetlen erotikájával, melynek borzalmas-sága szinte kacagtató.

Toulouse-Lautrec végre, ki szintén igen fiatalon — az örültékházában — halt meg, genialis arcképein és litográfiáin a végtelékig vitte az ismert elvek alkalmazását. E képek, melyeken a jellemző vonások, de tisztán azok, vannak kidomborítva — természetesen az összenyomás rovására — oly veszélyesen közelednek a karikatúra-hoz, hogy valóban genialis művészeknek kell lennie annak, aki költéltáncosként végiglejt e keskeny mesgyén, anélkül, hogy csak egy pillanatra is megszüldülne.

Igy hát ezen iskola, mely a legszigorubb naturalizmusból indult ki, eljutott végre oda, hogy a legfinomabb, legelvontabb eszméket hozta kifejezésre. De midőn ezt tette, tulment létjogosultsága határára, kimondta az ítéletet maga fölött.

Van azonban egy másik, reményteljesebb csoport, mely új céloknak szenteli erejét. Az előharcosok alkotásain megszilárdult és finomult kolorisztikai tudásukat a nagytüli dekoratív irányu festészetben alkalmazzák és e törekvésükben találkoznak Puviss de Chavannes-nal, aki távol az impresszionizmustól, sőt látszólag azzal ellentétben haladt a maga útján.

És mégis művészetének alapja éppen olyan demonstráció az előbbi kor nézetei ellen, mint az impresszionistáké. Ő szintén a festői elem mélyítését tűzte ki maga elé, szintén száműz festményeiből minden elbeszélő elemet, még akkor is, ha például szent Genofeva történetét kell megfestenie; de ellentétben velük, nem tagadja meg a kontúrokat, sőt ellenkezőleg kiemeli őket, jelentős szerepet biztosít nekik képein. Nem azon ér-

KÜLFÖLD

Uralkodók látogatásai. A német császár kopenhágai látogatását azzal a tervvel hozták összefüggésbe, hogy a császár kibéküljön a cumberlandi herceggel s ennek a braunschweigi trónra való utját egyengesse. A cumberlandi herceg azonban előbb el fog távozni Kopenhágából, mintsem a császár odaér, s így az egész legenda szétoszlik.

Az sem áll, hogy a császár most megy először Kopenhágába az 1864-iki porosz-dán háború óta, mert bizony már kétszer is volt ott, 1888-ban és 1890-ben.

A cár nem politikai okokból, hanem a cárné gyöngölkedése miatt halasztotta el római utját tavaszról őszre.

A cár manifesztuma. Az angol sajtó ma szinte kivétel nélkül a cár manifesztumával foglalkozott. A Times szerint a manifesztum okvetlenül nagy benyomást fog gyakorolni az orosz népre s korszakalkotó lépést jelent Oroszország fejlődésében. A Standard sokkal pesszimistább s nem vár azonnali nagy lényeges javulást tőle. A Daily Telegraph rokonszenvesen üdvözi a manifesztumot s azt óhajtja, hogy az oroszok és angolok mint nemzet épp oly előzékenyek legyenek egymáshoz, mint amily könnyen sikerül ez az orosz és angol individuumoknak.

A macedon reformakció. Paprikov bolgár hadügyminiszter lemondott, s utóda vagy Dimitrijević ezredes, vagy Hasszancsev alezredes lesz. Az előbbi Sztambulov elveinek volt a követője, ki Oroszországtól független, hatalmas Bulgáriát akart, míg az utóbbi kettő határozottan oroszbarát. Paprikov távozását megnyugtató momentumnak tekintik, mert a független Bulgária érdekében esetleg képes lett volna Bulgáriát harcra kovácsolni Törökországgal.

Szerbiából is miniszterválasztást jelentenek, de ezt félhatalosan tagadják. A tegnapi szerb minisztertanács a szerb határon való nagy csapatösszevonásokkal foglalkozott.

Konstantinápoly, március 13.

A török kormány Oroszország kívánságára nem fog több német tisztet alkalmazni.

Konstantinápoly, március 13.

E hónap 8-ától 10-éig a Vardar folyó mellett a szaloniki vilajetben Guerenesen alul harcok folytak egy bolgár bandával. Noha a török csapatok körülzárták a falat a később kétszáz emberrel megerősített csendőrréssel együtt, mégis sikerült a bandának, hogy négy halott és egy sebesült hátrahagyásával elmenehüljön. Két csendőr elesett. A banda megölt egy görög papot és egy kuzu-oláh leányt. Harcközben néhány házat elhamvasztottak.

telemben és célzattal, mint Degas, hanem azért, hogy a finoman átértett vonalak ritmusával hason. Ő volt az, aki újra felélesztette a nagy, az igazi freskónak immár öt századon át szunnyadó tradícióját, és bizonyos, hogy műveinek hatása soká érezhető lesz a művészetben.

Ez volt az impresszionizmus fejlődésének története, amelyet nyomról-nyomra követhetünk. Még a szobrászatról kellene szólnunk, amelyet szintén áthatottak az új művészi elvek. De ennek fejlődése menete távolról sem oly szerencsés, mint a festészeté. Mert míg a festészetet a maga kifejezése módját emancipálta és tovább fejlesztette, addig a szobrászat elhagyta azt a kört, amely sorozatosan véve megilletti, és fésülő hatásokra törekedett.

Pédolog, hogy itt is megtörtént a nagy lépés a hideg antikizálástól a modern érzésvilágba. Meunier, Rodin és annak számos tanítványa, köztük a genális Viegeland voltak itt az úttörők.

Ha áttekintjük az egész mozgalmat, melynek kezdetétől teljes kifejlődéséig oly rövid idő telt el, hogy annak előharcosai, Degas, Renoir, még élnek és működnek, midőn epigonjaik eljutottak már elveik konzervenciáikhoz, esodálunk kell az eszmének erejét, mely így rövid idő alatt az egész világot meghódította, oly sokfelé ágazott el és annyi tenéredék virágot hajtott. Mert az, ami eddig létesült, csak virág, amelyből az idők folyamán gyümölcs lesz: a jövő művészet.

De még jobban kell bámulnunk a nemzetet, mely — miután már annyi nagygyal és széppel ajándékozta meg a világot — súlyos veszteségek után képes volt ilyen mozgalmat teremteni. Az impresszionizmus a francia géniusz terméke, melyet létrehozott akkor, midőn ellenségei és barátai egyaránt hirdették, hogy hanyatlak, hogy ereje fogytán, napja leáldozóban van. E tényre szemben azonban még ellenségei is kénytelenek bevallani, hogy ez az állítólag lenyugvó nap elég fényt és meleget áraszt még, hogy az egész világ melegegdedjék, újra éledjen sugaráinál.

A budgetvita a Reichsrathban.

Bécs, március 13.

A képviselőház ma folytatta és befejezte a költségvetés első olvasását. A mai vitában újra felszólalt Koerber miniszterelnök is és megvédte a dinasztiát a tegnapi elhangzott támadások ellen.

Berger képviselő ur — szót a miniszterelnök — a tegnapi ülésen elismerésemelől nyíltsággal bejelentette a kormánynak, hogy pártja küzdeni fog a civilistának javasolt felmérése ellen. Erre most csak azt óhajtom válaszolni, hogy mi ez a javaslatot, amely igen mérsékelt, és amelynek tárgyalásos okok szolgálnak alapul, igyekezni fogunk legjobb erőnkkel képviselni. A képviselő ur azonban a dinasztia ellen is intézett támadásokat, amelyeket én, kötelességemhez és meggyőződésemhez képest — azt hiszem, összhangban e tisztelt ház érzelmeivel és nézeteivel — (Élénk tetszés és helyeslés.) a leghatározottabban visszautasítok, nemcsak hivatkozással arra az igen helyes alkotmányos elvre, hogy a koronát és a legfelsőbb dinasztiát nem szabad bevonnai a parlament tárgyalásaiba, hanem egy tárgyi érveléssel is. A birodalom élén álló dinasztia Európa legrégibb dinasztiája. Politikája a birodalmat, mely földrajzi helyzeténél és összetételénél fogva inkább, mint bármely más, ki volt téve a legbevehetőbb támadásoknak és jó és rossz szerencsében — hiszen hol nem váltakoznak ezek? — megóvta számára az egész világ tiszteletét, (Élénk tetszés.) a monárkia életérjét és azt a tekintélyt, amelynek örvend. Berger képviselő ur fejtegetései nem fognak megingatni. (Igen helyes.) És nem fogják megingatni azok a hosszú lejáratra szóló álmódosítások sem, amelyeknek, úgy látszik, átengedi magát. (Tetszés.) Ez a dinasztia és ez a monárkia még soká, soká egy sorban fog osztozni. (Élénk helyeslés és tetszés.) Sajnálalomra azt vettem ki Roveredo igen tisztelt képviselőjének fejtegetéseitől, hogy e vita folyamán mondtam szavainak oly jelentőséget tulajdonított, amely azokat egyáltalán nem illeti meg. A kormány a déltiroli kérdésben sohasem változtatta meg álláspontját és ezután is, úgy mint eddig, kész és komolyan törekedik arra, hogy e kérdés kielégítő megoldását elősegítse. Azt hiszem, hogyha minden oldalról megvan a jóakarát, nem lesz nehéz megegyezésre jutni a követendő útra sem. (Tetszés.)

Herold az ifju-cseh klub taktikájával foglalkozik, amelyet úgy rendez be, amint céljainak elérésére legcélszerűbbnek látja. Az obstrukciót nem szabad teljesen megszüntetni tekinteni. A költségvetés első olvasásának megengedése nem a kormány kedvéért történt. Az ifju-cseheknek a kormányhoz való viszonyában semmiféle változás, a miniszterelnök legutóbbi beszéde által sem. Polemizál a miniszterelnök legutóbbi fejtegetéseivel és megjegyzi, hogy a miniszterelnök, hogy elterelje a figyelmet a német-cseh nyelvviszálytól és az osztrák-gyermek kiegészítéstől, a közigazgatási reform terére vetette magát. A kormány programja nem a megegyezés eszközeinek létrehozásában áll, mint a miniszterelnök mondja, hanem az előzenedés eszközeinek megteremtésében. Foglalkozik a csehszlovák viszonyokkal és kijelenti, hogy a németeknek a kettősfőlétra vonatkozó óhajai tényleg már teljesültek. Reflektál azután a hódítási politika szemrehányására és koncedálja, hogy a csehnek hódítani akarnak de csak azt, ami nem a németek tulajdona. Végül tiltakozik az ellen, hogy az államra ki-elé mindig a németiség bélyegét nyomják. Utal a cseh nemzet tevékenységére gazdasági, szellemi és politikai tekintetben, amely tevékenység feljogosítja őket, hogy munkájukat a cseh nemzet munkájaként szerepeljen. (Tetszés és ifju-cseheknek.)

Gözl polemizál Zaeckekkel. A jobkított mint politikai harci eszköz először a csehek alkalmazták.

Choc a hadsereg privilegizált állása ellen fordul, sajnálja, hogy a militarizmus, a klerikalizmussal karöltve megakaszt minden kulturális és demokratikus haladást és behatáron foglalkozik a közjogi kérdéssel.

Zdenek az általános vitát berekesztette. Kérdésnyelvi vezérszónok (pro) meglepéssel konstataja, hogy a miniszterelnök hisz abban, hogy a parlament mostani összetételében még soká fog ülésezni és hogy megszeremőn reformokba fog beleigálni. De nem szabad eszmélésben ringatunk magunkat arra nézve, hogy nem vagyunk abban az állapotban, hogy egy nagy közigazgatási reformot keresztülvihessünk. A parlament teljes számlásáról még szó sincs. Az egyetlen eszköz erre az volna hogy oly alkotmányt adjanak az országnak, amely lehetővé teszi a parlament leaolsonyítását. Nem akarja előírni a miniszterelnöknek, hogy milyen eszközök alkalmazzon, de ez az eszköz nem jebét a pártok bizalma. Mert ez az eszköz csak addig ér valamit, amíg a házbátyólok meg nem semmisítik a mostani alkotmányt. (Tetszés.)

Bianehini vezérszónok (kontra) panaszodik a fölött, hogy a tengerparti tartományok szláv lakosságával rosszabbul bának, mint ahogy az olasz közegek tehetnek. Foglalkozik a miniszterelnök válaszával arra az interpellációra, amely az olasz szerződésben állítólag fennálló tilkos záradékra vonatkozik és igyekszik kimutatni, hogy tényleg fennáll az a záradék a Balkán-félsziget tekintetében, mely szerint Ausztria minden területi növekedése Oroszország analog növekedését vonná maga után. A miniszterelnöktől erre nézve határozott választ kér. A hivatalos olasz sajtó nyilvánvalóan megengedi, hogy Olasz-

ország hódítási tervei a mi déli tengerpartunkra irányulnak.

Egy ténybeli helyreigazítás után a költségvetési javaslatot a költségvetési bizottsághoz utasították. A legközelebbi ülés kedden lesz.

A XX. század legendáiból.

Budapest, március 13.

Ime négy eset, melyek szomorúan jellemzők a vallás és morál által megfomított és fölvilágosított korunkra s melyeket a késő idők társadalomfilozófjai, akik a XX. század morális és szellemi életének történetét megírják, egyszerűen legendáknak s irányzatos meséknek fognak tartani.

Pedig nagyon is igazak valának.

1. A Krisztus vért megmérgező káplán.

A klagen-urti esküdtszék előtt szerdán kezdtek meg Maschek Tamás káplán bűnpörének a tárgyalását, aki plébánosát, Strnadl Vencelt meglopta s azután ugy akarta megmérgezni, hogy ciánkálit öntött a miseborba. A plébános a kehelyfölmutatáskor (a katolikus dogma szerint) Krisztus valóságos vérévé változtatta a mérgezett bort, miután ivott belőle. De szerencsére nem annyit, hogy meghaljon tőle. A plébánosnak tavaly júliusban eltűnt egy 3842 koronás takarékpénztárkönyve s nyomozásai szerint csakis a káplán lophatta el, aki nagyon szeretett költekezni mindentféle passzióra, de csekély jövedelméből nem lett. A plébános Prágába akart utazni ellopott könyvének ügyében s ezt Maschek ugy akarta megakadályozni, s egyszersmind a lopás földerítését meghusitani, hogy az ebédnél a plébános levesébe és borába észrevétlenül mérget öntött. A plébánosnak azonban nagyon gyanus lévén a leves és bor szaga, csak a nyelvért értette, hozzá s otthagyta. A káplánnak a sikertelen kísérletét nyomban követte a másik. Mise előtt a sekrestyést harangozni küldte s azalatt ciánkálit öntött a miseborba. A misét mondó plébános a bort undorító szagunk találta, de azért ivott belőle egy kis kortyot. Mivel azonban nagyon maró ize volt, kiköpte az ümbödedénybe. Ez a pár csepp is elég volt arra, hogy néhány perc múlva eszméletlenül essék össze az oltár mellett. A vizsgálat a borban annyi ciánkálit talált, mely bőségesen elég lett volna egy élet kioltására.

Mikor ezt a káplán — ki a mise alatt a plébánia udvarán lát yágott — megtudta, berohant a templomba. az oltárról elkapta a kelyhet s nyomban kiöblítette s minden gyanus tárgyat eltávolított. Azután pedig úgy intézkedett, mint aki tudta, hogy a plébános meghalt, s ölépp ezzel árulta el magát, mert a közönség csak azt hitte, hogy a plébános csak elszédült. Maschek szenvedélyes amatőr-fotografus s mint ilyen könnyen szerzehetett magának ciánkálit.

A tárgyalás alkalmával, melyen tanúképpen föl-vonult a pulsi plébánia egész bennlakósága, a plébános, a szakácsné, a gazdasszony, a konyhalány, Maschek macacsul tagadott mindent, de ennek dacára bebizonnyult, hogy az ellopott takarékpénztári könyvet (melyet feltitani Strnadl plébános Prágába utazott) Maschek nyomban elégette az után, hogy a plébános a mérgezett bortól az oltárnál összeesett. Bebizonyult az is, hogy Mascheknek volt ciánkália, a mise előtt egyedül volt a templomban s így ezt a mérget is csak ő önthette a miseborba. E tárgyi bizonyítékokhoz hozzájárult az is, hogy a hatalmas erős embert halálos remegés fogta el minden kényesebb kérdésnél, de főképp akkor, mikor az elnök a lelkére beszélt, hogy szálljon magába s bánja meg a tettét.

Az esküdtszék a káplánt egyhangulag bűnösnek találta a lopás s tizenegy szóval egy ellen a mérgezés büntetésében. A törvénytészek ennek folytán Mascheket tizenötvi jegyhárra ítélté. Maschek egyelőre nem felebbezett, hanem gondolkodási időt kért.

2. A boszorkányt üző jezsuita.

Pfaffenbichler Erzsébet seitenstetteni (Stájerország) parasztlány azzal vádolta Pfaffenbichler Erzsébet háztulajdonosnőt, hogy boszorkány s az ő tehenkéjét meg is boszorkányozta. Hogy a riskát a boszorkányvárazslattól megszabadítsa, a stejri jezsuita-misszióhoz fordult, hogy küldjenek neki egy pátert, aki a boszorkányt kiűze. A misszió összetanokodék s elküldte Fellinger jezsuita-atyát, aki alaposan szemügyre vette a tehenet, s azután buzóg imádság közt tömjénnel kifüstölte az istállót és Pfaffenbichler lakását. (Tudvalevő dolog ugyanis, hogy az ördögök és boszorkányok nem szeretik a tömjéntfüstöt.)

Ez előmunkálatok elvégzése után a páter Pfaffenbichlerhez, a „boszorkányhoz” ment, letérdeltette, megáldotta s szentel vízzel meghintette, szóval a boszorkányt alaposan kiűzte belőle. A háziaszony éktelenül elbámult ezen a furcsa ceremónián, azután pedig

megtudván, hogy Pfaffenbichler „boszorkányt üzetett ki belőle,“ bepanaszolta a leányt beousultértésért. A steyri járásbírósg meghallgatván Fellinger atya vallomását, aki a történeteket nem is tagadta, a leányzót csak 25 korona bírságra ítélte. Az ítéletet azért szabta ki ily szeliden, „mert a leányt Fellinger atya még meg is erősítette babonájában.“

3. Mandátum és földrendés.

Gróf Hoensbroech az ismeretes exjezsuita Vogtlandban jelöltséget vállalt a német birodalomgyűlésbe. A kerületében nemrég földrendés volt. A „Regensburger Anzeiger“, egy igen kegyes bajor centumpárti lap legkomolyabban tejteti, hogy a földrendést a jó isten Hoensbroech jelöltsége miatt idézte elő, hogy észre térítse a választókat.

4. A negyedik dimenzió hőlgye.

Rothe Annának, a többször ismertetett virág-médiumnak a pörét a napokban fogják tárgyalni Berlinben. Úzelmeiről sok mindent írtak annak idején a magyar lapok is s most csak annyit említünk meg, hogy Rothe Anna és impresszáriója végigbolondították egész Németországot, azt állítván, hogy a szellemek az ő szája által nemcsak megnyilatkoznak, hanem virágokat, citromokat, őszibarackokat, sőt még az egyiptomi piramisokból származó 3-4 ezer éves tárgyakat is küldenek, természetesen a negyedik dimenzióból. Ki tudja, meddig folytatták volna csalásaikat, ha egy sötét „séance“ alkalmával néhány összebeszédelt ember széplassan föl nem seltnekedik hozzá a pódmura, le nem fogja s minden rugdalódsza daára meg nem mozozza. A szoknyája alól (bja), a tudomány renoméja alapos kutatást követel) eldohuztak egy csomó citromot, narancsot és 163 szál fehér nárcissz. Hogy teljes legyen a leleplezés, másnap hatalmas összeégről kiállított számlának a kifizetését követelte tőle az a virágárusó, akitől a negyedik dimenziós virágokat beszerezni szokta.

Hogy a XX. században sok oszoba embert lépre csalt, az hagyján, de elboldondított áldozatai közt sok igen intelligens ember is van, sőt a svájci szemlítőszék élölte még most is azt hirdeti, hogy a médummal nagy igazságtalanság történt.

HIREK

Budapest, március 13.

— BUDAPESTI NAPLO. Március 13-ikén új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király itthon. A király ma reggel misét hallgatott s aztán államügyek elintézésével foglalkozott. Ő felsége holnap, szombaton hat órakor ebédet ad, amelyre harminc meghívót küldött szét a főudvarmesterei hivatal.

— Kintutottat tanfelügyelő. Verédy Károly királyi tanácsost, a székesfehérváros tanfelügyelőjét, az iskolágyi terén szerzett érdemeiért a harmadosztályú vaskoronarenddel tüntette ki a király. A kintutetésről szóló királyi kézirat ma jelent meg a hivatalos lapban.

— Erzsébet főhercegnő beteg. Bécsből jelentik nekünk, hogy oda az éjjel Nizzából távirat jött, amely Erzsébet főhercegnőnek, Windischgrätz herceg ifjú nevének komoly megbetegedéséről ad hírt. A hercegnő kórháza meghívta Prágából az ottani egyetem szülészeti-tanárát, dr. Pablikot, akit holnapután reggelre Nizzába várnak.

— Kintutetés. A király a hivatalos lap közlése szerint Stettner Gyula felsőlövői ágostai hitvallású evangélikus espereslelkésznek, az egyház és a tanügy terén szerzett érdemei elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— A király és Wolf Hugó. Egy bécsi lapban olvassuk, hogy a király is támogatta a szerencsétlen véget ért zeneköltőt, Wolf Hugót. Attól kezdve, hogy megbetegedett, évenként 1200 koronát utalványozott ápolási költségeire. Azonkívül a temetés költségeihez a király hatszáz koronával járult.

— Az újságírók szabadságlakomája. A Budapesti Újságírók Egyesülete vasárnap rendezti szabadságlakomáját a Pannónia szálló külön éttermében. Az ünnepi beszédet a Jókai-billikommal a kezében Csiklay Lajos, az egyesület nagyrédmű alelnöke mondja.

— Személyváltás a külügyminisztériumban. Bécsből táviratozzák: Mérey Kajetán, a külügyminisztérium második osztályfőnöke, aki néhány hét előtt megbetegedett, hírszerint legközelebb hosszabb szabadságra megy. Távollétének ideje alatt, mint hírik, teendőit Müller László, a szófiai diplomáciai ügyvivő, fogja ellátni. Müller tudvalevőleg magyar állampolgár.

— A hetvenéves Fejérváry. A kabinet legerősebben ostromolt tagjának, báró Fejérváry Gézának ma az ellenzék kemény sortűzén kívül még egy erős ostromot kellett kiállania. Ebben az obstrukcióban nem szókartácsok, nem dühös bombasztok, nem a haragos indulatnak és gunynak nyilait röpködtek feleje, hanem a szeretetnek, a lelkes tisztelőnek meleg áradata hőmpolyogte körül a havasfejtű daliát. Születésnapja volt ma, még pedig a hetvenedik. Legalább így mondja ezt a *Sham* Albert Almanachja és a Lexikon s ennek a kétféle hízelés tanúságtételnek el kellett hinnünk, hogy ezt a szép és ritka évfordulót ünnepelte meg ma a honvédelmi miniszter s vele együtt hű tisztelőinek igen nagy serege. Bizony, ha nem volna ilyen kétséget nem tűrő hitelességgel beigazolvva, szinte kedvet kapna az ember, hogy kételkedjék a deli férfi bevallott magas életkorában. Pedig hiszen egy darab história az az életpálya, amelyet a nyilvánosság szemelőttára futott meg a hőskatoná és érdemeiben gazdag államférfi. Csak a minap ünnepelte katonai szolgálatának felszázados jubileumát és mostani munkakörében is többet töltött már el egy negyedszázadnál. Am az előtűnk folyó história hitelességére is majd hogy rá nem efol az a meg nem esapant férfierő, amelyvel előtűnk, közöttünk jár-kel, dolgozik, hadakozik ez a hetveneszedős ember. Gyerekember volt, mikor megismerkedett a csaták tüzével; golyózáporban kapta meg a nagykorúságot; férfikora is harc volt, küzdelem, meg folytonos munka, nehéz gond, súlyos felelősség. Állotta mindezt, erővel, bátorsággal, hűséggel, kiartással. Veszedelem lelkét meg nem tántorították, munka és küzdelem testét el nem sorvasztotta; ereje nem hogy fogyott volna, hanem megerősödött; mennél többet, mennél tovább kellett elbírnia, annál többet bírt el, annál jobban győzte. Es most, hetven évvel a vállán, hosszu, keserves küzdelmek, félszázados harc és félszázados munka után, pihenés helyett új küzdelem szakad rá, új harcot kell vívnia, testet, lelket egyaránt fárasztót. Báró Fejérváry Géza állja ezt is, aggastyánsorban egy ifja férfi szilaj harcikedvével, tüzes bátorságával. Harcol, verekszik és nem lankad ereje, holott az ellenség megszapordott egy igen nagy numerussal: maga hetven esztendejével. De ő lebirja ezt is, — amint lebirta a csaták veszedelmét, az élet hánytatásait, nagy betegség orvátadását — dacol vele vitélül, mindennek, még ellenfeleinek is ámulatára. Ekkora erő, ilyen elpusztíthatatlan frissesség csak igazán jelentékeny embereknek adatott. És ezen a mai napon el kell ismernie a hetvenéves Fejérváryról nemcsak barátának, de ellenségnek is, hogy a kiválasztottak közül való, akiknek hivatást adott a sors és a hivatáshoz elegendő erőt testben, lélekben egyaránt. A hetvenedik születésnap kemény tusában köszöntött reá. A parlamenti ütközet zajában alig jutott ideje fogadni a gratulációkat. Politikai barátai üdvözlőlevelet nyújtottak át neki, amelyet aláírt a szabadelvűpárt minden tagja; de ezenfelül politikai ellenfelei közül is sokan siettek üdvözlésére a nemes ellenfélnek, a talpig nemes férfinak. Es az erős férfi, a vitéz katona, a parlamenti harcok kemény bajvivője, aki a harcban meg nem ingott soha, ebben az ostromban talán ellágyult egy pillanatra...

— Szabadság-ünnap. A III. kerületi Jókai Kör március tizenötödikén a polgári iskola tornatermében szabadság ünnepet rendez a következőkkel: Hymnus, éneki a Dalokoszu Ebner Károly karnagy vezetése mellett. Megnyitó, mondja Szilágyi Károly. a) Liszt F., Magyar rapszódia, b) Kossuth Lajos azt üzene zongorán előadja László Lajos. Ünnepi beszéd, mondja Taksonyi József. Nemzeti dal, szavalja Jakab Sándor joghallgat. Népdalok éneki Kosár Eszti keisszony. Bazzini: La Rondes des Lutins, scherzo fantastique, Zsadányi Armand: Boka kesergője, hegedűn előadja Grill Gyula. Alkalmi költemény szavalja Bónis Pál. Lavatta I. szerelme; vonósnyégyes előadják: Eschenbach Emil, Horváth Károly, Kiss Sándor, Neubauer Samu. „Szózat“ éneki a Dalkoszoru.

— Bittó István temetése. A pozsonymegyei Sárosán nagy részvét mellett ment végbe tegnap Bittó István volt miniszterelnök temetése. A ravatalhoz, amely a kegyuri kápolnában állott, egész napon át nagy számban zárandokolt a község és a környék lakossága. A tegnapi gyászszertartáson pedig megjelent a megye intelligenciája. Ott voltak a gyászoló gyülekezetben: öszvegy gróf Bathányi Józsefné, gróf Pongrácz Frigyes, gróf Pálffy Béla és gróf Korniss Károly, Klempa pozsonymegyei alispán, Petőcs Gábor királyi táblabíró, Burján Ebn és Bittó Ernő királyi táblabíró, Leszkay Sándor és Kisfaludy esperesplébánosok, a felső- és alsó-csallóközi járárok szolgabírái és a vidéki közbirtokosság, valamint a Kisbirtokosok Országos Földhivatalintézetének küldöttsége Imrédy Kálmán udvari tanácsos vezetésével. A bezenéstést Bartal László (esperesplébános) végezte. Gyászszertartás után megyei hajduk vitték a koporsót a családi sírba.

— A német császár volt nevelője. A német császár egykori katonai nevelője, O'Damm kapitány nemrég megszőkötött a hamburgi örültekházából, ahol már hosszabb ideje apólták. Berlinből táviratozza tudósítónk, hogy a szerencsétlen kapitányt ma ott elfogták és visszaküldték a hamburgi örültekházába. O'Damm egy ingben, egy alsónadrágban szőkötött meg s most, mikor Berlinben ráakadtak, vadonatúj öltözet volt rajta. Hogy hol szerezte a ruhát, azt nem lehetett tőle megtudni.

— „Gioachino Pecci tulajdona.“ Itt-ott elszórtan laknak még a földön gyöngéd lelkek is. Közölük sorozhatjuk bizvást gróf Grossi Guardát is, akinek megadta az isten azt a szép gyönyörűséget, hogy a könyvgyűjtés passziójának élhet. Az antikváriusok kitűnően ismerik, alig van valamirevaló régikönyv-árus, akinek a boltjában nagy turkálásokot ne vitt volna már véghez, nem is egyszer, hanem jó sokszor. Mint régi könyvek kutatója juthatott azután abba a helyzetbe, hogy a pápának az imént lejátszódott jubileuma alkalmából igen kedves örömet okozott. A gróf, bujván az antikvár-boltokat, egyszerre csak két nagyon érdekes könyvre akadt. Két egyszerű iskolai könyvre, amelyet 1800-ban nyomtattak meg. Az egyik Vergilius iskolai kiadása, a másik Cicero beszédeinek a gyűjteménye és mind a kettőbe az van bele írva, hogy *Gioachino Pecci tulajdona*. Ugyanazé a Gioachino Peccié, akiből a még ma is dicsőségesen uralkodó XIII. Leo pápa lett. Hogy az agg pápa nagyon megörült ennek a két könyvnek, amelyet gróf Grossi-Guarda gyöngéd figyelemmel neki a jubileum alkalmából elküldött, azt mindenki elképzelheti, még ha nem is bizonyítaná egy római tudósítást, amely a fentiekre beszámol. Ambár akadnak kételkedők, akik azon a nézetben vannak, hogy nem jó a földi halandókat az ő magas korukra emlékeztetni. Csakhogy a kételkedőknek nincs igazuk. A szép kort elért öreg embereknek annyira nem ellenséges az elmúlás gondolata, hogy az ilyen fiatalok emlékek csak édesen bus érzékenykedést okozhatnak a szívükben.

— Orosz forradalmi készülődések Galiciában. A Lembergben megjelenő *Kurier Luotska* értesítése szerint a lengbergi rendőrséget följelentés útján figyelmeztették, hogy Lembergben ukránai forradalmi mozgalmat szerveztek, mely oroszországi forradalmi mozgalommal áll összekötötésben. Erre vizsgálatot indítottak és az ügy érség rendelőre házkutatást tartottak és a rutén szociáldemokraták vezetőinél, mely pártot azzal vádolják, hogy Oroszország forradalmi iratokat csempészett be. Házkutatásokat tartottak továbbá egy kevi orosz diáknál is, aki állítólag csak azért tartózkodik Lembergben, hogy ezeket az üzimeket elősegítse. A diáknál Tarnopolba címzett leveleket foglaltak le és ennek folytán a címzeteknél Tarnopolban is tartottak házkutatást, melynek azonban nem volt eredménye. Mindez az orosz határszéli csendőrség sürgetésére történt, mely azt állítja, hogy Galicia most egy Oroszország ellen irányuló forradalmi mozgalom fészke.

— Új jelölt a Nobel-díjra. Egy stockholmi telegramm jelenti, hogy a svéd akadémia Marconit, a drótnélküli telegrafálás fötalálóját ajánlotta a Nobel-díjra. Új név az aspiránsok között, de bizonyára nagy lesz majd a partja.

— Magyar értelmiségi cenzus. Drusiner György szepesvármegyei királyi segédtanfelügyelő a löcsői tudományos értekezletek egyikén felszínre hozta a magyar értelmiségi cenzus eszméjét s azóta ez az eszme mindinkább terjed. Löcséről írják, hogy dr. Ritók János, Szepesolasi város főorvosa és vármegyei bizottsági tag terjedelmes memorandumot terjesztett Szepesvármegye törvényhatósági közgyűlése elé, melyben ezeket kéri:

Szepesvármegye törvényhatósága tegye magáévá a megye területén napvilágot látott magyar értelmiségi cenzus eszméjét, mely szerint csak amai állampolgárok birjanak választási joggal, kik iskolai bizonyítványokkal igazolják azt, hogy magyarul írni, olvasni és számolni jól tudnak. A törvényhatóság keresse meg az országgyűlést, hogy olyan választói törvényt alkosson, mely a vagyoni cenzus helyett a magyar értelmi cenzust tegye alapeltételnek és az eddigi évek megkímélése tekintetéből azt ikozozatosan 15-20 év alatt léptesse teljesen érvénybe. Szepesvármegye közönsége indíson országos mozgalmat ez eszme megvalósítása iránt, fölkerve az összes törvényhatóságokat s közművelődési egyesületeket és a saját e mozgalom támogatására.

— Eltűt oiaó ügyvéd. Brassóbol jelentik: A brassói rendőrkapitány dr. Lemenyi Jenő román ügyvédet, a brassói veterán-egyesület elnökét az egyetlen mulatság meghívóin használt törvénytelen cimér és színek miatt nyolcnapig fogháza és 100 korona pénzbírságra ítélte. Lemenyi az alispánhoz felebbezett.

— Házasság. Boros Béla, a kassai műmalom és a kassai takaréktársulat igazgatója eljegyezte ösz. Kircz Jakabné, születet Polatsék Ernát, Polatsék Manó kassai kereskedő leányát.

Giron nem lesz szerzetes. Eszébe sincs. Az élet mindenképpen szép s a kolostor mindenképpen olyan rideg, hogy kívülről be nem kívánkozni egy igazi tejfehér franciá. Vagy belga, vagy akárci, aki ezidőszent örül a tavasznak és dehogy kívánja ez időnek előtte a telet. Maga a nyelvmester cölfolja meg azt a hirt, hogy kolostorba készülne. Azt mondja, hogy Adamovics Vilma az intrikus, aki mindenféle kellemetlen híreket terjeszt ő fölé. Az ő munkája az is, hogy egyenletlenséget támasztott közti és a hercegnő között, amivel különben csak annyit ért el, hogy hamarabb váltak el egymástól, mint ahogy tervezték. — Az elválás oka különben az, hogy csak így békülhetett ki Luiza hercegnő a szülőivel. Ők azért értik egymást. Tántoríthatatlan köztük a szerelem. Feleségül veszi a hercegnőt, ha majd megtörtént annak a lobogtatása — s aztán kíváncsi Amerikába. — Ez a tervük — s ehhez csakugyan nincs szükség arra, hogy Giron előbb szerzetessé legyen.

Obsztrakció vagy fizetésfelemlés? Ezzel a címmel körlevelet bocsátott ki a *temesvári* pénzügyigazgatóság számvevőszéki tisztikara. A levél a bírói kar mozgalmát kifogásolja, majd egyebek közt ezt mondja:

A pénzügyi közigazgatás körében nőttek államférfiak azok a tisztviselők, akik az üres pénztárakkal átvett devastált ország államháztartását a tők szeléről oda kormányozták, hogy a mostani nehéz közgazdasági viszonyok közt is évi 17 millió koronát fordíthat a törvényhozás az állam alkalmazottak jobb javadalmazására. Emékezzünk vissza a tisztviselői kongresszusra, melyben bírák és más tisztviselők közösen vettünk részt. A kongresszusi kiküldöttek nagybörszét a bírák sorából kerültek, amint hogy a két év előtti országos mozgalmat is bírák kezdeményezték. A kongresszusi körvény tehát a bírák kérelmét is tartalmazza. Mi van abban a körvényben? Kérünk 1000 korona minimális alapfizetést a körvényhez csatolt táblázat szerint. De nincs a 14 lapra terjedő körvénynek egyetlen soramely a bírákra néve valamely különleges intézkedést javasolna. Sőt a körvény (I. c) pontjából világosan kitűnik, hogy a bírák részére csak azt és annyit kérünk, mint a többi tisztviselő részére. A mi jogérzetünk azt mondja, hogy fizetés-rendezés, illetve javítás címén ma sem szabad többet és egyebet kérnünk, mint amit a kongresszus kértünk. Szerintünk az állami alkalmazottakra néve becsületbeli kérdés megmaradni a kongresszusi követelések alapján. Az a kongresszus az állami tisztviselőket egyetlen képviselője és egyhangulag hozta azokat a határozatokat melvőlők akkor és azóta is mindig valottuk és hirdettük, hogy teljesítésükkel a kormány és törvényhozás minden sérelmeinket orvosolja. Ha a kormány és a képviselőház pénzügyi bizottsága komoly konszideráció tárgyává kívánják tenni a tömeges új indítványoknak csak egy kis százalékát is, az szükségképpen újabb és újabb számításokat involvál az egész vonalon. Ami nem egy napra való munka. Azt is tudhatjuk, hogy a kormány és törvényhozás nemcsak a mi dolgunkkal vannak elfoglalva. Tudjuk, lesznek sokan, akik azzal cölfolnak ránk, hogy ha két évig várhattunk, várjunk tovább. De hátha hiába várunk? És gondolkodnak-e az agitátorok azon társainkra, akik két év előtt még velünk vártak, de ma már csak a boldog feltámadást várják? Ez a döntő mozzanat, amely benntünk felszólalásra késztet. Az immár két éven át természetes medrében 10 yt mozgalomunk alvólakulástól féltve, kérük első sorban a pénzügyi szolgálat kötelességében álló kar-társainkat, de kérjük az állami alkalmazottak egyetemlé, hogy minden utólagos és különleges követelések mellőzésével hasson oda, hogy a nagyban és egészben, ez idő szerint kielégít, minden igény kellő méltatásával készült javaslat mentül előbb törvényre emelkedhessék.

Nyilatkozat egy hangverseny miatt. A következő nyilatkozat közzétételére kérték fel bennünket:

A hírlepkokban megjelent azon hirdetésekre, hogy az én védőnépszerűségemre hivatkozással a Royal-szállóban hangverseny rendeztetik: kijelentem, hogy a hangverseny az általam kijelentett és törvényszabta leteleknek a rendezésér nem tett eleget és így állásomnál fogva letelek hatóságomnak jelentésemet sem tehettem meg, a védőnépszerűségem nem fogadhattam el, mint ezt már szóval és írásban kijelentettem. Budapest 1903. március 13. *Szent-Imrey* Kálmán honvédelmi parancsnok.

A gyermekesempőző grófné. Berlinből táviratozzák, hogy *Kretschka* grófné büntígyében a vizsgálát újabb, meglepő adatokat derített ki. A rendőrség ma kinyomozta és letartóztatta azt a szű észndt s azt a szobaéányt, akik megesküdtek arra, hogy jelen voltak, amikor a grófné gyermeke megszületett.

Balajos tréfa. Tegnap délután — mint említhetjük — *Gergey István* 14 éves napzsmosfui tréfálkozásában mellbe szúrta *Stifler* Ferenc 15 éves szobafestőjének, aki nyomban meghalt. A bűnös fiu anuvira megjédt tétőlők hogy nem mert hazamenni kalvária-tér 3. számú lakására. A detektívek ma reggel a gyilkost ellopták s a kaksíréték az ügyészséghez.

Megbírásgolt kivándorlasi ügyök. A IX. kerületi kapitányság *Lesztyák* Károly kovacs-segédet és *Takacs* Albert géplakatosot kivándorlasi való csabítás miatt 200—300 korona pénzbírásgra és 30—80 napi elzárásra ítélte. A két ember az ungvmegei *Nagy-Zsuzsanna* négy legényit akart Amerikába vinni. A terevonarosi pályaudvaron a rendőrség elfogta a kivándorlasi társaságot.

Szent Porphilius parancsa értelmében. Moszkvában két Tolstoj-rajongó tűnt fel nemrégiben, akiknek rajongása azonban, úgy látszik, magának a nagy költőnek sem okoz valami nagy örömet. A két Tolstoj-imádó angol ember, az egyiket *Ferriesnek*, a másikat *Roynak* nevezik és mind a kettő spiritiszta elveket vall. Ez a két ember — a saját bevallása szerint — azért jött Orszországra, hogy Tolstojt a spiritiszta elvek igazságairól meggyőzzék. Tolstoj fogadta is egy párszor a két angolt és mikor azok azzal kezdtek előbozakovni, hogy nekik szent Porphilius parancsolta meg az ő megtérítését, akkor a leghatározottabban megtiltotta nekik hogy őt meglátogassák. Most ez a két titokzatos alak Moszkvában élőködki a Tolstoj barátainak költségén. Általában az a véleménye felőlük, hogy vagy örültek, vagy, ami még valószínűbb, csak ók.

Serao Matild bűnpöre. Serao Matildot, a kiváló olasz írónőt, egy *Fatti* nevű rendőr avval vádolta, hogy kétszáz lírát csalt ki tőle. Az olasz lapok annak idején sokat írtak erről a dologról s *Fatti* vádját úgy beszéltek el, hogy Serao Matild megígérte *Fattinak*, hogy kieszközli előléptetését kétszáz líráért. *Fatti* odaadta a kétszáz lírát, Serao Matild el is költötte, de a kinevezés egyre később. A megröccelt írónő nyilatkozott akkor s tagadta *Fatti* vádjait, míg most a törvényesség is elégtelt adott Serao Matildnak.

A pör végtárgyalása tegnapi volt kitűzve a nappolyi törvényszék előtt. A közönség izgatottan várta a történeteket, de kellemesen csalódott. A vádaskodó rendőr mindjárt a tárgyalás kezdetén kijelentette, hogy a szóban forgó pénzösszeget *kölcsönképpen* adta az írónőnek s e kölcsön fejében Serao semmiféle ellenszolgáltatást nem nem ígért. A törvényesség erre *Fattit* letartóztatta és folyamatba tette ellene a rágalmazási eljárást.

Zola hagyatéka. Párisból táviratozzák: *Zola* hagyatékának elárverését ma befejezték, összesen 152 375 frank folyt be.

Halálozás. *Adler* Mór, az *Adler* Ádám fia cég tulajdonosa tegnap este fél 9 órakor 84 éves korában, több mint tizszázados, szakadatlanul tevékeny közhasznú munkásság után elhunyt. Nagy kort ért el folytonos komoly munkában, közsmert volt szilárd jellemű, ritka becsületességű, jótékony volt a szó legnemesebb értelmében. Alapítója s elnöke volt az Erzsébet-gőzmalomnak, több mint három évtizeden át ez évig emőke majd disznóke az első serházaló részvényirtásának, igazgatósági tagja a budapesti laposmizsei h. é. vasútnak s több éven át a nasicai tannin-gyárnak. Közgazdasági tőren ki ejtet nagyoktu tevékenységéért a király a vaskoronarenddel tüntette ki, tulajdonosa volt továbbá a szerb *Takoverend* commandeur keresztjének is. Mint a pesti izraelita hitközségnek és a pesti *Chebra* Kadisaának hosszú évek óta választmányi tagja, társadalmi és jótékonyági téren is nagy érdemeket szerzett. Temetése vasnapn délelőtt 10 órakor lesz a Széchenyi-utcai gyaszházban.

Doszovitz Béla a Magyar Kereskedelmi Részevnytársaság tisztviselője március 11-én meghalt. Temetése hozzátartozói és számos kolégái nagy részvétel mellett ma délután 3 órakor volt.

Felolvasás Nyitrán. *Dr. Kiss Arnold* budai főorvosi, az alakuló nyitrali leány-egyesület megüvására, az egyesület tolvó hó 22-én tartandó megüvölő ünnepején *Nyitrán* felolvasást fog tartani.

Halál a iffen. Ma délután három óra tájban *Henger* István és *Rubina* Dezső inasok a Gyár-utca 19. számú házban a liftet javították mesterük, *Borocz* Kornél gépkezelővel, aki egyuttal ugyanabban a házban házmaster is. *Borocz* egy időre magára hagyta a két inasgyereket, mert valami más dolga akadt. *Henger* István a gép hajójából az első emeleten kiszállott, míg *Rubina* Dezső benne maradt s megindította a gépet föl a második emeletre. A tapasztalatlan gyerekek a gép hajójából — amint az a lépcsőfeljárathoz ért — kihaólt s lenézett. Eközben a gép hajója, amelyből ki volt véve az egyik vezetőkerék, félrefordult s így *Rubina* teje a lépcsőfeljárathoz a gép hajója közé szorult. A szerencsétlen gyerekek a gép ereje kidobta a hajóbót s a boldogtalan összezuzott fejével a földszintre zuhant, ahol holtan terült el. Holttestét bevitték az orvostani intézet boncterembe. A rendőrség megindította a vizsgáatot annak kiderítése végett, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

Letartóztatott ügyök. Emelthetjük a minap, hogy *Schödy* Sándort, a *Házulajdonosok Lapja* szerkesztőjét a rendőrség óvadéksikkasztás miatt letartóztatta. Ebből az ügyből kiolvólók a detektívek ma letartóztatták *Barabási* Lajos ügynököt, akik már régen figyelemmel kísért a rendőrség s aki a többiek közt a mult esztendőben ifu *Nagy* Károly kaucaiószdelővel is összekötöttesben állott. Neki is úgy, mint *Schödynek*, ez az ember szállította a kaucaiósz embereket. Ő volt az, aki az egygyű embereket elcsalta *Schödynek*, akit házulajdonosnak mutaiott be és így emberei után busás provizótt kapott.

(x) **Kiváltságok** a legújabb módszer szerint, gyönyörű kivitelben csakis Mertens és társának, *Erzsébet-tér* 7.

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Bővebb fölvilágosítást *Leichtblau* A. debreczeni katonai előkészítő-tanulmányának hirdetése ad.

(x) **Egger-féle mellpasztillák** gyorsan és biztosan hatnak köhögésnél, rekedtségénél, elnyálkásodásnál. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Doboza 1 és 2 korona. Próbadozoz 50 fillér. Fő- és szétküldési raktár: Nádor-gyógytár, Budapest, Váci-körút 17.

(x) **Kriegner-féle akácia arc-öröme** 2 K,

Drága a sertésbús.

Budapest, március 13.

A statisztikai adatok tanúsága szerint Budapest naponta szükségletét a sertésbúsban hat-nyolcszáz darab sertés fedezi. Ezzel a fölhajtással tehát normális áron vásárolhatjuk a sertésbúst. Se igen drágán, se igen olcsón, az olcsóság alatt érve azt, hogy a hentes is élni tudjon a vásár mellett. Sőt ha házat vásárol, az se baj, csak ne túlságosan hirtelen szedje össze a zsebeinkből a ház árát. — Ha öt-hatszáz darab sertés a fölhajtás, az még mindig elégséges ahhoz, hogy valahogyan ellássa Budapestet.

Ez volt a multheti átlag s nem is volt valami túlságos panasz a sertésbús drágaságára. Újabbban azonban napról-napra kisebb a fölhajtás s nem arányosan csökken, hanem egyszerre megmagyarázhatatlan csökkenés állott be a kínálatban. Szombaton összesen 133 darab sertés volt a vásári szállásokban. Hétfőn se sokkal több, 235 darab s a hentesek természetesen a maguk meg a vevők érdekében is kénytelenek voltak szeretlenül egymásra licitálni a vásárban. A kevés fölhajtott sertés nagyszerű áron kelt el, de a főváros közönsége is nagyszerű arányon jutott sertésbúshoz. Annál is inkább, mert az ilyen rendkívüli haszon mérésáros, hentes, pék számára rendszeren nem áll arányban azzal az árkülönbséggel, ami számukra több kiadást jelent a vásárlásban. Az ilyen alkalmak jók arra, hogy alaposan kibiznássák a publikumot. Sokkal alaposabban, mint ahogy erre szükség lenne a drágább vásári árak fedezésére. S arra is jók, hogy ezek az új árak, amelyekhez, bár zugalólvá, hozzászokik lassan-lassan a publikum, megmaradjanak azutánra is, amikor már normális a piac és a drágaság nem idoktok.

Ma azonban az. Ha a hentesek husszükségletét nem fedezi a felhajtás és ha ók kénytelenek egymásra rálicitálni a piacon, — drágább árut adnak el, drágábban. De mennyivel drágábban! (Közbevetőleg legyen mondva, jó lenne erre is vigyázni. Végre is az élő állat árának emelkedése és a hus drágulása között kell valami rendszernek lennie. S nem indokolatlan az a föltevés, hogy ez a rendszer nem eléggé szilárd alapokra van fektetve. A hus drágításában esetleg része van a kapzsínságnak is, ami egy ilyen jó alkalmat nem hagy kiaknáztatlanul.) A közönséges sertésbús ma nyolevan krajcár, a karéj pedig egy forint husz. Két héttel ezelőtt pedig kilenoven krajcár volt a sertéskaréj kilója.

Ez azonban csak a hus, amit végre is nélkülözhet az egyszerűbb háztartás. Ha a sertés aránytalanul drága, ehetünk marhahúst, baromfit. Nincs éppen törvénybe írva az, hogy a hét bizonyos napján sertésbúst kell enni. Főzni azonban mindennap kell, többször is és a sertés drágulása nemcsak a húst drágította meg, hanem minden zsiradékfelét is. — S ez az, ami igazán érzékenyen sújt minden háztartást, kisebbet, nagyobbbat egyaránt. — Egy esztendővel ezelőtt ötvenhat krajcár volt az ara egy kiló disznózsírnak, most nyolevan. S itt még nem értük el a határt, amelyen megállapodunk. A hentesek nem is csinálnak titkot abból, hogy valószínűleg nemsokára már egy forintra szökik fel a disznózsír ára. A főzéshez való zsír egy forint és tíz krajcár s a libazsír kilójáért ma már nemcsak elkernek, hanem meg is kapnak egy forint nyolevan krajcár.

A hentesek egymásra licitálnak a vásárban, csakhogy vevőiket kielégíthessék — s természetesen a sertés drágaságának arányában — vagy aránytalanul is — fölemelik a hus és a zsír árát. A hus drágulásához hozzájárul az is, hogy ez idén Anglia se kapott Amerikából elég sertést s a kontinensen elégtit ki szűkségleteit. Ügynökök járják be Ausztriát és Magyarországot is és összevásárolják a sertést, a budapesti piacra tehát még kevesebb jut. A tanács tegnapi ülésén is szó volt arról, hogy a sertésbús napról-napra drágul, s *Almády* Géza tanácsos elmondta a drágaság okait is. A tanács fölhívására a közlelmezési ügyosztály hivatalos jelentést tesz a sertésbús drágaságáról s felvilágosítást ad arra nézve is, hogy hatósági intézkedésekkel meg lehet-e akadályozni azt, hogy tovább is emelkedjék a sertésbús és zsír ára.

Budapest a legdrágább városok egyike a piac dolgában. Budapestben a kis ekszisztencia megeszi a keresményét. Még akkor is megeszi, ha szükségleteit nem annak a munkának az arányában szabja meg, amelylyel meg kell keresnie a kenyeret, hanem éppen csak hogy él. A piac nemcsak hogy azért drágább, mert a város folyton nagyobb lesz s szükségleteinek meg-

felelős napról-napra nehezebb, hanem mesterségesen is drágították. Például a vásárosnokok által, amelyek gyönyörű jövedelmet hozhatnak a fővárosnak, de a főváros közönségét iszonyúan megzsarolják. Ebben elletmondás van, de csak látszólag. — Hova jutunk azonban akkor, ha még arról se gondoskodnak az erre illetékes tényezők, hogy az ugynevezett normális, de voltaképpen már is a lehetetlenig feszített vásári viszonyok főnálljanak? Ha Budapest piacá folytonos esetelegnek van kitéve? Ha máról-holnapra nem tudhatjuk azt, hogy miibe kerül az ebéd?

Bizonyos hullámzásnak ki van téve minden piac. Még az is, amin aranyat árulnak. A hús- és zsírszükséglet azonban nem a kiváltságosoké, a gazdagoké, hanem azé a mindenkié, aki az adózásra — s a pótdózáásra, tisztelt fővárosi urak — a legjobb materiát. Ezt a mindenkit ennyire kiszolgáltatni bizalmának, hentesnek — nem szabad. Ha a főváros a kezébe vette a piacok dögét, hát intézze is. Ez a munka pedig nincs kimerítve a helypénzesedéssel és azzal, hogy a vámnál leszedik még a husról is a — tejfölt.

A tüdővész ellen.

Bécs, március 12.

Schrötter tanár orvosi klinikájának nagy előadótérképében tegnap tartotta meg előadását dr. Behring Emil az orvosi világ nagy érdeklődése és feszült figyelmével. A tuberkulózis elleni harcot, úgy látszik, újabb korszakához jutatta Behring tanár mai előadása. Maga a tudós Schrötter is ennek a véleményének adott kifejezést, amikor klinikájának kitűnő vendégét így üdvözölte: Erdemes vendégünk győztesként lép közeink. A győztes vezér, akit Európaszerte ismernek s valahol a diftéria szót kiejtik, mindenütt nagyra becsülnék, most a tüdővész ellen száll síkra.

Behring tanár ez üdvözlő beszéd után megkezdte előadását, amely egy óránál tovább beszélt arról, hogy az állatok immunizálásánál követett eljárást az emberre is átvigye. Kiindulási pontnak azt állította föl a tudós tanár, hogy elsősorban a cseesemőt kell védeni a tüdővész ellen... Előadását a következőkben kell összefoglalnunk:

A jeles tudós arra a tapasztalatra jutott, hogy a kisebb emlősállatok annál kisebb fogékonyaságot tanúsítanak a tuberkulózis-szűrőm iránt, mennél fiatalabban. Lajos bajor herceg sárvári birtokán dr. Strelinger tett ily irányú kísérleteket egy 9 hónapos ökrrel. A kísérletek eredményeit pedig saját tapasztalataival is megerősítheti.

Minthogy Behring meggyőződött arról, hogy körülbelül háromhónapos állatok reagáltak legkevésbé a tüdővész-szűrőmrel való beleszűrésre, mostanában ily állatokat használ fel kísérletezésre és azt ajánlja a gazdaembereknek, hogy kizárólag szopós borjúkat szemeljenek ki a tüdővész elleni immunizálásra. Embereket ugyanily módon, élő bacillusok beleszűrésére által sohasem lehet immunizálni, de van erre más mód. Az immunizált tehének szervezetében ugyanis a tuberkulózis ellen mérég képződik. Ha pedig cseesemőket a tuberkulózissal szemben immunis tehének tejevel táplálunk, akkor oly anyagokat juttatunk szervezetükbe, amelyek megvédik őket a tüdővész fertőzés ellen.

Behring ezután kimutatta, hogy az emberi tuberkulózis kétségtelenül átragad az állatra is. Ezzel a feltevéssel ellentétbe helyezkedik Koch Róberttel aki tudvalevően élesen megkülönbözteti egymástól az emberi és az állati tuberkulózist. Előadásának ezt a részét azzal a megjegyzéssel jelezte be, hogy a borjúknak a tüdővész elleni immunizálását a közel jövőben valószínűleg a törvény útján fogják elrendelni.

Behring meg van győződve arról, hogy sikerülni fog a zsegekurok gyermekeknek a tüdővész elleni immunizálása. Azt azonban csak a jövődől tapasztalat mondhatja meg, vajjon ez a módszer beválik-e majd a felnőttéknél is. Személyes meggyőződése az, hogy eddig nincs biztos eszközünk a tuberkulózis megszüntetésére, bár a sanatóriumok intézménye, amelyek érdekében most mindenféle nagy mozgalom támadt, általában véve üdvösnök bizonyult.

A tuberkulózissal való örökletes terheltség eszméjét Behring nem fogadja el oly nagy mértékben, mint az orvosok tutynomó többsége. A cseesemőket, akik egészségesen jöttek a világra, beteg tanulótársaik inficiálják. A tuberkulózis nem öröklikdik titokzatosan módon a nagypapáról az unokára, hanem a tuberkulotikus, közhöz nagyvapa közvetlenül inficiálja unokáját. Igaz azonban, hogy a tuberkulózis nem mutatkozik azonnal a gyermekben. Egy ideig lapang és csak a serdülés korában, vagy még később mutatkozik nyílt betegségképpen. Éppen ezért feltétlenül érvényt kell szerezni annak a követkelesnek, hogy közhöz vagy tuberkulotikus sebekben szenvedő betegek szigorúan elválasztassanak a gyermekektől. Legjobban a gyermek van kitéve a fertő-

zésnek, legjobban tehát őt kell megóvni. A fertőzéstekre nézve azonban jóval kisebb a veszedelem. Nagyon nehéz kimutani, hogy egy egészséges felnőtt ember közvetlen fertőzés útján jutott a tüdővészhez. A fertőzés legtöbbszörre már a zsege gyermekkorban történik.

Az előadást nagy lelkesedéssel fogadta az előkelő orvosokból álló közönség. Nothnagel tanár a helygyógyászok társaságának köszönetét tolmácsolta és tudatta, hogy a társaság Behring tanárt tiszteletbeli tagjául választotta.

Drága karaj.

A budapesti kövágóhidra oly kevés sertést hajtanak fel, hogy megdrágult a sertéskaraj.

Mi, akik tépelődve, forrva
A várost járjuk sárba', porba';
Tavasznak illatát a réten
E kedves hangulatu hétéen,
Nem szívhatjuk telli tüdővel,
Tavasz nekünk hiába jó el;
Hiába jön már fecskeraj,
Ha drágább a sertéskaraj.

Mindent kivisznek már manapság:
Serécsinket kapva-kapják,
S így nekünk semmisen marad,
Nálunk ki vet, az nem arat;
A fenti hírek hogya hisznek,
A vágóhidra mit se visznek;
Nincs hús, se zsír, se tej, se vaj,
Es drága a sertéskaraj.

Ő, ez a versem nem szafira!
Ha könnyje volna, sírva rina;
Siratná úgy a mutatkat
Mikor még minden itt ragadt:
S a sertés, hogya érzé veszítet,
A vágóhidon elhelyeztet.
Hol mi vetünk, mások aratnak,
Nekünk a trichinák maradnak.

xl.

FŐVÁROS

(*) Az árvászeki kölösonők. A fővárosi árvászek, a változott viszonyokhoz képest tudvalevőleg azt ajánlotta, hogy az árvászeki kölösonöket eszentul 4-4 százzal adják ki (az eddigi 5 százzal helyetti) s az árváknak 4 százzalokt fizessenek (4-6 helyett). A pénzügyi ügyosztály a változtatáshoz hozzájárul, de azzal, hogy a jelzőlogilag kiadott kölösonök kamatját csak 4-6 százzalakra szállítsák le. A pénzügyi bizottságban ma Sipőcs László árvászeki elnök hosszabbabban okolta meg az árvászek álláspontját. Herzog Péter, Hevessi Odón, Vassdévics János tanácsos, Feleki Béla és mások beszólása után a többség ellogadta a pénzügyi osztály javaslatát.

(*) A lágymányosi téli kikötő. A Magyar Hajózási Egyesület igazgatósága március 11-ikén Matie-kovits Sándor elnökele alatt ülést tartott, melyben az egyesület tükára utalt arra az elhatározásra, mely a fővárosi közmunkák tanácsa és a főváros között a lágymányosi téli kikötő ügyében keletkezett szűkségesnek tartja az egylet, hogy ezen a fővárost közlelő érdeklő, de a hajózársra is igen fontos ügyben az egyesület állást foglaljon. Az igazgatóság elhatározta, hogy feltérjesztést intéz a földmivelési miniszterhez, melyben kéri, hogy a lágymányosi téli kikötő a miniszteri tervek szerint és mielőbb építtessék ki. A Margit-híd feletti felső rakpart rendezésének kérdése ügyében a határozathozatal későbbi ülésre halasztott.

(*) A Központi Városháza telkel. A középítési bizottság mai ülésén Freund Vilmos bizottsági tag meg sürgette régi előterjesztését, hogy a Központi Városháza Károly-körút részén levő földesleges telket kiépíttessék, mert ma holnap lejár az adómentesség kedvezménye. Heufel Adolf középítési igazgató azt felelte az interpellálóknak, hogy a mérnöki hivatal a legkomolyabban foglalkozik a dologgal s a tervet már néhány nap multán be is fogja terjeszteni.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Hangverseny. Herites Mária hegedűművészön ugyszólván közvetlenül a prágai konzervatóriumból lépett ma este a Royal-terem koncertdobogójára, ahová őt mindenekelőtt mesterének a híre öltözte meg, a hírneves Sefcsik tanáré, akinek iskolájából — több kiváló virtuóson kívül — Kubárik is került ki. Fokozott érdeklődéssel tekintettünk tehát Herites kisasszony fellépése elé. Már *Vieuxtemps* d-moll hegedűversenyének előadásából láttuk, hogy a fiatal hölgy elsőrangú tehetség mindenképpen kiváló kvaításokkal, akit azonban korárelt ambíció vezérel a nyilvánosság elé. Hiszen

vannak, akik kevesebb tehetséggel szerepelnek, anélkül, hogy visszautasítanók őket túrelmelelő a tanuló-szoba magányába; azoknak nincs mit tanulniok. De Herites kisasszonynak szemére vetjük elharmarkodott jelentkezését, mert emines anyag, amelyet gyómantá osíszolhat a jövő. De nem az impresszárió kíséretében, hanem a művészi elmélyedés magányában és a mester iskolájában. Alig tudom elképzelni, hogy a művészön Sefcsik tanár beleegyezésével keresi a nyilvánosságot. Játéka heterogén élvezetet nyújtott. Bach nehé *Chaconne* helyenként a stil igazi szépségét mutatta, a *Vieuxtemps*-koncertben szinte férfiasan gyönyörű tónust hallottunk, *St. Saëns* rondójában virtuóz technika csillogott, de a művészön játékból hiányzik a megálapodottság, a technikai csiszoltság, a természetes biztonság, az elmélyedés, egyszóval a végső érettség. Olyan hatást kelt, mint egy zseniális autódakta, aki még helyesirési hibákat is követ el. Nem feledjük el ezt a ragyogó tehetséget, akinek jövőjéről igazán nagyot várunk. És ő is várhat jövőjére, hiszen oly irigylésre méltóan fiatal. A közönség megérezte, hogy minő kiváló talentum áll előtte és sok, meleg tapsal tüntette ki a művésznőt, akinek több ráadásal is kellett szolgálnia. Nagy hatást keltett Merker Andor poétikus és dallamos *Berceesével*, amely rövid idő alatt akkora népszerűsége tet szert, hogy a leg-őbb hegedűvirtuoz műsorának kedvelt száma lett. Az estély vendége Bochnicek, az *Operaház* derék tenoris-tája több dalt énekel kiűnő dispozióval. Jeles tulajdonságait, ugymint bensőséges előadást, distingvált izlését, csalahatatlan muzikálisságot teljes mértékben érvényesítette *Noséda* Károly, jeles dalszerzőnk néhány gyönyörű dalának előadásában. Nagy élvezettel hallgattuk a *Noch einen Tag...* és a *Lass' mich wühlen in deinen Locken!* című poétikus alkotásokat, amelyek tehetséges szerzőjüket — sok más dallal egyetemben — a külföldön is ritka népszerűségre segítették. A tapsvihar éppen úgy szólt Bochniceknek, mint Nosédának, aki perfelt művészettel kísérte dalait zongorán. — *Dienst* Deszö hasonló sikerrel végezte a zongorakíséreltet Herites kisasszony mellett. (G-ly.)

** Wagner-ünnep az Operában. Wagner Siegfried, aki tegnap érkezett Budapestre, hogy a Magyar Ének- és Zeneművészek bayreuthi szűndőjű-alapja javára e hó 16-án az Operaházban tartandó hangverseny dirigálja, ma reggel 10 órakor megjelent Mader Resny igazgató irodájában. Az igazgató melegen üdvözölte az ifjú mestert és levezte a próbateremné berendezett elsőemeleti márvány-csarnokba, ahol az egybegyűlt zenekar hársány éljenzésekkel és tpspsal fogadta a vendéget. Wagner, miután az igazgató néhány szóval bemutatta, megköszönte az ovációt és a meghívást s kijelentette, hogy nagy örömmel jött Budapestre, hogy a megtartandó jótékonyoélu hangversenyben közémködjék, mert úgy a zeneművészek, mint az ő részéről ki lévén zárva az ünzés, mindnyájan a szó legtisztább és legszebb értelmében a művészetet fogják szolgálni. Az újra kitűnő éljenzés ehangzása után a mester megkezdte *Liszt* Ferenc *Maenza* című szimfóniai köteményének dirigálását. Ez első próbán, mely harmadtól érahosszat tartott, a *Maenza* kívül elpróbták *Liszt* Ferenc másik szimfóniai köteményét, az *Orfeusz* is.

Minthogy a hétfői hangverseny iránt oly nagy érdeklődés nyilvánult, hogy már minden jegy elkelt, vasárnap délelőtli 11 órakor matiné gyanánt nyilvános főpróbat tartanak az Operaházban *mérésélt helyárvak* mellett, melynek tisztá jövedelme felérleszben a Magyar Királyi Operaház nyugdíjintézete, telereszben a fiharmonikusok özevgy- és árvászekéző alapja javára fog lordíttatni. E matinéra már holnap, szombaton, délelőt tiz órától fogva válthatók a jegyek az Operaház Hajós-utcai pénztáránál, *elővételí díj nélkül*.

A Fészek holnap, szombaton este tíz órakor Wagner Siegfried tiszteletére saját helyiségében fényes banketet rendez. A banketen való részvételre holnap délig lehet a Fészekben (Kertész-utca 33. sz.) előjegezni.

** A Nemzeti Színház bemutatója. A Nemzeti Színházban jövő pénteken e hónap 20-ikán három egyfelvonásosnak lesz bemutatója. Színre kerül ifjabb Hegedűs Sándor egyfelvonásos szimniume az *Élve temetkező*, továbbá ifjabb Thama Sándor *Első látogatás* című vigjátéka, végül Giovanni *Verga* *Parasztbecsület* című népdramája, *Krenner* Viktor *Nero anyja* című ötfelvonásos tragédiájának bemutató előadását április 8-ikára tűzte ki az igazgatóság.

** Március 16-ike a Vigszínházban. A Vigszínházban *Bacsányi* március 15-iki előadását *Balla* M. klós *Pro libertate* című próógja vezeti be. A költeményt Győző Lajos fogja szavalni. Este a *Kovácsné* előadása előtt is elszavalja a prólógot. Mindkét előadás kezdetén a *Vigszínház* zenekara Kun László vezénylete mellett ünnepi nyitányt játszik.

** Szűnésnövendékek vizsgálja. Az Országos M. Kir. Szűnésnövendéki Akadémia növendékei folyó hó 16-én vasárnap este tartják a Várszínházban, *Császár*

Imre tanár vezetésével a 10-dik vizsgálati előadásokat. Ez alkalommal szünet kerül: Bánk-bán első felvonása és a „Nórumol” Szigligeti 3 felvonásos vizsgálata.

A Budapesti Leányegyesület monstre-hangversenye változatos, szép műsorral lepi meg a közönséget. A 300 tagu, fiatal leányokból álló egyesület rendkívül finom előadása szenzációt fog kelteni. P. Márkus Emilia az 6 ismert nagy és fényes művészetével fog néhány verset előadni. Geyer Stefkötő, a szennelős gyermek-hegedűművésznő szerződése már másnap Varsóba készíti s így ez lesz utolsó budapesti fellépése nagy orszországú körúti előtt. Erhető érdeklődéssel néz a közönség Méré Jolán zongoraművésznő fellépése elé. A még alig tizenbétéves művésznő németországi hangverseny-körútián szinte elragadta az elkényeztetett drezdai publikumot. Méré Jolán a hangversenyén ugyanazt a magyar rapszódákat is fogja játszani, amellyel a drezdai filharmonikus hangversenyen oly nagy sikert aratott. A hangversenyre, amely 22-én délután 4 órakor lesz a Vigadó nagytermében s amelyre a jegyek nagyrésze már elkelt, a Harmonia zeneműkereskedésében még kaphatók jegyek.

A Gotterhalte bemutatója. A Magyar Színházban holnap, szombaton este lesz a bemutatója Mérei Adólf A Gotterhalte című verses drámai játékának. A második előadás vasárnap, a március 15-iki ünnepi estén lesz, azontal A Gotterhalte a jövő hét minden estéjén színikerül.

Bartók Lajos szíriéléke javára. Bartók Lajos történelmi színműve, Thurán Anna, vasárnap este az elhunyt költő szíriéléke javára kerül szíre a Nemzeti Színházban. Ez lesz a színmű harmincadik előadása. A címszerepet az alkalommal is P. Márkus E. Myster Annát, Jászai Mari, Borbálfat Hegyesi Mari, Náday pedig régi szerepét Constálfat fogja játszani.

Walkür. A M. Kir. Operaházban holnap, szombaton A Walkür kerül szíre, az itt időző Wagner Siegfried tiszteletére, aki testvérhúgával, Wagner Éva u követve együtt jelen lesz az előadásban. A szereposztás következő: Siegmund — Broulik, Hunding — Szendrői, Wotan — Ney David, Sieglinde — Vasquez M. J., Brunnhilde — Diósy H. B., Fricka — Valent Vilma. Helmwigie — Kaczér Margit, Gerhilde — Blätterbauer Gizella, Ortlinde — M. Rottler Gizella, Walktraute — Szilágyiné B. J., Schwerteite — P. Bartolucci V., Siegrune — Flattné Gringerde — Berts Mimi, Rosswisse — Valent Vilma.

A német színpadi cenzura. Berlinből táviratozzák: Az itteni kerületi választmány mint te ebbezi bíróság tegnap a színházi cenzura egy intézkedésével foglalkozott. A Deutsches Theaterben nemrég színikerült Bernstein Miksának Mái című darabja. A cenzura megadta az előadás engedélyt, de a főpróbán a jelenvolt rendőrszűzviselő kifogásolta az es 5 felvonás befejező jelenetét, amelyben a kereszt előtt imádkozó Mái egy keringő dallamának hallatára elhátrézza, hogy elmegy az álarcsbáira. Brahm igazgató, nehogy veszélyeztesse a darab előadását, beleegyezett a kifogásolt jelenet megváltoztatásába, de a rendőrség intézkedése ellen felfolyamodott a kerületi választmányhoz, mely tegnap ülésén megsemmisítette a rendőrség intézkedését és beleegyezett a felvonásvégnék eredeti alakjában való előadásába.

A Vízszínház szíriéskolájának önképző-köre március 10-én, de előtt 11 órakor a színház próbatermében hazafias ünnepélyt tart, amelynek műsora a következő: Erkel-Kölcse — Hunnusa, zongorán előadja: Király Gizella. Ünnepi megnyitó, tarta: Dr. Ince Henrik. A mohácsi koldus, dal, irta: Nánjczy Gusztáv, énekl: Miklós Feodora, kiséri: Rákosi Gizella. Szilánkok, irta: Herczeg Ferenc, előadja: Verő Janka. Talpra magyar! irta: Petőfi Sándor, szavala: Petőfi Andor. Petőfi a Hortobágyon, melodráma, irta: Váradí Antal zenéjét szerző Kun László, előadja: Bárony Iona, zongora: Király Gizella, hegedű: Balázs Márton. Március 15-ikén, kötetény, irta: Abrányi emil, szavajla: Abrai Irén. Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos, irta: Lányi Ernő, előadja: a női kar, zongorán kíséri: Bárdossy Iona urhölgy. Palika, irta: Balta Miklós előadja: Gál Rózika. Messze messze Rodostóba, irta: Kun László, énekl: Balázs Márton, tárogatókísérettel. Régi dicsőségéről, kötetény, irta: Petőfi Andor, szavajla: Radó Aranka. Vándormadár, irta: Abrányi Emil, zenéjét szerzte: Hüvös Iván (Kézirat), elősör énekl: Hegedűs Paula. Zárszó, tarta: Dr. Ince Henrik. Szózat, énekl: a női kar.

Náday Ferenc jubileuma. Április 1-én lesz 40-ik évfordulója annak, hogy Náday Ferenc a Nemzeti Színház tagja lett. A színház igazgatója és művészi személyzete minden tőle telhető megtesz, hogy a ritka jubileum alkalmából a kiváló művész érdemeihez méltó ünneplésben részesüljön.

A vidéki színészet közgyűlése. Az Országos Színész-Egyesületben ma ért véget a vidéki színészet ez ideig közgyűlése melyen Szalkai Lajos miskolci színgazgató foglalmi ügyét tárgyalták le. A közgyűlés többek között a hazafias után helybenhagyta a tanács határozatát, amely Szalkait az erkölcsi tekintetek miatt ellene emelt vádak alól felmentti, de szerződésszegések címén ezer korona pénzbírságra ítélte. A közgyűlés nagy sajnálattal vette tudomásul, hogy Faludi Gábor, a Vízszínház bérli

igazgatója, lemond tanácsosi állásáról s a közgyűlés előtt jelölvasott levélét, melyben ígéri, hogy épp oly meleg szeretettel lesz a vidéki színészet iránt mint addig, megjelentették. Az egyesület új ügyészt, aki ma személyesen mutatkozott be a közgyűlésnek, szintén rokonszenves éljenzessel fogadták. A közgyűlés végül köszönetet szavazott Herczeg Ferencnek, aki az ideig kongresszus elnöki tisztségét vezette s végül Herczeg Ferenc indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a tanácsnak és elnökének, Ditrői Mórnak javasolt jegyzőkönyvi köszönetet szavazni az egész éven át folytatott cüldutas és hasznos munkálkodásért, amit a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel magárává is tett s ezzel az ideig kongresszus az elnökök életelését véget ért.

Márciusi tógatók címen érdekes szerzemény jelent meg Méry Béa kiadásában Major J. Gyula tollából énekre, zongorakísérettel. Zsigón Zoltán hazafias szövegére. A tüzés dal a Terevárosi társasok és a Pedagógiumban tartandó márciusi ünnepéyeken tógatókarral és tógatóval kerül előadásra és bizonyára mihamarabb népszerűvé fog válni. A mű Wohl Aladárnak van ajánlva.

A trónkereső.

Repriz a Nemzeti Színházban.

Budapest, március 13.

A Nemzeti Színház kegyelettel fordult Szigligeti Eduárd felé és ma este azzal ünnepelte emlékezetét, hogy színikerült az 1896 óta nem adott Trónkeresőt.

A bámulatosan szorgalmas és produktív drámaíró ezzel a darabjával is — mint a legtöbb színművével — akadémiái pályadíjat nyert. Még pedig 400 aranyas pályadíjat. A Karácsonyi-féle pályázat 400 aranyat. Ez volt az utolsó diadala, egy évvel a halála előtt. De a darab bemutatója: nem érthette meg a koszosor szerző. Pár hónappal a halála után hozatta szíre a Nemzeti Színház másik híres Eduárdja, Paulay Ede, aki mint igazgató Szigligeti örökebe lépett. Mindez huszonöt évvel ezelőtt történt.

Az idő nem szolgáltatót igazságot Szigligeti tragikus költészetének. Nem rehabilitálta, mint Katonát, akinek a roppant érdeme akkor kezdett fényleni, amikor a szerző élettelen teste már régen a kecskeméti temető sírjában porladozott. Most is kénytelenek vagyunk egy nyilatkozni arról a nagy érdemümberről, aki tömördek darabjával magyar játékrudet tudott teremteni a Nemzeti Színház számára és aki mint népszínműíró az utórs teljes dicsőségével áll előttünk, hogy negyven-ötven szomorujátéka közt egy sincs igazi tragédia. Egy sem hat ránk a jellemre nagy pszichológiájával, az emberi indulatok hevével. Egy sem ragadja el a hallgatót az igazán drámai dikói tömörségével és merész szárnyalásával.

A mai művelt korban a gimnáziumok felső osztályaiban is jól tudják: mi a tragikum lényege? A magukban véve szánalomraméltó események még nem tragédiák. Az üldözött, megkínzott és romlásba hajított becsületes emberek, akárhánny könnyet potyogtasson is értük a hamar elpiyeredő karzati közönség, még nem tragikai hősök. Mennél ártatlanabbak, mennél erőnyesebbek és mennél többet kínlódnak a saját hibájukon kívül: annál kevésbé fogadjuk el őket tragikai hőszokul, annál kevésbé érezzük az a hatalmas kényszerűséget, ami egyedül képes megnyugtanni az intelligens, a dolgok okait kereső nézőt, hogy az előttünk küzdő alakoknak a saját rendkívüliségük túltengő és végzetes energiájánál tova okvetlenül meg kell semmisülniök; annál jobban bosszankodunk a szerző kegyetlenségén, aki kedves, tisztességes, polgári erkölcsű, kihívó szenvedélytel nem terhelt emberi átlagokat maerial és gyilkol meg előttünk, mert ebben az esetben a romlás és a megsemmisülés nem tragikai igazságszolgáltatás, hanem az, amit a német Justiz mordnak nevez.

Szenvedély nélkül nincs tragédia. Rendkívüliség nélkül nincs tragikai hős. Szigligeti trónkeresőjét, Boricsot, nem a saját szenvedélye, nem a saját nagyragvágása kényszeríti fatális erővel, hogy harcot kezdjen a királyi koronáért, hanem az a hit, hogy joga van a királyi Predzlava, nem világosítja föl, hogy fattyugyermek. Pártos magyar íorak elhítek vele, hogy Kálmán király legitím fia és az ország csak akkor lesz boldog, ha elkergeti a zsarnok Vak Bélát és ő ragadja kezébe az ország gyepöljét. Ez a Borics nem tragikai hős, hanem rászédett áldozat. Dupe-je az édesanyjának és a pártos magyar nemesség szennyes cselészövéseinek. Ő maga szelid és jámbor életet élne s egy világrt sem mozdulna ki békés magányából, hogy a trónra aspiráljon, ha tudná, hogy a koronára legitím jogojme nincs. Amikor végre kiderül az igazság: lemond az életéről és halálba rohan.

A felítetett, békés természetéből kizavart, ártatlanul meggyötört ember sajnálatraméltó martiriuma ez, nem a rendkívüli ember tragédiája; nem azé az emberé, aki a szenvedély eleméntáris erejével rohan előre és kézi letiporná maga előtt minden akadályt; nem azé az emberé, aki nem ismer más törvényt, csak a saját

akarátát és lézadó önérzettel dob keztyüt a büntető ítárum komor hatalma elé.

Borics akkor lehetne tragikai hős, ha nem a legitím születesében hinne, hanem a saját kiválóságában; ha meglátná hogy nincs jogojme Magyarországrtrónjára, és mégis tovább küzdené; tudva folytatná a harcot, abban a monomaniakus, erőszakos hitben, hogy Magyarország királyi trónására csak ő méltó. Ha így oselekedné, megvolna benne a tragikai szenvedély, megvolna benne a tragikus akció; és a katasztrófa nem egy szegény hiszékeny embert zsuha össe, hanem egy rendkívüli erőt, egy korlátlan energiát; egy olyan embert, akit csak a halál tud megfékezni; aki a bukást kihívta és megérdemelte.

Hlába állított össe hatásra doigozó, külső színekben elég gazdag és tetszetős jelenetekből öt szabályszerű felvonást Szigligeti kiváló rutinja: itt semmi sem ragadja meg azt a hallgatót, aki a tragédiákban lelket, erőt, szenvedélyt, belső igazságot keres. A dikói sem ad kértptást sehol. A szabatos, banális jambusokból nem pattannak ki isteni szítrák. A fellemrajz szegénységét nem takarja el a szárnyaló, jelzőkben gazdag nyelv királyi pompája, mint Vörösmartynál.

A kegyeletos emlékek szentelt előadásban sok jeles színészünk vett részt. Beregi jószolta Boricsot, a trónkeresőt és érdeműl jegyzem föl, hogy sokkal férfiasabb, sokkal érdekesebb volt, mint a szerepe. Jászai Mari Predzlava jelentéktelen alakját a maga nagyságával oldta meg. Abban a felvonásban, ahol a vezekló Predzlava meghal: csodálatos játékkal állította szemünk elé a testi és lelki agóniát. Megtört nézése, akadozó beszéde, roskadozó járása megdöbentő hűséggel és nagyszerű komorsággal festette a haldokló embert. Fáy Szeréna játszotta Borics hitvesét, Hegyesi Mari a kun vezér leányát, Gál a marciális kun fejdelmet Gyenes a bölcs íorut, aki okos beszédevel eltántorítja Borics pártjáról a lengyelek segítő hadát. Mindnyájan ambícióval működtek közre, de a sablonos szerepekben nem tűniktek ki túlságosan. A legjobb színész ereje is megbéul, ha nem magyarázhat a színpadon életet, erőt, igazságot.

A. E.

A Gotterhalte.

Szerző a darabjáról.

Hat esztendővel ezelőtt szomorú, ködös februárius napon katonát temettek, fiatal, 24 éves honvédfőhadnagyot. Vidéken volt garnizóban, onnan hozták föl gyógyiházatlanul betegem a szülői házba, ahol lobogó hazaszeretet kezepte nevelkedett és ahol követendő példakul az apái emléket tanulta tisztelni. A nagyapja százados volt 48-ban és a Neugebäude szomorú lakói között hármán is voltak az ő vörökből. Katonának adták őt is és nevelték a királyi tiszletében és a Kossuth Lajos imáadásában. És amikor kikerült a világba: tisztelte és szolgált a királyt imádtá Kossuth Lajost — és nem tudott megiratkozni egy nótával, amelynek címe ott van e sorok fölött. Össeültközésre is került egyszer a dológ. Akkor, mikor, félholtan már, idehozták Budapestre, egyszer, talán éppen bucsura, együtt tért be a barátai egy kavéházba. Szembekerült egymással a két néma, s ő a szíve szavára hallgatott akkor. Ha felbő nem volt volna már: vivnia is kellett volna érie.

És amikor temették, katonaszokás szernt azt a nótát futja fölőtte a banda. Egy kocsiiban ültem a halott tiszt anyjával. Irtózatos egy pillanat volt az. Annak a nótának a halott sohase volt a barátja, az élete utolsó föllobbanásakor is farkaszemmel nézett vele — és most, amikor tehetetlenül fekszik: az a nóta kíséri örök nyugalomra. Ezt érezte az anyja és el akarta hallgattatni azt a nótát, gyötrelmes vergődésben. Körülöleggettük, csillapítottuk. A szándék szándéknak maradt és a halottat az a nóta kíséri a sírba.

Ez a jelenet, ez a látomás évekig élt bennem, megtoldva ezzel a kérdéssel: mi is történik, ha férfiember akarta volna elhallgattatni azt a nótát? Éts verset írtam róla akkor, de éreztem, hogy ez a téma színpadra kívánczik, mert igazság. Mult évben megírtam a darabot holnap mutatja be a Magyar Színház.

Az a tiszt, akit akkor temettek: a bátyám volt; és az a síró asszony, akinek igaz fiai szeretettel ajánlottam a darabom könyvét: az én édes jó anyám!

Mérei Adólf.

MŰVÉSZET

□ Az Iparművészeti Múzeum kiállítása. Az Iparművészeti Múzeum a tavasszal ex-libris kiállítást rendez, hogy ugy a közönség, mint a művészek figyelmét ráirányítsa a művészetnek eme még pálcuk

kevésebb ismert ágára. Egyidejűleg nagyban készül a museum igazgatósága a tavasszi nagy butor-kiállításra is.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ Az Újságkiadó Lapjának legutóbbi száma ismét igen érdekes tartalommal jelent meg. Dr. Marton Sándornak „A tisztességben verseny és a lapjé” című cikke tarthat érdeklődésre számot. A lap közli továbbá Széll Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszternek a vármegyei hivatalos lap létesítésének, illetőleg átalakításának módjait tárgyában kiadott igen érdekes rendeletét, nemkülönben Illés Józsefnek a német hirdetési irodák katalógusai tárgyában írt memorandumát. A lapot mely Rébel László és Lenkei Zsigmond szerkesztésében jelenik meg havonként, azonkívül számos közlemény teszi változatossá. Az Újságkiadó Lapja a Magyar Újságkiadók Országos Szövetségének hivatalos közlönye.

○ Hungara. Ezen a címen ma vaskos kötet hagyta el a sajtót Kemény Gyula tollából. A kötet arról a szegénytel és lealázó vásárról számol be, amelyben magyar nők szerepelnek áru gyanánt a nemzetközi piacon. A könyvet a Sachs és Polák cég adta ki.

SPORT

○ Országos tornanép és sportkiállítás. Pünkösöd két ünnepnapján érdekes látványlójára lesz Budapestnek az az országos sportünnep és kiállítás, melynek főrendezője Berzevics Albert, ki mindig lelkesedéssel viselte a magyar atlétika és tornaügyiránt, továbbá Iszer Károly, a Budapesti Torna Club elnöke. Két napon alkalom kínálkodik a vidéki sportegyesületeknek, hogy Budapestre ránduljanak. Kedvezményes vasúti jegyet kapnak s ellátásukról is gondoskodnak itt. A verseny főbb pontjai:

a) Felvonulás a volt város igeti mesterséges jégpályáról az ünnepi fötérre; b) szabad gyakorlatok; c) tornászati versenyek a szertornázástól a footballig minden változatban.

A korcsolyapálya területén 1903 évi május 31-től, bezárólag június 14-ig lesz a sportkiállítás, nálunk első ilyen kiállítás, amelyben részt vehetnek az összes magyar sportegyesületek és sportszerekkel kereskedők. Erre a kiállításra, noha alig indult meg az akció, máris egész sereg jelentkező van. A Budapesti Torna Club az ünnep művészi plakátjaira pályázatot hirdet. Első díj 200, második 100 korona lesz. A pályázat feltételeit a napokban teszik közzé.

○ Football-match. E hó 15 én vasárnap délután 3 órakor mérkőzik a Magyar Athletikai Klub a Benczovárosi Tornaklub csapatával az elsőosztályu bajnokságról. Tekintve, hogy a M. A. C. csapata nagyon javult, a F. T. C. pedig az ideai bajnokság erős favoritja, rendkívül érdekes mérkőzésre van kilátás. A mérkőzés színlelye a margitszigeti sporttelep pályája.

EGYESÜLETEK

(A Magyar Tisztviselők Országos Egyesülete) e hó 14-én délután 5 órakor tartja saját palotájában (Esterházy-utca 4.) évi rendes közgyűlését, amelyre az elnökség ez uton is felhívja a tagok figyelmét, kérve minél nagyobb számban való megjelenésüket. A közgyűlés után társasvaosora lesz az egyesület éttermében.

(Az Orvos-Egyesület) e hó 14-én, szombaton délután 5 órakor Szentkirályi-utca 21. számu helyiségben felolvasó-ülést tart.

(A Magántisztviselők Otthonában) szombaton este 9 órakor dr. Kovács Gyula egyetemi magántanár a kereskedelmi museum igazgatója felolvasást tart *Ethika a kereskedés terén* címmel.

(A Budapesti Társaság) e hó 14-én este saját helyiségében (VII. Netelejs utca 27-29. szám alatt) könyvtára javára táncos egybekötött hangversenyt rendez. A hangversenyen közreműködik Varsányi Gyula, Köpessy Sándor, dr. Abonyi József, dr. Harmat Pál és Kiss Dezső.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A Magyar Jogászegylet e hó 14-én, szombaton délután 6 órakor az ügyvédi kamara helyiségében teljes ülést tart. Amelynek tárgya: *Ily dr. Schulhof Géza előadása A javor defensionis elve és a Kuria cím alatt.*

§§ A beteg kuriai tanácselnök. Faisz Andor kuriai tanácselnök, a IV. büntetőtanács vezetője, aki a télen tudvalevőleg súlyos beteg volt, amint értesülünk, bajából már föllábadt. Hivatalos teendőit azonban egyelőre még nem folytathatja.

§§ Eltávolított katonatiszt. A linzi esküdtészek előtt ma egy katonatiszt állott vádlottként, aki temérdek

csalást követett el s a többek közt menyasszonyától mindenféle ürügyek alatt kicsalta névess vagyonát, több mint 12,000 koronát. A vádlott, Gözsy Felix, valamikor a 4. tiroli vadászszázalój főhadnagya volt. Törődelmesen bevallotta a terhére rótt csalásokat s az enyhítő körülmények tekintetbevételével öt évi sulyos börtönrre ítélték.

TÁVIRATOK

Gmunden, március 13. Agost Ernő kumberlandi herceg betegsége normális lefolyásu úgy hogy a kumberlandi hercegi pár egyelőre Kopenhágában marad.

A cár Rómában.

Berlin, március 13. A *Berliner Tageblatt*nak táviratozza római tudósítója feltétlenül megbízható értesülés alapján, hogy a római politikai körökben a cár látogatásának elhalasztása kedvetlenséget és nagy csalódást okozott. Feltűnőnek tartják, hogy a látogatás elmaradását ugyszólván az utolsó pillanatban jelentették be. Az etikett-szabályokra nagyon is féltékeny a római udvar és a politikai körök most már annál lelkesebben várják a német császárt.

A jezsuiták Németországban.

Köln, március 13. Az ultramontán *Kölnische Volkszeitung* közli, hogy a jezsuita törvény 2 §-ának eltörlésére irányuló agitáció mind hevesebb lesz és még erősebb hullámokat fog verni, ha a szövetség-tanács hamarosan nem szereli le a mozgalmat. A lap szerint elsősorban a birodalmi kancellár érdeke, hogy a szövetséges kormányok hamarosan dönsenek e kérdésben.

A bolgár-szerb egyezmény.

Szofia, március 13. A szobronye egyhangulag elfogadta a bolgár-szerb postakonvenciót.

A kongregáció vita.

Páris, március 13. A kamara folytatja a kongregációra vonatkozó vitát. *Aynard* hosszabb beszédben támad a javaslatot és azt mondja, hogy az engedélyezés iránti kérvényeknek en bloc elutasítása sérti az 1901. évi törvényt. Kitagolja a tanszabadság elnyomását és a valóságos, amely csak Franciaországban létezik.

A macedóniai kérdés.

London, március 13. (Felsőház.) A felsőházban *Newton* felhívja a figyelmet a Macedóniára vonatkozó kékkönyvre.

Landsdowne külügyminiszter azt válaszolja hogy Angliának szerződéses jogai és kötelei vannak, melyek nem engedik meg, hogy a legutóbbi macedóniai eseményeket közömbösen nézze. Nem szabad feledni, hogy egy azokon a vidékeken kitörő nyílt tűz igen komoly jellegű nemzetközi nehézségeket idézhetne elő. A miniszter koncedálja, hogy az ottani sajnálatos események bizonyos fokig a forradalmi bizottságok káros működésének eredményei, de annak a működésnek nem lett volna eredménye, ha a rossz kormányzás bosszu időszak nem készítette volna elő erre a talajt. Az angol kormánynak az a nézete hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország, Bulgária és Törökország határának közelsége tekintetében, amely rendkívül megkönnyíti nekik, hogy Bulgáriára és Törökországra nyomást gyakoroljanak, különösen előnyös helyzetben vannak e kérdés kezelése tekintetében és ezért siettel eljárásukhoz hozzájárulni. Nem vagyok hajlandó panaszkodni a reformtervezet ellen javaslatainak aránylagos szerénysége miatt, mert a tapasztalat megmutatta nagyigényű és pusztán a papírokon levő tervek értetelenségét. Magatartásunk ebben a pontban nem különbözött a berlini szerződés hatalmainak magatartásától. Mindenekelőtt felismertük, hogy a késedelem veszedelmes, hogy továbbá ez a terv s ámos hasznos és eredményel kevesetgő intézkedést tartalmaz. Gondosan fogjuk figyelni a terv hatását és a konzulok utasítást kaptak, hogy tegyenek jelentést az intézkedések folyamataról. De sok nehézség van és előreíthatólag semmiféle reform sem lesz sikeres, ha úgy a figyelembe jövő lakosság, mint a pora is nem méltányolja helyesen a helyzetet és ha a hatalmak magatartása az egész kérdéssel szemben nem lesz ment a saját érdekek befolyásától. Remélem, hogy mindezek a feltételek ebben az esetben megvannak és hogy a reform jótékony hatásának és az állapotok lehetőleg nagy és jelentékeny javulására nézve megfelelő alapon fog bizonyulni. Ily körülmények közt nem tettünk ellenjavaslatot és politikánk csak arra irányulhatott, hogy az osztrák-magyar-országi javaslatot elvben elfogadjuk, ami mellett fenntartottuk magunknak a jogot, hogy módosításokat kezdeményezzünk, ha azoknak szüksége a gyakorlatban kivülágnak.

Lord Spencer kijelenti, hogy a kormánynak a dolgok eddigi lefolyásában több energiát kellett volna tanusítani. Reméli, hogy a jövőben nagy szilárdsággal fog fellépni.

Orosz ajándék Szerbiának.

Belgrad, március 13. Azt a hirt, hogy az orosz kormány Szerbiának 10 millió töltényt ajándékozott a Berdán-egyverekhez, illetékes helyen megerősítik. Ezt az ajándékot orosz részről rövid idő előtt helyezték kiállításba és kiegészítése annak, hogy az orosz hadügyi kormány annak idején Berdán-egyvereket engedett át Szerbiának. Ma már természetesen az ügynek nincsen nagyobb jelentősége, mivel közben a szerb hadsereget modern ismétőlegyekkel szerelték fel és a Berdán-egyvereket ennél fogva mozgósítás esetén csak az utolsó korosztály fellegverésére használnák fel.

Közgazdasági táviratok.

New-York, március 13. (Terményiáradás.) (Zárult.) Gyapot: New-Yorkban helyben 9.90 (10.05), Márciusra 9.62 (9.79), Juniusra 9.40 (9.51), New-Orleansban helyben 9.11/16 (9.11/16). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20), Stand white Philadelphianban 8.15 (8.15), Refined in Cases 10.50 (10.50), Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — Zsír: Western steam 10.50 (10.50), Rohe és Brothers 10.65 (10.70). — Tengeri irányzata állandó, — Márciusra 56. — (56. —). — Májusra 52 1/2 (52 1/2). — Juliusra 50.9/16 (50.9/16). — Buza irányzata engedő. — Páros ózai helyben 80.7 (81.1/4). — Márciusra 83. — (83.1/4). — Juliusra 79.9/16 (79.9/16). — Szeptemberre 76.9/16 (77. —). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1.1/2). — Kávé: iair Rio T. sz. 5.9/16 (5.9/16). — Márciusra 4.30 (4.30), Juniusra 4.60 (4.60). — Liszt: Spring Wheat clears 3.05 — 3.10 (3.05 — 3.10), Cukor: 3.1/4 (3.1/4), Óm: 30.12 — 30.50 (29.60 — 29.90). — Béz: 14.75 — 15. — (14.75 — 15. —). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 13. (Terményiáradás.) (Zárult.) Buza irányzata engedő. — Máj-ra 74.9/16 (74.9/16). — Juliusra 71.1/2 (71.9/16). — Tengeri irányzata állandó. — Márc-ra 55.1/2 (55.1/2). — Zsír: Márc-ra 10.07 (10.07), Máj-ra 10.17 (10.15). — Szalonna short clear 10.43 (10.13). — Sertészsír: Májusra 18.85 (18.17). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Az Atlanti Tengeren.

— Annie Vivanti. —

A tenger bóból; szél korbácsa éri, Dühöngő hullám egyre nő s gyarapszik, Haragút sápadt, piszkos, csúcsba habzik, S az égen át — alig, hogy szem beéri — Sötét felhők ijedt falkája fut.

Hiába száll a megriadt tekintet, Nincs egy parányi pont, hol megpihenhet; Inogva reng s toronyonnyó nő a hullám, Majd összeomlik, s mély sírjába hullván, Hajónkon önmagával ránt le minket!

És jobbról, balról és körül a hab Küzd önmagával és repülve száguld, Majd feneketlen kriptárába tájult, Hátul bóbólva összecsap s elül Újból zúgó örvényény szeléstül.

— A hajón állok. Messze néz szemem, S kulatva méri a bejárat utat. Rád gondolk! És haladok! szivem Szerelmem örvényére rámutat. El kell pusztulnom... oh mi mély, mi nagy!

Oh tenger, tenger! mily parányi vagy!

Zoltán Vilms.

+ Napoleon könyvtára. Mikor I. Napoleon 1814-ben Elba szigetére száműzték a nagyhatalmak, a világhírű hadvezér a sziget *Portoferrajo* nevű városkájában lakott, amelynek környéke egészen vörös a vasas cínbértől s a néhány vasbányamunkás, matröz és halász között természetesen unakozott, tehát olvasott Unalomban tisztességesen nagy könyvtárt szerzett, amelyben buzgón böngészett, s főleg Voltaire, a XVIII. évszázad híres enciklopédistájának és költőjének munkáit olvasta; a könyvek szállítására pedig sajátkezűleg írt megjegyzéseket, amelyek nagyon becsekere, mert mikor Napoleon elbai és szentilonai magányában fölhangyott a császárságával, nyomában író lett, s munkáit terjedelmes kötetekben nagyreszt tolba mondotta. A portoferrajói könyvtárát most egy német bankár szeretné megvenni, olyan lelkes tisztelője a nagy Napoleonnak, s a város nagy szegénysége mellett oda is adja, csak hosszas és kegyetlen alkudozásokat folytat, hogy minél nagyobb árt vasaljon ki.

— **A póruljárt uszoras.** Franciaországban még a múlt évszázad közepéig is megdönthetetlen hagyomány volt, hogy a színészek teljesen bajusz és szakáll nélkül jelentek meg a nyilvánosság előtt. Egy neves énekes, Saintfoy, volt az első, aki e hagyományt megtörte. Ez a művész nagy viágri is volt és teljesen az uszorasok karmái közé került, akik a legszemérmelenebbül zsákmányolták ki a könnyelműségét. A legrosszabb közülök egy Pernaux nevű ember volt, aki sohasem hagyott nyugtot adósának. Egy reggel, dacára minden elutasításnak, sikerült az uszorasnak a Saintfoy hátszobájába behatolni. Az énekes éppen a borbélyja kezében volt és beszappanozott arcát átengedve a borotvának, egy nála volt barátjával beszélgetett. Pernaux sértő módon ismételte figyelmeztetését és pörrel, meg az adósok börtönével fenyegetőzött.

— Jól van, — mondta Saintfoy — ön meg fogja kapni a pénzét, de remélhetőleg várni fog addig, míg a szakállamat levételem.

— Oh, természetesen, — felelt az örvendező uszoras, — nem oly sürgős, várhatok addig.

— Sokáig kell majd várnia, — mondta szárazon Saintfoy. — Kedves barátom, te és a borbély, ti vagytok a tanuk, — mondta aztán az illetők felé fordulva.

Fülkelt a székéről, lemosta arcáról a szappant és kijelentette a Figaronak, hogy szolgálatát a jövőben nem veszi igénybe, mert körszakkált növeszt. Az uszoras magánkívül volt dühében, de nem segíthetett a dolgon, mert tekintettel a tanuk vallomására, a bíróság nem ítélte el a színészt.

— **Egy színész bajai.** Le Bargy, a Comédie Française-nek kiváló színésze, igen szép férfi, kitűnő színész és néhány évvel ezelőtt rendkívül gazdagon házasodott. Molière házának ő a legrakonatiánabb tagja, igazi enfant gâté-ja a közönségnek. Rutján elégedett, akkor sem sokáig s minduntalan panaszokkal áll elő s kilépéssel fenyegetőzdi. Legujabban az a baja, hogy nincsen elég pénze. Mint a Comédie előkelő szocietáirejének hatalmas törzsfizetése van, ehhez járul a színház tiszta nyereségéből kijáró rész, továbbá egy sereg melékjövdelem is, mert Le Bargy rendező is s tagja a színház dráma-bíráb-bizottságának. Neki ez mind nem elég. A színház évi 240.000 franknyi szubvenciót kap az államtól. Ezenfelül a szépművészetiügyi miniszter még 48.000 frankkal rendelkezhetik a színház javára s ebből a tartalékból szokták külön megjutalmazni, a színháznak nagy szolgálatot tett művészeit s fizetni az olyan szerződötött tagokat, akiket a színészek bizottsága nem akart szerződötteni. Például Guitry is ebből az alapból huzta fizetését. Állandó prémiumban részesülnek pedig ebből az összegből Mounet-Sully, Coquelin cadet és más színészek, sőt maga Le Bargy is, aki évi 1800 frankot kap ebből az alapból. Le Bargy bántja azonban az,

hogy Mounet-Sully, meg Coquelin s mások is 5000 frankot kapnak s azért el van reá szánva, ha ezen a szerinte égbekiáltó igazságtalanságon nem változtatnak, otthagyja a Comédie-t s elmegy társigazgatónak a Gymnase-színházba. Kérdés, vajjon Chaumié miniszter megijed-e ettől a fenyegetéstől? Alighanem Le Bargy ur huzza majd a rövidet.

KÖZGAZDASÁG

Glosszák.

— A tőzsde hete. —

Budapest, március 14.

(—Üs.) Míg hajdanta, tőzsdénk fénykorában az a kérdés járta: hogyan gazdagodott meg, mostanában mindenki csak arra kíváncsi és azt kérdi: miből is tud megélni a tőzsdén? És még emlékeztet a 70-es évekből egy szolid üzleti elveiről ösmeretes bankárnak rendes válasza arra a kérdésre, miképp szerzett oly nagy vagyon? Hát abból — mondotta — hogy nem játszottam. Mai naposság az ilyen kérdézősködés ösmeretlen fogalom és arra a kérdésre, hogy miből lehet a tőzsdén megélni, per analogiam, ugy kellene válaszolni, hogy hát a sok csalódásból. Mert nyolc év óta a tőzsdét annyiszor éri a sok csalódás, hogy már hozzászoktak, és erre építi az erősen megfogyott gárda üzleti spekulációt is. És e gárdát akkor érné a legnagyobb csalódás, ha egyszer váratlanul a tőzsdei forgalomban tartós élnékség és gazdasági életünkben állandó javulás állana be és ha a csalódások — elmaradnának. Tehát a létszámra és vagyonra megfogyott tőzsdei gárda — a coulisse — már csak a rendes, biztosan beálló csalódásokból tud megélni.

De nem is igen vesz részt tőzsdei forgalmunkban más, mint a hivatásos tőzsdei elem. Az a parányi forgalom, amely az effektív vetelekből és eladásokból jut a tőzsdének, azonos a semmivel. A nagy publikum nálunk nem fogékony az értékpapírok iránt és az a kontingens, mely tőkét el szokta helyezni, már eléggé ki van elégítve és vár jobb időkre. Így áll be ezekután egy oly helyzet, hogy részvényeinknek befektetési célra vedője nincs, és tekintve teltségüket, nincs eladója sem. A forgalom tehát szűnöt, az árak mozdulatlanok. Már pedig a tőzsdének a forgalom és az árlukutatók az éltető elemei. Egyik a másiknak kölcsönhatása és ezek az erők éreztetik hiányukat. Már pedig, hogy a tőzsdét letargiájából kirántuk, új erőkre volna szükség, különben ott reked.

Újévkor, a kiegyezési tárgyalások eredménye befejeztével, ugy látszott, mintha karikacsapásra megváltozott volna a tőzsdék képe. De más rövid tartamu volt a mámor, gyorsan követte a kijózanodás, a csalódás. Még komoly és higgadt pénzügyi körök is tartós konjunkturát reméltek,

komoly fordulatot láttak gazdasági életünkben. De a fellendülés ismét csak epizódnak bizonyult, az árfolyamok emelkedése rövidéletű volt és ma körülbelül ott állunk, ahol tavaly december hónapban. Ismét mindinkább kidomborodik az a teória, mely a bajokat nem a gazdasági talaj gyökereiben, mint inkább a tőzsde népszerűtlenségében és az általános szegénységben keresi.

A vezető értékek iránt való lehangoltságot emelte még a konverzióknak újabb rendszere is, mely, ugy látszik, a jövőre nézve is direktívaül fog szolgálni és a bankok igénybevételeit csak a kezelési munkálatokra szorítja. Az osztrák milliárdos konverzió is így történt és a remél haszon a bankokra nézve igen nagyon meg fog csappanni.

Pénzüntézetaink mostanában közzétett mérlegei ugyan nagyobb eredményekkel mutatkoznak be, ami más időben erőforrásul szolgálta a gyereketesebb ármozgalomnak, de sokan ugy itélik meg a bank nagyobb forgalmát és eredményeit, hogy ebből nem lehet következtetni a gazdasági élet javulására. Legalább a szimptomák így mutatják. A gazdasági élet a lefolyt évben beteg volt és pénzüntézetainkre is háramlott az a feladat, hogy a gyógyítási processzust keresztülvigyük. Ok szolgáltatták a szükséges gyógyszert a beteges gazdasági faktorok lábraállítására. És az e mérlegről kisugárzó fény csak azt mutatja, hogy a gyógyszerár- ipar is jövedelmező üzletág. De azt hisszük, hogy beteg gazdasági talajunknak nem gyógyszer kell, hanem egészséges magot kell elhinteni minden rétegében. A magvetés sem megvetendő üzletág.

Tőzsdénk nagy esőndjébe egy kis hangot és életet csak a közeledő tőzsdetanácsosi választások hoznak. Ez évben nagy fontosságú kölcsönöz e választásoknak, hogy az egész tőzsdetenács megválasztásra kerül. Szokássá vált már az a tradíció, hogy a tanács régi tagjai ismét helyükön maradnak és ez a jelen esetben még inkább természetes és érthető, mert jobban és méltóbban alig lehetne összeállítani a tanácsot, mint most. Mégis egyes hangok odairányulnak, hogy új tanácsosokat kell a régiék helyébe hozni. Ez hálatlanság lenne, mert semmivel sem látszik indokolta az, hogy olyanok, akik fáradozásokkal már jelét adták hivatóságuknak, most kihagyassanak.

Ipar és kereskedelem.

A Dunahajózásról. Kenessey Kálmán hajózási főfelügyelő tegnap felolvastott tartott a magyar hajózási egyesületben a Dunahajózás nemzetközi vonatkozásairól, amelyben reflektált az egyesület tükörának ugyane tárgyú előbbi előadására.

Arra az álláspontra helyezkedett, hogy az újabb nemzetközi szerződések fokozatosan ejtik el a korábbi elvet; hogy a hajózási forgalom szabályai az egész Dunára együttes eljárással állapításban meg. Nem is tartja kívánatosnak e tekintetben tovább menni, mint amennyire az érvényes szabályzatok erre nézve intézkednek. Legieljebb a Vaskapu brailai Dunasza-

riassággal. — Nincs sommi okom meghódítani mr. Julian Grayt.

Horace, akit már Juliannak Mercyhez intézett kérelme féltékenységre és gyanakvóra tett, éppen válaszolni akart valamit, amikor Mercy megelőzte. A megbotránkozás erőt vett rajta.

— Köszönöm, mr. Gray, — szölt Julian felé fordulva, — anélkül, hogy rátekinene, — [Nincs önhez több mondani valóm; nem fogom önt többé fárasztani.

E gyors, megmondolatlan szavakkal visszavette valóságát, amellyel önmaga kötelezte magát és megint elfoglalta azt a helyet, amelyről Gracet megfosztotta.

Horace hallgatott, de éppenséggel nem volt megnyugtatta. Láttá, amint Julian szeméit szomorúan vizsgálva Mercyre szegzte, miatt az beszélt és hallotta, amint mélyen felsóhajtott, amikor megismerését befojote. Eszrevette végül, amint Julian rövid, komoly gondolkodás után és a mögötte álló szegényes, fekete ruhás alakra egy pillantást vetve, hirtelen fölemelte fejét, mintha egy gondolat villant volna meg agyában.

— Adja ide azt a névjegyet, — kiáltá a szolgának olyan hangon, amelyen kiérzett a határozottság.

A szolga engedelmeskedett.

Nem törődve azzal, hogy lady Janet ebben az ügyben semmiféle idegen beavatkozást tűrni nem akart, kivette szemből irónját és a névjegyben álló szavak mellé meg odatette az aláírását. Aztán odaadta a névjegyet a szolgának és névjegyzetét fordult:

— Bocssásson meg, hogy ebben az ügyben önhatalmulag mertem cselekedni; komoly okok, amelyeket önnel alkalmasabb időben közölni fogok, kényszerítettek rá. Egyébként semmiképpen sem akartam önt akadályozni a további eljárásban. Amit most tettem, hozzá fog járulni ahhoz, hogy célját elérhesse.

E szavakkal feltartotta az írót, amelylyel nevélt aláírta.

Lady Janetet meglepte ez eljárás és talán

REGÉNY

AZ UJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Írta: WILKIE COLLINS

(40)

Julian második tekintete Mercyre esett. A léány még folyvást lehangosított fővel mozdulatlanul állt; szinte ugy tetszett, mintha nem akarna részt venni mindebben, ami itt történik; még Horacénak sem sikerült figyelmét magára terelnie.

Lady Janet most az ajtónál állt és félvállról visszazérett a széken ülő igénytelen, mozdulatlan alakra.

— Nos, még most sem távozik? — kérde utójára.

Grace dühösen felugrott és mérges, szikrázó szeméit Mercyre szegezte.

Nem engedem magamat e házból kiutasítani, amíg az a csalón előttem áll, — mondá. — Az erőszaknak engedelek — de csakis az erőszaknak. Fenntartom igényemet arra a helyre, amelyből ez az asszony megosztott. Az se használ, ha ön e miatt összeszid engem, — folytató dacosan Julian felé fordulva, — amig ez a személy az én nevem alatt e házban él, addig mindig eljövök ide. Mindnyájuk jelenlétében ismétlem, hogy irtam canadai barátainknak! Hát csak tagadja ez az asszony mindnyájuk előtt, ha tudja, hogy kalandor, hogy elzüllött alak, hogy ő Mercy Merriek.

Ez a kihívás arra kényszerítette Mercyt, hogy tétlen viselkedéséből kilépve, a saját védelmére részt vegyen a történendőkben. Szembe kellett helyezkednie és dacolnia Grace-szal. Beszélni akart — Horace visszatartotta.

— Nem érdemi meg, hogy ön válaszoljon neki, — mondá. — Nyujtsa karját és menjünk ki innen.

— Igen, vesse csak ki! — kiáltá Grace. — Igazán szegyelnie kell magát, hogyan mer egy ilyen személy egy becsületlen nő szemé elé állni. Neki kell elhagynia a szobát, nem nekem.

Mercy kivette kezét Horace karjából és nyugodtan mondá:

— Hagyjon itt!

Horace nem engedett.

— Nem tudom hallani, — viszonzá, — mint sértegeti önt ez az asszony, felháborít, ha tudom, hogy nem lehet érte felelősségre vonnom.

— Legyen nyugodt, — mondá lady Janet, gyors pillantást vetve Julianra. — Senki sem fog többé szenvedni miatta. — Azzal kivette szemből öcsésének névjegyet és felnyitotta a könyvtárszoba ajtaját:

— Menjen a legközelebbi rendőrállomásra, — mondá a belépő szolgának — és adja át az ügyeletes főnöknek ezt a névjegyet azzal a kéressel, hogy egy pillantást se kielekedjék.

— Megálljon! — kiáltá Julian, még mielőtt néjje betehette az ajtót.

— Mirevaló ez? — kérde lady Janet szigoruan. — En már rendelkeztem.

— Engedje meg, hogy előbb néhány szót beszélhessek négy szemközti ö nével, — válaszolt Julian, Grace-ra mutatva. Aztán meglehetősen feltűnő módon Mercyhez fordulva folytatta: — Önhez volna egy kéresem: engedjen egy rövid beszélgetést.

Mercy elértette a célzást és megdöbönt a fiatal lelkes látásától. Arcszíne elváltozott és kínos izgatottságban nem tudott szólni. Julian halkán korábbi beszélgetésére figyelmeztette és ezzel újra feleléstette heves lelki küzdelmét. Már közel volt hozzá, hogy nemesebb érzése győzedelmeskedik, — hogy felemelkedik arra a fenségre, amely a legfájdalmasabb megbántást is felejteti tudja — de Grace gonoszsága haborzásban alkalmat talált arra, hogy újra sértő módon érintse Julian Gray-jal folytatott beszélgetését.

— Oh, kérem, nem kell félnie, ha ő velem egyedül van, — mondá görcsösen színlő udva-

kaszra már kidolgozott — bár érvénybe nem lépett — szabályzat elfogadását s végrehajtását tartja kívánatosnak, de ezt is csak a közvetlenül érdekelte Románia, Bulgária és Szerbia maguk lassák el, a többi államok minden beavatkozása nélkül. Az egyesületek azon tervét, hogy ez a kérdés a kötelei kongresszus elővitessék, helyesnek nem tartja. A tetszések fogadott felolvasás után vita is volt, melyben dr. Török Emil ügyvéd, Kassay Jenő miniszteri tanácsos, Lers Vilmos osztálytanácsos és Rapach Richárd igazgató vettek részt. Végül Kovács J. Aladár elnök mondott köszönetet Kenesseynek előadásáért.

Hollandi életrészletű részvény-társaság. Folyó évi február hónap benyújtott 426 ajánlat 3.772.266 88 korona tőke és járadékra, ebből visszautasított: 60 ajánlat 501.300 — korona tőke és járadékra, tehát 366 új biztosítás köteleit 3.270.966 88 korona tőke és járadékra. Február hó végén a biztosítási állag volt: 30921 kötvény 266.778.946-02 korona tőke és járadékra.

Borjuvasár. 1903. évi március hó 18-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvény-társaságól.) Felhajtás: Belldőli élő borjú 834 drb, leült borjú 25 db, bécsi borjú — db, — db, növénydémkmarha — darab, bárány élő — darab, leült bárány 301 darab. — Arjegyzések. — Belldőli élő borjú I. rendű 79 — 80 l-ig, kivételes 89 f., II. rendű élő borjúkért 54 — 72 l-ig, 1 kilónként, leült borjú I. r. 88 — 94 l-ig, II. r. — f. 46l — l-ig, kivét. l. kilónként levonas nélkül. Rungott borjúkért — l-ig. Növénydémkmarha — l-6l — l-ig, l. r. — l-ig, középminőségű — l-ig, alárendelt — l-ig, 1 kilónként. Bárány élő — k., leült bárány 6. — 11,50 k., kivételesen ár — k-ig paránként. — Az árak kilogrammonként 8 — 10 fillérrel hanyatlottak.

Sertésüzemvásár. (A székeslővárosi sertés-vásár és községőhíd intézősége.) Március 13-án. Felhajtás: Zsirsértés, egymint Ög I. rendű 350 kilogrammon felül — darab, II. rendű 280 — 350 kilogrammig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220 — 300 kilogrammig — darab, könnyű 220 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac — kilogrammig — darab. Összesen — darab. Hussértés egymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250 — 300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 611 darab. Előző napi maradvány 161 darab, összesen 772 darab. Eladott 568 db. Maradvány 214 db. A vásár irányzata közepes. Az árak szilárdak. — Következésként árjegyzeteket: Zsirsértés: Öreg I. r. 350 kgr-on felül 104 — 112 fillérig, II. rendű 280 — 350 kilogrammig 100 — 106 fillérig, selejtezett 96 — 100 fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 108 — 116 fillérig, fiatal közép 220 — 300 kilogrammig 104 — 116 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammig 96 — 106 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Hussértés: Nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 140 — 300 kilogrammig — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogrammig — fillérig. Árak minden levonas nélkül, kilogrammonként, élőszályban.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, március 13.

Lanyha irányzat és vontatott forgalom mellett 18.000 métermáza buza került a forgalomba 5 fillérral

nem ok nélkül meg is sértődött. Nem felelt, hanem egy kézműdolattal intett a szolgának, hogy a névjegyet vigye el rendeltetési helyére.

Csönd állt be a szobában. Valamennyi jelenlevő szeméi kisebb-nagyobb aggodalommal Julian felé irányultak. Mercy valami meglepő és félelmetes érzés szállta meg. Horace is meg volt sértődve, a nélkül, hogy tudná, miért. Még Grace Roseberry is elfogta egy bekövetkező esemény nyomozását előkészítve, olyan eseményre, amelyre nem volt előkészülve. Julian szavai és tettei, amióta megírta a névjegyet, kifürkészhetetlen homályban rejtőztek, senki sem tudta megfelejteni az okát.

Pedig viselkedésének oka két szóval ki lett volna fejezhető. Erősen hitt abban, hogy Mercy nemesebb természetű.

A hang és módor után, amelyet Grace az ő jelenlétében Mercy ellen használt, könnyen ki lehetett találni, mily kíméletlenül zsákmányolta ki előnyét azzal szemben, amikor Julian megzavarta beszélgetésüket. Ahelyett, hogy Mercyben a részvétet és az igazságérzést keltette volna föl, a helyett, hogy vézelekélt barátságosan fogadta volna és becsátotta volna a teljes, haladéktalan megbánásra, Grace nyilván vérg megbüntötte és gyalázta őt. Ez kimerítette Mercy türelmét és így elbukott az elviselhetetlen durvaság nyomása alatt.

Az egyetlen módja a baj jóvátételének Julian szerint az lett volna, ha Grace-szal beszélhetne. Igyekezni kellett Graect jogos igényeinek elismerésével lecsillapítani és rábírn arra, hogy beleegyezésével bocsánatát és sajnálkozását fejtesse ki Mercynek a sértéséért és így barátságos megértést hozzon létre közöttük.

Ily értelemben azt kívánta, hogy előbb az egyikkel, aztán a másikkal négy szemközti beszélhessen.

(Folytatás következik.)

alacsonyabb árakon. Zárlat felé lanyhább lett az irányzat és az árak 7/4 fillérrel estek.

Rozsban nem változtak az árak.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 100 mm. 81 k. 8 K. 40 f., 400 mm. 81 k. 8 K. 25 l., 100 mm. 81 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 25 l., 100 mm. 80 5 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 80 5 k. 8 K. 27 1/2 f., 100 mm. 80 3 k. 8 K. 3 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 27 1/2 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 2600 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79 5 k. 8 K. 30 f., 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79 5 k. 8 K. 30 f.

Férmegyei: 600 mm. 70 k. 8 K. 0 2/4 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 95 f.

Pestmegyei: 100 mm. 81 k. 8 K. 35 f., 300 mm. 80 k. 8 K. 22 1/2 f., 200 mm. 79 5 k. 7 K. 97 1/2 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 0 2/4 f., 200 mm. 78 5 k. 8 K. — f., 100 mm. 78 k. 8 K. 15 f.

Tolnai: 760 mm. 77 4 k. 7 K. 95 f.

Duna-Földvár: 900 mm. 77 5 k. 7 K. 87 1/2 f.

Felsőmagyarorsági: 100 mm. 80 5 k. 8 K. 15 f.

Martonosi: 3500 mm. 78 8 k. 8 K. 15 f.

Bicskai: 100 mm. 77 k. 7 K. 90 f.

Zentai: 1200 mm. 76 k. 7 K. 90 f.

Békereki: 2600 mm. 78 k. 7 K. 75 f.

Únyváki: 3000 mm. 76 7 k. 7 K. 65 f.

Mind három hónapra. Rozs: 400 mm. 6 K. 82 1/2 f., 100 mm. 6 K. 15 f., 200 mm. 6 K. 82 1/2 f., 100 mm. 6 K. 82 1/2 f., 200 mm. 6 K. 80 l., 200 mm. 6 K. 81 l., 250 mm. 6 K. 65 l. paritásra.

Arpa: 100 mm. 6 K. — f., 250 mm. 5 K. 85 f.

Zab: 100 mm. 6 K. 47 1/2 f., 200 mm. 6 K. 42 1/2 f.

Repe: 1450 mm. 10 K. 50 f. ab Kisujszállás.

Tegnap délután eladott: Tiszavideki: 600 mm. 81 k. 8 K. 43 1/2 f. három hónapra.

Készpénzfelvétel mellett.

A készpénz felvétel meggyezése a budapesti árú- és értéktözsde alakulása szerint készpénzben 50 kilogrammonként — A minőség hektolitereként és kilogrammonként.

Table with 4 columns: Item, Unit, Price, and another Price. Rows include Tiszavideki, Felsőmagyarorsági, Pestmegyei, Felsővidéki, Bácskai, and Békereki.

Table with 4 columns: Item, Unit, Price, and another Price. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, and Repe.

A határidőszétel folyamán a következő költségek történtek: Áprilisi buza 1903. : 7.64 — 7.61 — 7.62

Októberi buza 1903. : 7.51 — 7.49 — 7.51

Áprilisi rozs 1903. : 6.76 — 6.74 — 6.75

Áprilisi zab 1903. : 6.09 — 6.08

Májusi tengeri 1903. : 6.10 — 6.09

Juliusi tengeri 1903. : 6.17 — 6.16 — 6.17

Augusztusi repe 1903. : — — — —

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén: Áprilisi buza 1903. : 7.61 — 7.62

Októberi buza 1903. : 7.49 — 7.50

Áprilisi rozs 1903. : 6.75 — 6.76

Áprilisi zab 1903. : 6.08 — 6.09

Májusi tengeri 1903. : 6.09 — 6.10

Juliusi tengeri 1903. : 6.17 — 6.18

Repe augusztusra 1903. : — — — —

Délután fél 5 órákor zárul: Áprilisi buza 1903. : 7.61 — 7.62

Októberi buza 1903. : 7.50 — 7.51

Áprilisi rozs 1903. : 6.75 — 6.76

Áprilisi zab 1903. : 6.08 — 6.09

Májusi tengeri 1903. : 6.10 — 6.11

Juliusi tengeri 1903. : 6.17 — 6.18

Augusztusi repe 1903. : — — — —

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsde esendés, nyugodt irányzattal indult, később azonban magasabb külföldi jegyzésekre és bécsi vételekre az összes értékek emelkedtek és kedvező hangulattal zárultak. A forgalom élénk maradt.

Valuta és ércárú változatlan. A helyi értékek piaca szintén igen szilárd.

Értéktözsde. Osztrák Hitelrészvény 635.75 — 686.25, Jelzálogbank részvény 520. — — 524.25, Rimamurányi vasmű részvény 478. — — Márka 117.21 korona.

A déli tőzsde: Osztrák Hitelrészvény 686. — — 688. — —, Magyar Hitelrészvény 743 — — 744.25 — 744. — —

Aranyjárdék 121.10. Magyar koronajárdék 99.47 1/2. Leszámlítóbank részvény 456 80 — 457.50 — 456. — —, Jelzálogbank részvény 524. — — 525. — — 524. — —, Rimamurányi vasmű részvény 480. — — 480.50 — 479.50. Osztrák Magyar Államvasut részvény 692. — — 693.50 — 693.25, Márka 117.21. Városi villamos vasut 314. — — 315.50. — —, Közüti vasut részvény 617.60 — 618. — — 617.50. Első Magyar Általános Biztosító Társaság 7700. — — 7800. — —, Pannónia Biztosító Részvénytársaság 2000. — — korona.

A prémium üzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 5 — 6 koronát, 8 napra 10 — 11 koronát, március hó végére 16 — 18 koronát.

4 órákor zárul: Osztrák Hitelrészvény 690. — —, Magyar hitelrészvény 747.25. Leszámlítóbank részvény 457. — —, Rimamurányi vasmű részvény 471. — —, Osztrák-magyar államvasuti részvény 693.75 korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 46. — 54. — — korona, vörös aprószemű 56. — 62. — — korona, vörös erdélyi — — — — korona, vörös bászági — — — — korona, középszemű 63. — 65. — — korona, nagyszemű 67. — 71. — — korona. Disznózsír: budapesti 79. — 79.50 korona, vidéki — — — — korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki — — — — korona, városi 4 darabos 66.50 — 67.50 korona, 3 darabos 69.50 — 70.50 korona, füstölt — — — — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.25 — 13.75 korona, 120 darabos — — — — korona, 100 darabos 14. — — 14.50 korona, 85 darabos 16. — — 16.50 korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 11.75 — 12.25 korona, 100 darabos 12.50 — 12.75 korona, 85 darabos 15. — — 15.50 korona. Szilvai: slávoniai 16. — — 16.25 korona, szerbiai 13.75 — 14.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, március 13. (A Budapesti Napló telefonjelentése) A határidőpiacra az üzlet jelentéktelen volt; buza 4 — 5 fillért veszített, rozs és zab aránylag szilárd volt s megtartotta tegnapi árfolyamát. Kötöttet: Buza tavaszra 7.63 — 7.64 — 7.62, zab tavaszra 6.35, rozs tavaszra 7.02 — 7.03 koronán.

A készpénzpiacra vásárlási kedv hiányában majdnem teljesen szűnt meg a forgalom. Buza irányzata annyiban gyöngült, hogy e cikk 5 fillérral olcsóbban lett volna szerezhető. Egyebekben az irányzat nyugodt volt.

A bécsi értéktözsde.

A mai előtőzsde csak helyi értékekben mutatkozott kissé élénkebb kereslet, különben pedig az értékek forgalma a legszűkebb határok közt mozgott. Magyar Jelzálogbank részvények újból emelkedtek. Az ellátásnál pénz 3 1/2 — 3 3/8 százalékra könnyen volt kapható.

A déli tőzsde megnyitáskor nyugodt. Bécs, március 13. (Magyar értékek zárlata). 4 1/2-os aranyjárdék 121.25. Jászai és szegedi kölcsön-sorsjegye 129.25. Magyar vasút kölcsön-sorsj. — — — — Magyar keleti vasuti állami kötvény — — — — Magyar leszámlító- és pénzügybank — — — — Rimamurányi vasmű részvény 479. — — Magyar koronajárdék 99.45. 4 1/2-os Magyar földterem. kötvény 99.25. Magyar hitelbank részvény 745. — — Magyar nyeregmény kölcsön-sorsjegy 199.25. Kassa-odobergyi vasuti részvény — — — — Magyar keresk. bank 2655. Magyar cukoripar 1460. — —

Bécs, március 13. (Osztrák értékek zárlata). 4 1/2-os papírajárdék 100.60. 4 1/2-os osztr. aranyjárdék 121.30. 1380-os sorsjegy 154. — — Osztrák hitel-sorsjegy 432. — — Angol-osztrák bank — — Bécsi bankjegysorozat 495. — — Osztrák-magyar bank 1592. — — Déli vasút 50. — — Dunagőzhajózási részvény 897. — — Dohányrészvény 247.50. Császári és királyi arany 11.82. Német bankváltók 117.15. 4 1/2-os osztr. járdék 100.60. Osztrák koronajárdék 101.10. 1864-iki sorsjegy 247. — — Osztrák hitelintézet részvény 688.75. Unionbank 639. — — Osztrák Landerbank 412.50. Osztrák-magyar államvasut 699.25. Elbavölgyi vasut 452. — — Alpeji bányarészvény 301.50. 20 frank. arany 19.11. — — Londoni váltóért 240.30 bécsi frankvas Litt B. — — Bécsi Tramway Litt A. — —. Liptó kobé 300. — — Az irányzat szilárdult.

Bécs, március 13. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése). A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 689.50. Magyar hitelrészvény 746. — — Angol-Osztrák bank 276.75. Bécsi bankjegysorozat 496.00. Union bank 599.50. Landerbank 412.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 692.50. Déli vasut 53. — — Elbavölgyi vasut 453. — — Eszacknyugati vasut részvény — — Dohányrészvény 248. — — Rimamurányi vasut 479. — — Alpeji bányarészvény 392. — — Májusi járdék 100.60. Magyar korona járdék 99.45. 160k sorsjegy 119.25. Német birodalmi mázra 117.21 — 117.20. Napoleon'or 19.11.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, március 13. (Böndei tudósítás). A Ruhrszénpiacról ma érkezett jelentések úgy hangzanak, hogy a bányászati társaságok februári üzemkímélési előrelátatlanság nem maradtak vissza a januáriak mögött. Azonkívül az a jelentés érkezett, hogy a bochemi vasútnál egy negyedik üzemkímélést helyeztek üzembe. Erre a kóhó- és bányászati részvények igen szilárdan tettek és hozzájárultak az általános irányzat megváltozásához, de a forgalom ma sem öntött nagyobb árnyakat. Hazai és idegen állampapírok esendesek. Vasutak alig változtak. További lefolyás, a tőzsde tartott árfolyama mellett teljesen esendős volt. Magánleszámlítási kamatláb 2 1/2%.

Berlin, március 13. (Zárlat). 4 1/2-os papírajárdék — —, 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 103.50. Elbavölgyi vasut

Nagyrakodás 100.25. Osztrák-magyar állam-
vasút 143.60. Kassa-dornergi vasút —, Bécsi váltóár-
15.25. Magyar vasút beruházási kölcsön —, Alpeji bányá-
részesvény —, Disconto-Commandit 184.75. Általános vállá-
massági Edison 190. — Gelsenkircheni 180.25. Laura-kohó-
220. — 4²⁰/₁₀₀-os ezüstjárdék 100.60 4¹⁰/₁₀₀-os magyar arany
járdék —, Osztrák hitelrészvény 217.40. Déli vasút
járdék —, Károly-Lajos vasút —, Orosz bankjegy 216.45.
15. — Osztrák államvasút 148.80. Déli vasút 15.10.
4¹⁰/₁₀₀-os új orosz kölcsön 93.75. Török dohányrészvény —,
Olasz járdék —, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust
172.75. Harpeni 178.90. Az irányzat szállár.

Berlín, március 13. (A Budapesti Napló tudósítói-
jának távirata.) *Esti forgalom.* 4¹⁰/₁₀₀-os magyar aranyjárdék
102.10. Magyar államvasút 148.80. Osztrák hitelrészvény
217.40. Osztrák-nyar államvasút 148.80. Déli vasút 15.10.
Eszaknyugati vasút 216.45. Elbavölgyi vasút —, Orosz bank-
jegy készpénz —, Bueschtiradi —, Orosz bankjegy
—, (Útmozg.) Lombard —,
Páris, március 13. (Zárlat.) Osztrák-magyar állam-
vasút —, 4¹⁰/₁₀₀-os osztrák aranyjárdék 104.60. Osztrák
Länderbank 453. — 3¹⁰/₁₀₀-os francia járdék 100.12. Ottoman-
bank 605. — 3¹⁰/₁₀₀-os francia járdék —, Alpeji bányá-
részesvény —, Déli vasút —, 4¹⁰/₁₀₀-os magyar arany-
járdék 103.50. Párisi bankrészvény 1108. Olasz járdék
102.45. Francia törleszt. járdék 99.92. Osztrák földhite-
lezési részvény 1320 — török dohányrészvény 373. —
Az irányzat bányád.

Francofurt, március 13. (Zárlat.) 4²⁰/₁₀₀-os papir-
járdék —, 4¹⁰/₁₀₀-os osztrák aranyjárdék 103.50. Magyar
keronajárdék 101.70. Osztrák-magyar bank 114.30. Déli vasút
15.10. Elbavölgyi vasút 115.30. Londoni váltóár 204.95.
Bécsi bankjegyet 126.20. Villamos részvény —, 3¹⁰/₁₀₀-os
magyar aranykölcsön 89.90. 4²⁰/₁₀₀-os ezüstjárdék 103.90.
4¹⁰/₁₀₀-os magyar aranyjárdék 102.20. Osztrák hitelrészvény
217. — Osztrák-magyar államvasút 148.80. Eszaknyugati
vasút 111.40. Bécsi váltóár 852.50. Párisi váltóár 814.53.
Limo bank —, Alpeji bányarészvény 199. — Az irányzat
szállár.

Frankfurt, március 13. (A Budapesti Napló tudósítói-
jának távirata.) Aranyomok januárja. *Esti forgalom.* Osztrák
hitelrészvény 218. — Német bank 217.60. Disconto
195.70. Berolini kereskedelmi bank 161. — Gelsenkircheni
180.40. Harpeni 178.90. Laura-kohó 221.75. Olasz járdék
103.50. Az irányzat szállár.

Hamburg, március 13. (Zárlat.) 4²⁰/₁₀₀-os ezüst-
járdék 100.70. 1880. sorozás 154.25. Déli vasút 15. — 4¹⁰/₁₀₀-os
osztrák aranyjárdék 103.35. Osztrák hitelrészvény 218.15.
Osztrák-magyar államvasút 148.80. Olasz járdék 103.35. 4¹⁰/₁₀₀-os
magyar aranyjárdék 102. — Az irányzat szállárabb.

**Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi
csarnok jelentése.**

Március 13. A sertésüzlet irányzata: csónés.
A) *Lisztott sertések ára:* I. A Magyar elsőrendű:
Oreg nehéz (párónkint 400 kilogrammon felüli súlyban)
126—128 fillérig. Oreg közep (párónkint 300—340 kilogramm
terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (párónkint 320
kilogrammon felüli súlyban) 134—136 fillérig. Fialat közep
(párónkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 132—134 fillérig.
Fialat könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban)
— fillérig. — II. Magyar szedet: Nehéz
(párónkint 280 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig.
Közep (párónkint 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig.
Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig.
— III. Romániai: Nehéz (párónkint
320 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közep (párónkint
250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (párónkint
250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachi):
Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig.
Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig.
— V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 260
kilogrammon felüli súlyban) 134—138 fillérig. Közep (párónkint
240—260 kilogramm terjedő súlyban) 132—134 fillérig.
Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 130—132
fillérig.

Seriéslet szám 1903. március 10. napján volt
készlet 24.566 darab. — 1903. március 11. napján elbaltaj-
tott 570 darab. — 1903. március 11. napján elszállított
400 darab, 1903. március hó 12. napjára maradt készletben
24.726 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.
— Március 13. —

Kinevezés. Az igazságügyminiszter dr. Nemes Gábor
ügyvédjelöltet a nagyváradi törvényszékhez aljegyzővé, Kug-
ler Rajmund kismartoni járásbírói díjnyelket a kismartoni
járásbíróshoz irnokká nevezte ki. — A kassai ítélőtábla
előnöke Csajka Dezset a kassai ítélőtábla kerületébe ideiglenes
minőségű díjtalan joggyakorokká kinevezte. — A bereg-
szási törvényszék előnöke Szöke János az alsóvezeteki já-
rásbíróshoz hivatalosgá vá; a temesvári törvényszék előnöke
Horváth Józsefet pedig a temesvári járásbíróshoz III. oszt.
hivatalosgá vá nevezte ki.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter dr. Arday Janka
Barnabás vámosmiskolci járásbírósi joggyakorokot a vámos-
miskolci járásbíróshoz mellet alkalmazott ügyességi megbízot-
tnak állandó helyettesül rendelte ki.

Megegyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Rom-
án József munkácsi állami főgimnáziumi ideiglenes rendes
tanárt rendes tanári minőségébe végelesen megegyeztetve.
Áthelyezés. Az igazságügyminiszter dr. Radványi Géza
marosvásárhelyi törvényszék aljegyzőit az eperjesi törvény-
székhez és Simonovits Kornél keszthelyi járásbírósi telek-
könyvezetőt a kecskeméti törvényszékhez helyezte át.

Nemegyarosítás. Kiskoru Löwenbein Jakab és Lajos
szolnai lakosok Lányira. Landler Vilmos szegedi lakos Lak-
tosra, Kohn József keszteméti lakos, valamint Kiskoru Jenő,
Lidori, Mária és István gyermekei Kardosra, Marmorstein
Sámuel vitenczi lakos, valamint Kiskoru Ernő, László és
Ibolya gyermekei Méreire, Kohn Eszter veszprémi lakos Ko-
losra, Maus Janos budapesti lakos Egrestre, Lestály Erzsébet
budapesti lakos Margittara magyarosították a neveket.

Pályázat. A gyulafehérvári adóhivatalnál additívai,
a kieszebeni adóhivatalnál gyakornoki állásra két hét alatt.
— A bécsi katonai műszaki akadémiánál szolgai állásra március
25-ig lehet a folyamodásokat benyújtani.

Napirend.

Naptár: Szombat, március 14. — Római-katolikus:
Matild. — Protestáns: Matild. — Görög-orosz: (március 1.)
Endre. — Zsidó: Adar 15. — Nap két: 6 óra 1 percek.
— Nyugszik: 5 óra 46 percek. — Hold két: 7 óra 12 percek
esté. — Nyugszik: 5 óra 14 percek reggel.

A miniszterek nem fogadják.
A képviselőház hármaja fogad délelőtt 11 óratól 12-ig.
Nemzeti Múzeum, Képtár. Nyitva van délelőtt 9 óra-
tól délután 1 óráig.

Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) nyitva
délelőtt 9-11 óráig.

Földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva
délelőtt 9 óratól 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig.
Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután
3—8-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca
6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennapnyitva
van, köznapiokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon
9—12-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj
60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske-
delmi saakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár:
V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: déli
előtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. Ha-
zai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti
gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üz-

letvezetőség áruátvitelét is eszközöl) a városi ipar-
csarnokban nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután
3 óratól 6 óráig. A kihirdető kiadalmakhoz képesti üzlet-
vezetőség (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-
körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —
Budapest, március 13.

Hazánkban az idő a szárazvonalon előforduló kevés le-
csapódásoktól (hó, eső) eltekintve száraz volt. A hőmérséklet
nappal alig emelkedett 10 C°-ig, éjjel pedig számos helyen a
fagypont alá süllyedt.

Európában sem a levegőnyomás eloszlásával, sem
pedig az időjárásban lényeges változás nem mutatkozott.

Küldés: Lényegesen hőváltással változóan felhős és
tuhlyomán száraz idő várható.

Vizállás.

	Márc. 12.	Márc. 13.	Márc. 13.	Márc. 13.
Inn Duna	Schlinging 0.50	0.63	Tisza M-Sziget 0.57	0.54
	Passau 1.28	1.69	Tekoban 0.68	0.53
	Bécs 0.82	1.02	V-Nyomány 1.54	1.62
	Linz 0.85	0.94	Tolaj 2.73	2.86
	Persony 1.44	1.93	Tisza-Szék 4.28	3.96
	Komárom 0.4	3.62	Szolnok 4.28	4.28
	Budapest 2.28	1.98	Csongrád 4.17	4.05
	Paks 1.56	1.64	Szeged 4.34	4.34
	Módos 2.68	2.64	Török-Bacsa 2.84	2.69
	Gombos 3.09	3.11	Titell 3.52	3.19
	Ujvidék 2.63	2.60	Óndóva Hárta 0.40	0.40
	Füzesgyő 2.21	2.21	Popolya Hárta 0.73	0.58
	Füzesgyő 2.62	2.60	Bodrog Zemplén 4.44	4.18
	Orrova 2.29	2.26	Hajó Zecsa 1.63	1.65
Móra Vág	Zsolna 0.72	0.68	Hernád H-Nemőd 0.39	0.35
	Trenčén 0.69	0.66	Berettyó Margitsziget 0.86	0.84
	Szered 1.02	1.1	B-Júbalja 0.61	0.63
Hába	Sz-Gothárd 0.16	0.10	Csonca 0.31	0.1
	Sárvár 0.49	0.49	N-Vértes 0.97	0.97
	Győr 2.43	2.36	Békéscsaba 0.83	0.81
	Pottau 0.54	0.88	Tenke 0.02	0.02
	Zákány 0.13	0.13	Gurabona 0.84	0.82
	Barca 0.73	0.69	Borosjenő 0.66	0.62
	Mirósvics 2.12	2.02	Békés 1.84	1.66
Mura	M-Szerdah 0.70	0.60	Gyoma 0.81	0.81
Száva	Zágráb 0.49	0.78	Gy-Fehérvár 0.16	0.44
	Szilsek 1.68	1.60	Branyovka 1.68	1.1
	Mirósvics 2.12	2.02	Siberszén 0.42	0.42
	Dés 0.82	0.82	Arad 0.28	0.1
	Szatmár 1.46	1.40	Makó 0.57	0.90
Kraszna	N-Majfény 0.59	0.59	Tomcsa K-Kösdő 0.66	0.60
Latorca	Latorca 0.66	0.62	Béga 0.78	0.73
Laborca	Homonna 0.32	0.38	Tomcsa 0.11	0.18
Ung	Ungvár 0.32	0.38	Becskerek 0.28	0.15

Legjobb a legjobb! Hűlővíz!

iebig-féle
Népközlésben minden könyvtárban.

Jelölés
A legjobb hűtő gyors elkészítése.

Jobbítja a levegőt, mártást, főzeléket stb.

hus-kivonat.

Háziaszszonyok figyelmébe!

MEGJELENT A

HÁZTARTÁSI KÖNYVTÁR

első három kötete. SZERKESZTTE: KÜRTHY EMILNÉ.

I. KÖTET: **Vegyes sütemények** (tojásmentes sütemények, hab-sütemények, sós sütemények) 175 recepttel (ára 60 fillér).

II. KÖTET: **Különbféle Italok *** (hideg és meleg italok, szörpök, pezsgők) 182 recepttel (ára 60 fillér).

III. KÖTET: **Gyümölcs befőzés** 175 recepttel (ára 60 fillér).

Egy-egy kötet ára csinosan bekötve 60 fillér.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYV- KERESKE- DÉSBEN ÉS A KIADÓ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNY TÁRSULAT- NAL BUDAPEST, VII. KER., KEREPESI- ÚT 54. SZ.

Nagyszerű bevásárlást

tesz igen tisztelt olvasó, ha cipő-
szükségletét nálam szerzi be.
20.000 pár cipő raktáron minden
minőségben. Tartós, olcsó
és szép formájú. Tessék egy
próbát megkísérteni és
így meggyőződik annak
állóságáról.
Árak tetszés
szerint. Ár-
jegyzék bárhol
mentve és ingyen.

Agulár Dávid
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 6. szám.

Borju, víx sima v. betetés 3. Fűzős elegáns 3.20. Box,
sorrú fűzős vagy cug 4. Szalon lakk-fűzős vagy cug
4.50. Bakancs katoná 3.50. Pincér-cipő fekete vagy
sárga szegés 1.30. Lasting cug 2.50, fél 2. Női cug
vagy fűzős 3. Lakk spongl vagy fél 1.50. Színes
cipők ugyanabban az árban.

Nem tetsző árut kicserélek, vagy a pénzt minden
levonás nélkül visszadom.

A 14271. számú
„Biztosító szervezet vasúti jelzőkészülékek számára“
című, 1898. novemb. 1-ről kelt magyar szabadalomra
vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatokat „W. F. 1898“ jellege alatt Mosse
Rudolf, Bécs, I. Seilerstätte 2. továbbít.

A 17023. számú
„Talyiga szemétládák számára“
című, 1899. november 23-ről kelt magy. szabadalomra
vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. H. 1436“ alatt további-
tás végett Mosse Rudolfhoz Bécs I., Seilerstätte
2. intézendők.

ÉN ZT

SORSJEGYEKRE
ERTEKPAPIROKRA

(viszonylatosított tel-
ses szerinti kisebb
részekkel) bármily
szereget igen
olcsón ad

Kövyar Árhin
bank- és váltó-üzlet
számlatartás, házas-
IV. ker. Fűzős-utca 9
Gróf Osztrák-palota

**MOST JELENT MEG
második kiadásban!**

II. kiadott és bővített kiadás

Segélynyújtás
és érv-irtózkodások
baleseteknél és
üzemi megbete-
gedéseknél

Írta
Dr. MARTON SÁNDOR
a budapesti ár- és érté-
késze orvos

Ára fűzős 1 korona

Kapható
LAMPEL R. (Wodianer F.
és Fial) ut. és kir. ud. ügy-
tantervezés
BUDAPEST, VI., ARADY-UT 21.

**Legjobb Legjobb Legolcsóbb
PAP, PAP, PAP**

1) Személtábla-vasúti-
kivonat 10. —
1) ruyge paplan — 1.80
1) alcsón — prima — 2.80
1) osztrák paplan — 2.80
1) nád — 2.80
1) altas csabmír — 4.80
1) székely altas paplan — 8.50
1) fűzős székely alt. papl. 12.50
1) jó vámos paplan lapos 2. —
1) — — — — — 1.30
1) fűzős altas paplan 2.50
1) jó löpökör — 1.00
1) illi pokróc — 4.00
1) szép fűzős székely — 7.60

2) jó székely altas paplan — 4.50
1) afrikai — — — — — 5. —
1) alcsón — prima — 12. —
1) alcsón — kárpát — 1.50
1) altas csabmír — 4.80
1) székely altas paplan — 8.50
1) fűzős székely alt. papl. 12.50
1) jó vámos paplan lapos 2. —
1) — — — — — 1.30
1) fűzős altas paplan 2.50
1) jó löpökör — 1.00
1) illi pokróc — 4.00
1) szép fűzős székely — 7.60

GICHNER JANOS
paplan, mártás és kárpátok gyáros, székely, függöny, vas-
bútor stb. nagy raktár

Budapest, VII., Erzsébet-körút 29.
Árjegyzék kérésre ingyen és bérmentve küldöm. Várák meg-
rendelések pontosan elküldöttem, nem kéne árak kicseréle-
nek, vagy a pénz visszadatik.

**KI AKAR
= egyenes önkéntes =
LENTI?**

Mindazon ifjak, kik az előírt iskolákat nem
végteék, előkészítésgükre és foglalkozásukra való
tekintet nélkül megszereshetik az egyenes önkén-
tes jogot. — Aki már sor alatt állott, elkésett.
Születési év közlénd.

Prospektus ingyen és bérmentve küld

LICHTBLAU ALBERT
a katonai előkészítő tanf. igazgatója Debrecenben.
Tanfolyamok: addai DRAGUNTER JANOS nyug. ez-
redes, nemetalfajnsi SIMONFFY GYULA nyug.
huzár-alredes és JAROSSY LAJOS nyug. százados.
Feltétel: a un. vallás- és közoktatásügyi m. kir. mi-
nisterium megbízásából a tank. kir. főigazgató.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1903. március hó 14-én.

A walkür.

A „Niebelung gyűrűje” című zenedráma-trilogia első része, 3 felvonásban. Zenéjét és szövegét írta Wagner Rikárd. Fordította Csiky Gergely

Személyek:

Siegmund	Broulik	Helmwige	Kaczér
Hunding	Szendrői	Gerhilde	Blätterbauer
Wotan	Ney D.	Ortlinde	M. Rotter
Sieglinde	Vasquezné	Waltraute	Szilágyiné
Brünhilde	Diósné H. B.	Schwerteite	Bartolucci
Fricka	Valent V.	Siegrune	Flattné

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. március hó 14-én.

Monna Vanna

Dráma 3 felvonásban. Írta Maeterlinck Maurice. Fordította Abrányi Emil.

Személyek:

Guido	Mihályi	Borso	Körösmezői
Marco	Gál	Torello	Mészáros
Monna Vanna	Márkus	Biztos	Gyenes
Prinzivalle	Beregi	Vedio	Hótyéni

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. március hó 14-én.

Kovácsné.

Bobozát 3 felvonásban. Írta Beúthy László.

Személyek:

Bathó Kálmán	Góth	Biri	Varsányi
Joób Laci	Tapolcai	János	Szerómy
Kovács József	Hegedűs	Segédfogalmazó	Tanay
Aranka	Csillag	1888-as rendőr	Vendrei
Marianne	Gazi	Irnok	Dayka
Cserepyné	Nikó	Végrehajtó	Balassa

K. z. t. 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. március hó 14-én.

Bób herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Írták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerz. Huszka J.

Személyek:

A királynő	Balázs	Táncmester	Ujvári
György, fia	Fedák Sári	Tom bátya	Szerdabélyi
Viktória	Harmath	Annie, lánya	Ledofsky
Lancaster	Raskó	Plumpudding	Nyarai
Pompoinus	Kovács M.	Gipsy	Kiss
Hopmester	Solymosi	Pickvick	Parányi

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. március hó 14-én.

Előszór:

A Gotterhalte.

Történet, 3 képbén. Írta Mérey Adolf

Személyek:

Sághy József	Faragó	Főhadnagy	Hídvéghy
Aladár	Ráthonyi	I. hadnagy	Szomoró
Annuska	Maróthy	II. hadnagy	Delli
Zsuzsa néni	Székelyné	Mariska	Horráth
Kapitány	Mátray		

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. március hó 14-én.

A fehér cár birodalma.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. március hó 14-én.

A nagymama.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Csiky Gergely.

Személyek:

Szerémi	Sz. Prielle	Tímár	Boér H.
Ernö unokája	Náday	Mártha	Ligetli J.
Orkény	Molnár	Tóderka	Rózsahégyi
Kálmán	Horráth	Lango	Rákosi Sz.
Piroska	Faulay	Kosztá	Gabányi

Kezdeté 7 óraker

FÓVÁROSI ORFEUM

Waldmann Inure igazgató
Nagymező-utca 17.
Ma és mindennap

INDRA

nagy kiállításos operette Carola és Mariot fellépéssel, továbbá

Monna Vanna paródia

a Tarka Színpadon, valamint a kitűnő márciusi varieté-műsor.

Az előadás 8 óraker kezdődik.
Nappali pénztár d. e. 10-1 és d. u. 3-6-ig.
A félkerben reggel 6 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

Szt. Anna

örv. védett, szabadalmazott tiszta malatából előállított malatákészítmények a legjobb, kifundon borsókat, orvosi szaktudományok által elismert, huzamosabb, állandó, hazánál mellett páratlan hatásuk

Szt. Anna Malatákészítő

mindennapi fogyasztásánál 1-2 poháral étkezés előtt, kellemes és páratlan hatású gyomororvosság és étvágygerjesztő, tiszta malatából készült festetlen ital. Az egészségesek erősítő, a betegek gyógyító itala. Gyomor- és bélbetegségeknek nélkülözhetetlen. 1 eredeti palack 2.30 korona.

Szt. Anna Malatálikőr

az összes bel- és külföldi líkőrkirállya, tiszta malatából készült, festetlen, üdítő, egészséges, kellemes illatú ital. Gyermeknek is adható, erősítő, üdítő, köhögéscsillapító, hurutos bántalmakkal küzdelem enyhítő. 1 eredeti palack burutos bántalmakkal küzdelem enyhítő. 1 eredeti palack 2.30 korona.

Szt. Anna Malatácakes

minden egyéb liszt hozzáadása nélkül, tiszta malatából készült, legjobb tea- és tápsütemény egészségeseknek, betegeknek, felnőtteknek és gyermeknek. Egy nagy doboz 2 korona, kis doboz 50 fillér.

Számos orvosi ellenszervény.

Kapható minden nagyobb tisztasági és csemegekereskedésben. Főraktár gyógyszerészek és droguerák részére

Nádor gyógyszerár, Váci-körút 17.

Oda, a hol még nem kapható bérmentve utánvevéllel küldi nevezett gyógyszerár és

Szt. Anna Malatákészítményi vállalat, Kis-Velencén.

Viszontelárusítók szíveskedjenek közvetlen felírni.

HA MÁR

semmiféle kísérlet nem használt próbálja meg a Szapol csúsz- és közszenykenesőt. Ára 5 korona utasításal. Kapható a „Magyar király” gyógyszerárban Bpest, V., Marokkai-u. 2/N.

Bor és cognac Palestinából

világhírt, nagyzerű, párisi világhírlításon kitűntető, kaphatók a

„PALESTINA” behozatali-társaságnál

Budapest, Erzsébet-körút 42.

Töltés a kir. közbiz. felügyelete alatt. Horodokban nagyban árak. Képviselek keresetnek. Képviselek minden magyar részén külön keresetnek.

Borarak 1.20 kor.-tól 4 kor.-ig, cognac üvegenként 6 kor.

Ideal

Írógép azonnal és állandóan látható írással. Beépített tisztes tabulátorral rovatoló munkához, költségvetések, számlák írásához.

Legnagyobb áttűző képesség! Teljesen acélból. Belsőalkatrészek és spirálrög teljesen tejesen művelőre.

Számoló gépek! Prospektus, írásmintákat küldés a gépekkel díjtalanul bemutatja a vezérválasztásig

SCHOTT H. és DONNATH

Budapest, VII., Erzsébet-körút 1.

Sehol jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint alantól jöhrnévű cipészcegnél.

Férfi, lakó v. box bakancs	4.80	Női kivágott 1.30, csattos	2.-
Szalon-lakk, fűzős v. cugos	4.30	Szalon lakk fűzős v. cugos	3.50
Francia szövés	4.30	Savró, gombos fűzős v. cug.	4.50
Box-bőr gomb	4.-	Box-fűzős, gomb v. cugos	3.50
Borjúbőr angol bakancs	3.50	Zerge fűz. cug. 3.- gomb.	3.40
Borjúbőr fűzős 3.50 cugos	3.-	Sárga fűzős 3.50, bagarina	3.50
Sárga fűzős 3.50 bakancs	4.50	Sárga v. fekete zerge fűzős	3.50

Képes nagy árjegyzék, csomagolás és szállítási díj ingyen. Védőkiszerések postai és telekiszámlázással elküldésére. Nem megfelelő Áru! Kiszámlázás kizárólag 10 frón felül bérmentve.

DÓCZI MÓR

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

HOFFMANN

cs. és kir. udv. szállító

BUDAPEST,

IV., Múzeum-körút 1. sz.

Tavaszi újdonságok

férfi-, fiu-, gyermek- és leányka-ruhákban.

Képes árjegyzék ingyen.

Helyesbített hajójáratjegyzék.

„Adria” magy. kir. tengerhajózási részv.-társaság Vezérigénykösege: HOFFMANN S. és V.

1903. március havában a következő gőzöskök indulnak.

Flumbeól (Liverpool)	Aleppo (C. L.)	1-10
London	Suliana	1-10
Hull Newcastle o/T.	Kolpino	1-10
Hamburg	Mora	1-10
Bordeaux	Peñón	1-10
London	Kolozsvár	1-10
Rouen	Alaitan	1-10
Liverpool	Flaminian	1-10
Hamburg	Dagdád	1-10
Antwerpen, Rotterdam	Duna	1-16
Rouen, Plymouth	Maliokhoris	3-15
Liverpool	Alaitan	10-20
Lissabon, London	Deák	10-20
Glacow	Báró Kemény	15-26
Liverpool	Vajza (C. L.)	21-31
Hull, Newcastle o/T.	Urbino	21-31
London	Syria	21-31
Hamburg I)	Lusitania	2-31
Bordeaux	Széchenyi	25/III-5/IV
Rouen	Bátony	25/III-5/IV
Liverpool	Ararat	25/III-5/IV

A *gal megjelölt viszonylatokban a gőzös Trieste-t is érinti.
H) A gőzös indulás előtt 8 nappal, elegendő rakomány nem jelentett, az igazgatóság feltartja magának a jogot, a kikötőt nem érinteni.

Versenyárgyalási hirdetmény

telepesházak épületi faanyagának szállítására.

Az apatin-vidéki (Bács-Bodrog vm.), a bálinczi (Krassó-Szörény vm.), a monostori (Krassó-Szörény vm.), a facseu (Krassó-Szörény vm.), a marosludasi (Torda-Aranyos vm.) és a mosniczai (Temes vm.), állami telepeken a folyó évhez felépítendő 30, illetőleg 30, 20, 42, 41 és 70 telepesházhoz szükséges épületi faanyagok u. m. gerendák, deszkák és lécek szállításának vállalatban való biztosítása oéljából

folyó évi ápril hó 8-án d. e. 11 óraker

az alább megnevezett hivatalok hivatalos helyiségeiben írásbeli ajánlati tárgyalások fognak tartatni.

Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel ellátva és az ajánlati összeg 5 (öt) százaléknak letételőrl szóló adóhivatalt nyugtával felszerelve, minden egyes telepen felépítendő telepesházak faanyagára nézve külön-külön teendő meg, és az apatin-vidéki telepre nézve az apatini m. kir. kincstári ispánságnál, a bálinczi telepre nézve a bálinczi m. kir. telepkezelősegnél, a facseti és monostori telepekre nézve a facseti m. kir. telepkezelősegnél, a marosludasi telepre nézve az ottani m. kir. birtokkezelősegnél, a mosniczai telepre nézve az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál legkésőbb a fentmeltett határidőig nyújtandók be, amely hivataloknál nemkülönböztetve gazdasági műszaki hivatalomnál (Budapest, V. Véscey-utca 3. sz.) a vállalati részletes feltételek a rendes hivatali órákban megtekinthetők és a szállítandó faanyag költségvetési mintái az egységárra és a vállalati pénzüsszrege vonatkozó rovatok kitöltése végett díjtalanul átvethetők.

Az ajánlatok egyéb kellékeire nézve az általános feltételek tödők szakaszának határozományai irányadók.

Elkésve beérkezett vagy utóajánlatok, továbbá táviratok figyelembe vétetni nem fognak.

Fenntartom magamnak a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlati összegre való tekintet nélkül szabadon választhassak.

Budapest, 1903. március 8.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Színházak heti műsora.

M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
d. u. Vasárnap este	Pogány Gábor	Bacsányi	Kossuth Lajos	A bajusz
	Hunyady László	Thurán Anna	Kovácsné	Bób herceg
				Gotterhalte

